

Sadržaj

II. *Nezakonodavni akti*

UREDBE

- ★ **Delegirana uredba Komisije (EU) 2017/1575 od 23. lipnja 2017. o izmjeni Delegirane uredbe (EU) 2015/242 o utvrđivanju detaljnih pravila o funkcioniranju savjetodavnih vijeća u okviru zajedničke ribarstvene politike** 1
- ★ **Delegirana uredba Komisije (EU) 2017/1576 od 26. lipnja 2017. o izmjeni Uredbe (EU) br. 540/2014 Europskog parlamenta i Vijeća u pogledu zahtjeva za sustav zvučnog upozorenja vozila za EU homologaciju vozila ⁽¹⁾** 3
- ★ **Provedbena uredba Komisije (EU) 2017/1577 od 5. rujna 2017. o odobrenju izmjene specifikacije koja nije manja za naziv upisan u registar zaštićenih oznaka izvornosti i zaštićenih oznaka zemljopisnog podrijetla (Acciughe sotto sale del mar Ligure (ZOZP))** 8
- ★ **Provedbena uredba Komisije (EU) 2017/1578 od 18. rujna 2017. o izmjeni Provedbene uredbe (EU) br. 1194/2013 o uvođenju konačne antidampinške pristojbe i konačnoj naplati privremene pristojbe uvedene na uvoz biodizela podrijetlom iz Argentine i Indonezije** 9
- Provedbena uredba Komisije (EU) 2017/1579 od 18. rujna 2017. o utvrđivanju koeficijenta dodjele koji se primjenjuje na količine obuhvaćene zahtjevima za uvozne dozvole podnesenima od 1. do 7. rujna 2017. i o određivanju količina koje je potrebno dodati količini utvrđenoj za podrazdoblje od 1. siječnja do 31. ožujka 2018. u okviru carinskih kvota koje su Uredbom (EZ) br. 533/2007 otvorene u sektoru mesa peradi 25
- Provedbena uredba Komisije (EU) 2017/1580 od 18. rujna 2017. o određivanju količina koje je potrebno dodati količini utvrđenoj za podrazdoblje od 1. siječnja do 31. ožujka 2018. u okviru carinskih kvota koje su Uredbom (EZ) br. 539/2007 otvorene u sektoru jaja i za albumin iz jaja 28

⁽¹⁾ Tekst značajan za EGP.

Provedbena uredba Komisije (EU) 2017/1581 od 18. rujna 2017. o utvrđivanju koeficijenta dodjele koji se primjenjuje na količine obuhvaćene zahtjevima za uvozne dozvole podnesenima od 1. do 7. rujna 2017. u okviru carinskih kvota koje su Uredbom (EZ) br. 1385/2007 otvorene u sektoru mesa peradi	30
--	----

Provedbena uredba Komisije (EU) 2017/1582 od 18. rujna 2017. o određivanju količina koje je potrebno dodati količini utvrđenoj za podrazdoblje od 1. siječnja do 31. ožujka 2018. u okviru carinske kvote koja je Uredbom (EZ) br. 536/2007 otvorena za meso peradi podrijetlom iz Sjedinjenih Američkih Država	32
---	----

ODLUKE

★ Odluka Komisije (EU) 2017/1583 od 1. rujna 2017. o normi EN ISO 17994:2014 koja se na temelju Direktive 2006/7/EZ Europskog parlamenta i Vijeća određuje kao norma za ekvivalentnost mikrobioloških metoda (<i>priopćeno pod brojem dokumenta C(2017) 5843</i>)	34
--	----

PREPORUKE

★ Preporuka Komisije (EU) 2017/1584 od 13. rujna 2017. o koordiniranom odgovoru na kibernetičke i kibernetičke velike razmjere	36
---	----

II.

(Nezakonodavni akti)

UREDBE

DELEGIRANA UREDBA KOMISIJE (EU) 2017/1575

od 23. lipnja 2017.

o izmjeni Delegirane uredbe (EU) 2015/242 o utvrđivanju detaljnih pravila o funkcioniranju savjetodavnih vijeća u okviru zajedničke ribarstvene politike

EUROPSKA KOMISIJA,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije,

uzimajući u obzir Uredbu (EU) br. 1380/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. prosinca 2013. o zajedničkoj ribarstvenoj politici, izmjeni uredaba Vijeća (EZ) br. 1954/2003 i (EZ) br. 1224/2009 i stavljanju izvan snage uredaba (EZ) br. 2371/2002 i (EZ) br. 639/2004 i Odluke Vijeća 2004/585/EZ ⁽¹⁾, a posebno njezin članak 45. stavak 4.,

budući da:

- (1) Člankom 43. Uredbe (EU) br. 1380/2013 uređuje se uspostava savjetodavnih vijeća koja trebaju promicati uravnoteženu zastupljenost svih dionika u području ribarstva i akvakulture i pridonositi postizanju ciljeva zajedničke ribarstvene politike.
- (2) U skladu s člankom 45. stavkom 4. Uredbe (EU) br. 1380/2013 Komisija je donijela Delegiranu uredbu Komisije (EU) 2015/242 ⁽²⁾ o utvrđivanju detaljnih pravila o funkcioniranju savjetodavnih vijeća u okviru zajedničke ribarstvene politike.
- (3) Člankom 2. Delegirane uredbe (EU) 2015/242 definirani su, među ostalim, termini „sektorske organizacije” i „ostale interesne skupine”, koji se odnose na dvije kategorije dionika zastupljene u savjetodavnim vijećima u skladu s člankom 45. stavkom 1. Uredbe (EU) br. 1380/2013.
- (4) Potrebno je dodatno uskladiti definiciju termina „sektorske organizacije” s tekstom članka 45. stavka 1. Uredbe (EU) br. 1380/2013 kako bi se izbjegle potencijalne teškoće u tumačenju.
- (5) S obzirom na to da bi mogle postojati mješovite organizacije koje zastupaju i sektor ribarstva i druge interese, potrebno je navesti da opća skupština odlučuje o razvrstavanju članova savjetodavnih vijeća u jednu od dvije kategorije iz članka 45. stavka 1. Uredbe (EU) br. 1380/2013.
- (6) Člankom 4. Delegirane uredbe (EU) 2015/242 utvrđena je struktura i organizacija savjetodavnih vijeća i, konkretno, imenovanje izvršnog odbora od strane opće skupštine.
- (7) U pogledu sastava savjetodavnih vijeća kako je utvrđen točkom 2. podtočkom (a) Priloga III. Uredbi (EU) br. 1380/2013, prema kojoj se 60 % mjesta na općoj skupštini i izvršnom odboru dodjeljuje predstavnicima ribara, a 40 % predstavnicima ostalih interesnih skupina, potrebno je objema kategorijama dati pravo samostalnog odabira njihovih predstavnika u izvršnom odboru i tako zajamčiti uravnoteženu zastupljenost svih dionika u savjetodavnim vijećima,

⁽¹⁾ SL L 354, 28.12.2013., str. 22.

⁽²⁾ Delegirana uredba Komisije (EU) 2015/242 od 9. listopada 2014. o utvrđivanju detaljnih pravila o funkcioniranju savjetodavnih vijeća u okviru zajedničke ribarstvene politike (SL L 41, 17.2.2015., str. 1.).

DONIJELA JE OVU UREDBU:

Članak 1.

Delegirana uredba (EU) 2015/242 mijenja se kako slijedi:

1. U članku 2. stavak 2. zamjenjuje se sljedećim:

„2. ‚Sektorske organizacije‘ znači organizacije koje predstavljaju subjekte ribarstva (uključujući zaposlene ribare) i, prema potrebi, subjekte u akvakulturi te predstavnike prerađivačkog i tržišnog sektora.”.

2. Članak 4. mijenja se kako slijedi:

(a) u stavku 2. dodaje se sljedeća točka (c):

„(c) odlučuje o razvrstavanju članova savjetodavnih vijeća u kategorije ‚sektorske organizacije‘ ili ‚ostale interesne skupine‘. Ta odluka mora se temeljiti na objektivnim i provjerljivim kriterijima, kao što su odredbe statuta, popis članova i priroda djelatnosti predmetne organizacije.”;

(b) stavak 3. zamjenjuje se sljedećim:

„3. Na temelju prijava sektorskih organizacija i drugih interesnih skupina za mjesta koja su im dodijeljena opća skupština imenuje izvršni odbor koji može imati do 25 članova. Nakon savjetovanja s Komisijom opća skupština može odlučiti imenovati izvršni odbor koji će imati do 30 članova kako bi se osiguralo odgovarajuću zastupljenost malih flota.”.

Članak 2.

Ova Uredba stupa na snagu dvadesetog dana od dana objave u *Službenom listu Europske unije*.

Ova je Uredba u cijelosti obvezujuća i izravno se primjenjuje u svim državama članicama.

Sastavljeno u Bruxellesu 23. lipnja 2017.

Za Komisiju
Predsjednik
Jean-Claude JUNCKER

DELEGIRANA UREDBA KOMISIJE (EU) 2017/1576**od 26. lipnja 2017.****o izmjeni Uredbe (EU) br. 540/2014 Europskog parlamenta i Vijeća u pogledu zahtjeva za sustav zvučnog upozorenja vozila za EU homologaciju vozila****(Tekst značajan za EGP)**

EUROPSKA KOMISIJA,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije,

uzimajući u obzir Uredbu (EU) br. 540/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. travnja 2014. o razini buke motornih vozila i zamjenskih sustava za prigušivanje te o izmjeni Direktive 2007/46/EZ i stavljanju izvan snage Direktive 70/157/EEZ ⁽¹⁾, a posebno njezin članak 8. drugi stavak i članak 9.,

budući da:

- (1) Uredbom (EU) br. 540/2014 utvrđuju se zahtjevi za EU homologaciju tipa za sva nova vozila kategorije M (vozila koja se upotrebljavaju za prijevoz putnika) i N (vozila koja se upotrebljavaju za prijevoz robe) s obzirom na njihovu razinu buke. Tom se Uredbom određuju i mjere u pogledu sustava zvučnog upozorenja vozila (AVAS) za hibridna električna i potpuno električna vozila s ciljem upozoravanja nezaštićenih sudionika u cestovnom prometu.
- (2) Nakon donošenja Pravilnika UN-a br. 138 o homologaciji tihih cestovnih vozila na 168. sastanku Svjetskog foruma za usklađivanje pravilnikâ o vozilima Gospodarske komisije Ujedinjenih naroda za Europu (UNECE), koji se održao 8. – 11. ožujka 2016., trebalo bi preispitati Prilog VIII. Uredbi (EU) br. 540/2014 kako bi se poboljšala preciznost zahtjeva za AVAS u pogledu vrste i jačine emitiranog zvuka, načina proizvodnje zvuka, prekidača za pauziranje i zvuka u stanju mirovanja.
- (3) Trebalo bi preispitati opisni dokument iz Priloga I. Direktivi 2007/46/EZ Europskog parlamenta i Vijeća ⁽²⁾ koji se odnosi na EU homologaciju tipa vozila s obzirom na dopuštenu razinu buke kao i dopunu certifikatu o EU homologaciji kako bi odražavali detaljne zahtjeve za AVAS.
- (4) Usto, kako bi se omogućila homologacija hibridnih električnih i potpuno električnih vozila koja su opremljena sustavom AVAS, primjereno je uvesti zahtjeve za ispitivanje minimalnih razina emisija zvuka sustava AVAS pri vožnji unaprijed i unatrag kao i frekvencijskog pomaka emitiranog zvuka.
- (5) Uredbu (EU) br. 540/2014 trebalo bi stoga na odgovarajući način izmijeniti.
- (6) Budući da se Uredba (EU) br. 540/2014 primjenjuje od 1. srpnja 2016. i da se ne može u potpunosti primjenjivati bez izmjena Priloga VIII. uključenih u ovaj akt, ova bi Uredba trebala što prije stupiti na snagu,

DONIJELA JE OVU UREDBU:

Članak 1.

Izmjene Uredbe (EU) br. 540/2014

Uredba (EU) br. 540/2014 mijenja se kako slijedi:

1. Prilog I. mijenja se kako slijedi:

(a) u Dodatku 1. dodaje se sljedeća točka 12.8.:

„12.8. AVAS

12.8.1. homologacijski broj tipa vozila s obzirom na emisiju zvuka u skladu s Pravilnikom UNECE-a br. 138 ⁽¹⁾⁽¹⁾ SL L 158, 27.5.2014., str. 131.⁽²⁾ Direktiva 2007/46/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 5. rujna 2007. o uspostavi okvira za homologaciju motornih vozila i njihovih prikolica te sustava, sastavnih dijelova i zasebnih tehničkih jedinica namijenjenih za takva vozila (Okvirna direktiva) (SL L 263, 9.10.2007., str. 1.).

ili

12.8.2. cjelovito upućivanje na rezultate ispitivanja razina emisije zvuka sustava AVAS, mjerene u skladu s Uredbom (EU) br. 540/2014 ⁽¹⁾;

(b) u Dodatku 2. Dopuna se mijenja kako slijedi:

i. točka 3. zamjenjuje se sljedećim:

„3. ugrađen AVAS: da/ne ⁽¹⁾”;

ii. dodaje se sljedeća točka 4.:

„4. Napomene ”.

2. Prilog VIII. zamjenjuje se tekstem iz Priloga ovoj Uredbi.

Članak 2.

Stupanje na snagu

Ova Uredba stupa na snagu trećeg dana od dana objave u *Službenom listu Europske unije*.

Ova je Uredba u cijelosti obvezujuća i izravno se primjenjuje u svim državama članicama.

Sastavljeno u Bruxellesu 26. lipnja 2017.

Za Komisiju

Predsjednik

Jean-Claude JUNCKER

PRILOG

„PRILOG VIII.

MJERE KOJE SE ODNOSU NA SUSTAV ZVUČNOG UPOZORENJA VOZILA (AVAS)

ODJELJAK I.

Ovim se Prilogom određuju mjere koje se odnose na sustav zvučnog upozorenja vozila (AVAS) za hibridna električna i potpuno električna vozila.

I.1. Ne dovodeći u pitanje točku 2. podtočke (a) i (b), odredbe odjeljka II. primjenjuju se na ugrađeni AVAS:

- (a) u svim tipovima vozila homologiranim prije 1. srpnja 2019.;
- (b) u svim novim vozilima koja se temelje na tipovima iz točke (a), prije 1. srpnja 2021.

I.2. Odredbe odjeljka III. primjenjuju se na ugrađeni AVAS:

- (a) u svim tipovima vozila homologiranim prije 1. srpnja 2019., ako proizvođač tako odluči;
- (b) u svim novim vozilima koja se temelje na tipu iz točke (a);
- (c) u svim tipovima vozila homologiranim 1. srpnja 2019. ili nakon tog datuma;
- (d) u svim novim vozilima koja se temelje na tipu iz točke (c);
- (e) u svim novim vozilima na dan 1. srpnja 2021. ili nakon tog datuma.

ODJELJAK II.

II.1. Učinkovitost sustava

Ako je sustav AVAS ugrađen na vozilo, mora biti u skladu sa zahtjevima iz točaka II.2. i II.3.

II.2. Radni uvjeti

(a) Način proizvodnje zvuka

Sustav AVAS mora automatski proizvesti zvuk u najnižem rasponu brzine vozila od pokretanja vozila do brzine od približno 20 km/h te prilikom vožnje unatrag. Ako je vozilo opremljeno motorom s unutarnjim izgaranjem koji radi u prethodno navedenom rasponu brzine vozila, sustav AVAS ne smije proizvoditi zvuk.

Kad je riječ o vozilima koja imaju zvučni uređaj za upozorenje pri vožnji unatrag, nije potrebno da sustav AVAS proizvodi zvuk prilikom takve vožnje.

(b) Prekidač

Sustav AVAS mora biti opremljen prekidačem koji je vozaču vozila lako dostupan tako da može uključiti i isključiti sustav. Pri ponovnom pokretanju vozila sustav AVAS mora se automatski uključiti.

(c) Smanjenje

Razina zvuka sustava AVAS može se smanjiti tijekom razdoblja rada vozila.

II.3. Vrsta i jačina zvuka

- (a) Zvuk koji proizvodi sustav AVAS mora biti neprekinuti zvuk koji pješacima i drugim sudionicima u cestovnom prometu pruža informaciju o vozilu u vožnji. Zvuk bi trebao jasno ukazivati na ponašanje vozila i zvučati slično zvuku vozila iste kategorije opremljenog motorom s unutarnjim izgaranjem.
- (b) Zvuk koji proizvodi sustav AVAS mora jasno ukazivati na ponašanje vozila, na primjer, automatskom varijacijom razine zvuka ili značajkama u skladu s brzinom vozila.
- (c) Razina zvuka koji proizvodi AVAS ne smije prekoračiti približnu razinu zvuka vozila kategorije M₁ opremljenog motorom s unutarnjim izgaranjem koje radi u istim uvjetima.

ODJELJAK III.

III.1. Učinkovitost sustava

Sustav AVAS ispunjava zahtjeve iz točaka od III.2. do III.6.

III.2. Radni uvjeti

(a) Način proizvodnje zvuka

Sustav AVAS mora automatski proizvesti zvuk u najnižem rasponu brzine vozila od pokretanja vozila do brzine od približno 20 km/h te prilikom vožnje unatrag. Ako je vozilo opremljeno motorom s unutarnjim izgaranjem koji radi u tom rasponu brzine vozila, sustav AVAS ne smije proizvoditi zvuk.

Vozila čije su ukupne razine zvuka u skladu sa zahtjevima iz stavka 6.2.8. Pravilnika UNECE-a br. 138 ⁽¹⁾ unutar margine od +3 dB(A) ne moraju biti opremljena sustavom AVAS. Zahtjevi utvrđeni u stavku 6.2.8. Pravilnika UNECE-a br. 138 za terčne pojaseve i zahtjevi utvrđeni u stavku 6.2.3. Pravilnika UNECE-a br. 138 za frekvencijski pomak kako je definiran u stavku 2.4. tog Pravilnika UNECE-a („frekvencijski pomak”) ne primjenjuju se na ta vozila.

Kad je riječ o vozilima koja imaju zvučni uređaj za upozorenje pri vožnji unatrag, nije potrebno da sustav AVAS proizvodi zvuk prilikom takve vožnje uz uvjet da je zvuk uređaja za upozorenje pri vožnji unatrag u skladu sa zahtjevima utvrđenima u stavku 6.2. drugom podstavku i stavku 6.2.2. Pravilnika UNECE-a br. 138.

Zvuk koji proizvodi tip vozila podnesen za homologaciju mora se mjeriti u skladu s metodama utvrđenima u Prilogu 3. i podstavcima 6.2.1.3. i 6.2.2.2. Pravilnika UNECE-a br. 138.

(b) Prekidač

Sustav AVAS može biti opremljen mehanizmom koji vozaču omogućuje zaustavljanje rada AVAS-a („funkcija pauziranja”) i koji je vozaču vozila lako dostupan kako bi uključio ili isključio sustav. Ako je funkcija pauziranja ugrađena, sustav AVAS mora se automatski uključiti pri ponovnom pokretanju vozila.

Usto, funkcija pauziranja mora biti u skladu sa zahtjevima utvrđenima u stavku 6.2.6. Pravilnika UNECE-a br. 138.

(c) Smanjenje

Razina zvuka sustava AVAS može se smanjiti tijekom razdoblja rada vozila. U tim slučajevima razina zvuka sustava AVAS mora biti u skladu sa zahtjevima utvrđenima u stavku 6.2.8. Pravilnika UNECE-a br. 138.

III.3. Vrsta i jačina zvuka

- (a) Zvuk koji proizvodi sustav AVAS mora biti neprekinuti zvuk koji pješacima i drugim sudionicima u cestovnom prometu pruža informaciju o vozilu u vožnji. Taj zvuk mora jasno ukazivati na ponašanje vozila, na primjer, automatskom varijacijom razine zvuka ili značajkama u skladu s brzinom vozila. Zvuk mora zvučati slično zvuku vozila iste kategorije opremljenog motorom s unutarnjim izgaranjem.

Primjenjuju se sljedeća pravila:

- i. ako sustav AVAS proizvodi zvuk dok se vozilo kreće, taj zvuk mora biti u skladu sa zahtjevima utvrđenima u stavcima 6.2.1.1., 6.2.1.2., 6.2.1.3., 6.2.2.1., 6.2.2.2. i 6.2.3. Pravilnika UNECE-a br. 138, kako je primjenjivo;
 - ii. vozilo može emitirati zvuk dok je u mirovanju, kako je utvrđeno u stavku 6.2.4. Pravilnika UNECE-a br. 138.
- (b) Proizvođač vozila može vozaču omogućiti odabir među različitim zvukovima, što mora biti u skladu sa zahtjevima utvrđenima u stavku 6.2.5. Pravilnika UNECE-a br. 138.
- (c) Razina zvuka koji proizvodi AVAS ne smije prekoračiti približnu razinu zvuka vozila kategorije M₁ opremljenog motorom s unutarnjim izgaranjem koje radi u istim uvjetima. Usto, primjenjuju se zahtjevi iz stavka 6.2.7. Pravilnika UNECE-a br. 138.
- (d) Ukupna razina zvuka koju emitira vozilo koje ispunjava zahtjeve iz točke 2.(a) drugog podstavka ne smije prekoračiti približnu razinu zvuka vozila kategorije M₁ opremljenog motorom s unutarnjim izgaranjem koje radi u istim uvjetima.

⁽¹⁾ SL L 9, 13.1.2017., str. 33.

III.4. Zahtjevi u pogledu ispitne staze

Do 30. lipnja 2019. standard ISO 10844:1994 može se primjenjivati kao alternativa standardu ISO 10844:2014 za provjeru usklađenosti ispitne staze kako je opisano u stavku 2.1.2. Priloga 3. Pravilnika UNECE-a br. 138.

III.5. Certifikat o homologaciji

Uz certifikat o homologaciji proizvođač vozila mora priložiti bilo koji od sljedećih dokumenata:

- (a) izjavu iz stavka 5. točke 3. Pravilnika UNECE-a br. 138 u skladu s modelom utvrđenim u Prilogu 1. tom Pravilniku;
- (b) rezultate ispitivanja razina emisije zvuka sustava AVAS, mjerene u skladu s ovom Uredbom.

III.6. Označivanje

Svaka komponenta sustava AVAS mora nositi sljedeće oznake:

- (a) trgovački naziv ili oznaku proizvođača;
- (b) utvrđeni identifikacijski broj.

Te oznake moraju biti neizbrisive i jasno čitljive.”

PROVEDBENA UREDBA KOMISIJE (EU) 2017/1577**od 5. rujna 2017.****o odobrenju izmjene specifikacije koja nije manja za naziv upisan u registar zaštićenih oznaka izvornosti i zaštićenih oznaka zemljopisnog podrijetla (Acciughe sotto sale del mar Ligure (ZOZP))**

EUROPSKA KOMISIJA,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije,

uzimajući u obzir Uredbu (EU) br. 1151/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 21. studenoga 2012. o sustavima kvalitete za poljoprivredne i prehrambene proizvode ⁽¹⁾, a posebno njezin članak 52. stavak 2.,

budući da:

- (1) U skladu s člankom 53. stavkom 1. prvim podstavkom Uredbe (EU) br. 1151/2012, Komisija je ispitala zahtjev Italije za odobrenje izmjene specifikacije za zaštićenu oznaku zemljopisnog podrijetla „Acciughe sotto sale del mar Ligure”, registriranu u skladu s Uredbom Komisije (EZ) br. 776/2008 ⁽²⁾.
- (2) Budući da predmetna izmjena nije manja u smislu članka 53. stavka 2. Uredbe (EU) br. 1151/2012, Komisija je u skladu s člankom 50. stavkom 2. točkom (a) te Uredbe objavila zahtjev za izmjenu u *Službenom listu Europske unije* ⁽³⁾.
- (3) Budući da Komisiji nije dostavljen ni jedan prigovor u smislu članka 51. Uredbe (EU) br. 1151/2012, izmjenu specifikacije potrebno je odobriti,

DONIJELA JE OVU UREDBU:

Članak 1.Odobrava se izmjena specifikacije objavljena u *Službenom listu Europske unije* povezana s nazivom „Acciughe sotto sale del mar Ligure” (ZOZP).**Članak 2.**Ova Uredba stupa na snagu dvadesetog dana od dana objave u *Službenom listu Europske unije*.

Ova je Uredba u cijelosti obvezujuća i izravno se primjenjuje u svim državama članicama.

Sastavljeno u Bruxellesu 5. rujna 2017.

Za Komisiju,
u ime predsjednika,
Phil HOGAN
Član Komisije

⁽¹⁾ SL L 343, 14.12.2012., str. 1.⁽²⁾ Uredba Komisije (EZ) br. 776/2008 od 4. kolovoza 2008. o upisu određenih naziva u registar zaštićenih oznaka izvornosti i zaštićenih oznaka zemljopisnog podrijetla (Acciughe sotto sale del Mar Ligure (ZOZP), Brussels grondwitloof (ZOZP), Œufs de Loué (ZOZP)) (SL L 207, 5.8.2008., str. 7.).⁽³⁾ SL C 146, 11.5.2017., str. 10.

PROVEDBENA UREDBA KOMISIJE (EU) 2017/1578**od 18. rujna 2017.****o izmjeni Provedbene uredbe (EU) br. 1194/2013 o uvođenju konačne antidampinške pristojbe i konačnoj naplati privremene pristojbe uvedene na uvoz biodizela podrijetlom iz Argentine i Indonezije**

EUROPSKA KOMISIJA,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije,

uzimajući u obzir Uredbu (EU) 2015/476 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. ožujka 2015. o mjerama koje Unija može poduzeti slijedom izvješća koje je donijelo Tijelo za rješavanje sporova WTO-a u pogledu antidampinških pitanja i pitanja o zaštiti od subvencioniranog uvoza ⁽¹⁾ („ovlašćujuća uredba WTO-a”), a posebno njezine članke 1. i 2.,

budući da:

1. MJERE NA SNAZI

- (1) Vijeće je Provedbenom uredbom (EU) br. 1194/2013 od 19. studenog 2013. uvelo konačnu antidampinšku pristojbu na uvoz biodizela podrijetlom iz Argentine i Indonezije („konačna uredba”) ⁽²⁾.

2. IZVJEŠĆA KOJA JE DONIJELO TIJELO ZA RJEŠAVANJE SPOROVA WTO-a

- (2) Tijelo za rješavanje sporova („TRS”) Svjetske trgovinske organizacije (WTO) donijelo je 26. listopada 2016. izvješće Prizivnog tijela ⁽³⁾ i izvješće Odbora ⁽⁴⁾ kako je izmijenjeno izvješćem Prizivnog tijela („izvješća”) u sporu Europska unija – antidampinške mjere na biodizel iz Argentine (WT/DS473/15). TRS je naveo da bi izvješće Odbora trebalo čitati zajedno s izvješćem Prizivnog tijela. U izvješću Prizivnog tijela zaključeno je, među ostalim, da je Europska unija postupila u suprotnosti sa sljedećim:

- člankom 2.2.1.1. Sporazuma WTO-a o antidampingu jer nije izračunala troškove proizvodnje proizvoda iz ispitnog postupka na temelju poslovnih knjiga proizvođača,
- člankom 2.2. Sporazuma WTO-a o antidampingu i člankom VI. stavkom 1. točkom (b) podtočkom ii. GATT-a iz 1994. jer se prilikom izračuna uobičajene vrijednosti biodizela nije koristila troškovima proizvodnje u Argentini, i
- člankom 9.3. Sporazuma WTO-a o antidampingu i člankom VI. stavkom 2. GATT-a iz 1994. jer je uvela antidampinške pristojbe koje premašuju dampinšku maržu koja je trebala biti utvrđena u skladu s člankom 2. Sporazuma WTO-a o antidampingu odnosno člankom VI. stavkom 1. GATT-a iz 1994.

- (3) Osim toga, Odbor je, među ostalim, utvrdio da je Europska unija postupila u suprotnosti sa sljedećim:

- člancima 3.1. i 3.4. Sporazuma WTO-a o antidampingu u svojem ispitivanju učinka dampinškog uvoza na domaću industriju, u mjeri u kojoj se ono odnosilo na proizvodni kapacitet i iskorištenost kapaciteta.

- (4) Prizivno tijelo preporučilo je da TRS zatraži od Europske unije da svoje mjere uskladi sa Sporazumom WTO-a o antidampingu i GATT-om iz 1994.

⁽¹⁾ SL L 83, 27.3.2015., str. 6.

⁽²⁾ Provedbena uredba Vijeća (EU) br. 1194/2013 od 19. studenoga 2013. o uvođenju konačne antidampinške pristojbe i konačnoj naplati privremene pristojbe uvedene na uvoz biodizela podrijetlom iz Argentine i Indonezije (SL L 315, 26.11.2013., str. 2.).

⁽³⁾ WT/DS473/AB/R i WT/DS473/AB/R/Add.1.

⁽⁴⁾ WT/DS473/R i WT/DS473/R/Add.1.

3. POSTUPAK

- (5) Na temelju članka 1. stavka 3. ovlašćujuće uredbe WTO-a Europska komisija („Komisija”) pokrenula je 20. prosinca 2016. postupak revizije („revizija”) objavom Obavijesti ⁽¹⁾ u *Službenom listu Europske unije* („Obavijest o pokretanju revizije”). Komisija je obavijestila zainteresirane strane u ispitnom postupku koji je prethodio Provedbenoj uredbi (EU) br. 1194/2013 („početni ispitni postupak”) o reviziji i načinu na koji namjerava uzeti u obzir nalaze izvješća.
- (6) Zainteresirane strane imale su priliku dostaviti primjedbe na pokretanje ispitnog postupka revizije i zatražiti saslušanje pred Komisijom i/ili službenikom za saslušanje u trgovinskim postupcima.
- (7) Komisija je Europskom odboru za biodizel („EBB”) poslala upitnik o podacima o proizvodnji i proizvodnim kapacitetima industrije Unije te je potom obavila posjet radi provjere u njihovim prostorima.

4. PREDMETNI PROIZVOD

- (8) Predmetni su proizvod monoalkilni esteri masnih kiselina i/ili parafinska plinska ulja dobivena sintezom i/ili hidrotretiranjem, nefosilnog podrijetla, u čistom obliku ili u mješavini, podrijetlom iz Argentine i Indonezije, trenutačno razvrstani u oznake KN ex 1516 20 98, ex 1518 00 91, ex 1518 00 95, ex 1518 00 99, ex 2710 19 43, ex 2710 19 46, ex 2710 19 47, 2710 20 11, 2710 20 15, 2710 20 17, ex 3824 99 92, 3826 00 10 i ex 3826 00 90 („predmetni proizvod”, koji se obično naziva „biodizel”).
- (9) Izvješća ne utječu na nalaze iz uvodnih izjava od 16. do 27. konačne uredbe koje se odnose na predmetni proizvod i istovjetni proizvod.

5. REVIDIRANI NALAZI O DAMPINGU TEMELJENI NA IZVJEŠĆIMA

- (10) Kako je navedeno u Obavijesti o pokretanju revizije, Komisija je ponovno ocijenila konačne nalaze početnog ispitnog postupka, uzevši u obzir preporuke i odluke TRS-a. Ta se ponovna ocjena temeljila na informacijama prikupljenima u početnom ispitnom postupku i informacijama koje su zainteresirane strane dobile nakon objave Obavijesti o pokretanju revizije.
- (11) Početnim ispitnim postupkom o dampingu i šteti obuhvaćeno je razdoblje od 1. srpnja 2011. do 30. lipnja 2012. („razdoblje ispitnog postupka” ili „RIP”). U pogledu parametara relevantnih za procjenu štete analizirani su podaci koji obuhvaćaju razdoblje od 1. siječnja 2009. do kraja ispitnog postupka („razmatrano razdoblje”).
- (12) Ovom se Uredbom nastoji ispraviti aspekte konačne uredbe koji nisu sukladni sa sporazumom WTO-a i uskladiti je s izvješćima.

5.1. Uključivanje Indonezije

- (13) U Obavijesti o pokretanju revizije Komisija navodi antidampinške mjere na uvoz biodizela iz Indonezije uvedene istom konačnom uredbom. Te mjere sada ovise o sporu koji je Indonezija pokrenula protiv Unije pri WTO-u i koji je još u tijeku ⁽²⁾ („mjere EU-a u pogledu Indonezije”). U tom je sporu Indonezija izrazila tvrdnje slične onima kojima su se bavila izvješća. Budući da je pravno tumačenje Prizivnog tijela koje je sadržano u izvješćima relevantno i za ispitni postupak koji se odnosi na Indoneziju, Komisija je smatrala primjerenim da se u okviru revizije koja se istovremeno provodi na temelju članka 2. stavka 1. ovlašćujuće uredbe WTO-a ispituju i antidampinške mjere uvedene na uvoz biodizela iz Indonezije, posebno s obzirom na to da je utvrđeno da konačna uredba nije u skladu s člankom 2.2.1.1. Sporazuma WTO-a o antidampingu.
- (14) Komisija je u uvodnim izjavama od 12. do 20. općeg dokumenta o objavi iznijela svoju preliminarnu analizu primjene tumačenja članka 2.2.1.1. Sporazuma WTO-a o antidampingu, koje je dalo Prizivno tijelo, na ispitni postupak koji se odnosi na Indoneziju.

⁽¹⁾ SL C 476, 20.12.2016., str. 3. Obavijest o pokretanju revizije u pogledu antidampinških mjera koje su na snazi za uvoz biodizela podrijetlom iz Argentine i Indonezije u skladu s preporukama i odlukama koje je Tijelo za rješavanje sporova Svjetske trgovinske organizacije donijelo u sporu EU – Antidampinške mjere na biodizel (DS473), 2016/C 476/04.

⁽²⁾ Europska unija – antidampinške mjere za biodizel iz Indonezije, DS480.

- (15) Zainteresirane strane su nakon objave dostavile primjedbe kojima su dovele u pitanje Komisijinu analizu osporavajući, među ostalim, primjenjivost tumačenja Prizivnog tijela i ovlast Komisije da na temelju ovlašćujuće uredbe WTO-a djeluje po službenoj dužnosti u skladu s tim tumačenjem.
- (16) Budući da je za tu analizu potrebno više vremena, Komisija je odlučila da zasad neće obustaviti reviziju koja se odnosi na Indoneziju, nego da će s analizom nastaviti na temelju zaprimljenih primjedbi. Stoga je revizija pokrenuta na temelju članka 2. stavka 1. ovlašćujuće uredbe WTO-a još u tijeku i ostaje otvorena u dijelu koji se odnosi na Indoneziju. Sve zainteresirane strane o tome su obaviještene revidiranim dokumentom o objavi od 31. srpnja 2017. i omogućeno im je da se očituju.
- (17) Indonezijska vlada tvrdi da je Komisija povrijedila opća načela prava Europske unije time što je prvo objavila svoju namjeru da izmijeni konačnu uredbu u pogledu Indonezije, a zatim se predomislila i nastavila ispitni postupak koji se odnosi na Indoneziju.
- (18) Prvo, indonezijska vlada smatra da se time nejednako i diskriminirajuće postupka prema indonezijskim proizvođačima u usporedbi s argentinskim proizvođačima izvoznicima s obzirom na to da je Komisija navodno priznala, kako je navedeno u Obavijesti o pokretanju postupka, da su uvoz biodizela iz Indonezije i uvoz iz Argentine u sličnoj situaciji. Kašnjenjem revizije u pogledu Indonezije indonezijski proizvođači izvoznici stavljaju se u očito nepovoljan položaj u usporedbi s argentinskim izvoznicima.
- (19) Drugo, s obzirom na to da je Komisija pokrenula reviziju uvoza biodizela iz Indonezije i Argentine, indonezijski izvoznici mogli bi razumno i s pravom očekivati da će revizija koja se odnosi na Indoneziju završiti u isto vrijeme kad i revizija koja se odnosi na Argentinu. To je očekivanje dodatno potkrijepljeno prvim dokumentom o objavi u kojem je Komisija predložila da se konačna uredba izmjeni i za Indoneziju. Stoga je Komisija promjenom stajališta u revidiranoj objavi navodno povrijedila načelo legitimnih očekivanja.
- (20) Treće, indonezijska vlada tvrdi da je Komisija povrijedila načelo dobre vjere jer je indonezijski uvoz isključila iz revizije u tako kasnoj fazi postupka, unatoč tome što je bio uključen u cijeli ispitni postupak.
- (21) Prvo, Komisija podsjeća da je Tijelo za rješavanje sporova WTO-a već iznijelo konačne nalaze o mjerama EU-a protiv uvoza biodizela iz Argentine, dok je posebni spor pri WTO-u koji se odnosi na antidampinške mjere za biodizel iz Indonezije još u tijeku. Stoga se potonje smatraju nespornim mjerama u smislu članka 2. stavka 1. ovlašćujuće uredbe WTO-a. To tumačenje potkrijepljeno je, među ostalim, upotrebom pojma „izvješće” u članku 1. stavku 1. ovlašćujuće uredbe WTO-a u pogledu sporne mjere, koju je Tijelo za rješavanje sporova WTO-a razmotrilo i o kojoj je donijelo odluku.
- (22) Komisija je podsjetila i na činjenicu da u skladu s pravom Europske unije pojmovi „jednako postupanje” i „nediskriminacija” znače zabranu različitog postupanja u sličnim situacijama odnosno jednakog postupanja u različitim situacijama, osim ako je takvo postupanje objektivno opravdano ⁽¹⁾. Za potrebe provedbe izvješća WTO-a argentinski i indonezijski proizvođači izvoznici objektivno nisu u istoj situaciji: provedba ispitnog postupka o štetnom dampu predmetnog proizvoda iz Argentine temeljila se na članku 1. stavku 1. ovlašćujuće uredbe WTO-a i obustavljena je u skladu s tom Uredbom, dok se provedba ispitnog postupka o istim praksama iz Indonezije temeljila na članku 2. stavku 1. ovlašćujuće uredbe WTO-a i još je u tijeku. Diskriminacija postoji samo u slučaju različitog pravnog tretmana subjekata koji su u istoj situaciji.
- (23) Međutim, s obzirom na to da je revizija provedbe nalaza Tijela za rješavanje sporova WTO-a u pogledu Argentine i Indonezije pokrenuta na različitim pravnim osnovama, završetak revizije ispitnog postupka o štetnom dampu iz Argentine prije završetka revizije ispitnog postupka o štetnom dampu iz Indonezije ne znači različito postupanje u usporedivoj situaciji. Razlog tomu jest činjenica da su subjekti u različitim situacijama.

⁽¹⁾ Vidjeti, na primjer, mišljenje nezavisnog odvjetnika Jacoba od 29. travnja 2004. u predmetu C-422/02 P Europe Chemi-Con (Deutschland) protiv Vijeća, ECLI:EU:C:2004:277, točka 36.

- (24) Suprotno argumentima koje je iznijela vlada Indonezije, nije dakle riječ o kršenju načela „jednakog postupanja” ili „nediskriminacije” u smislu prava Europske unije. U svakom slučaju upotrebom permisivnih pojmova („mogu” i „ako to smatra primjerenim”) u članku 2. stavku 1. ovlašćujuće uredbe WTO-a zakonodavac EU-a dodijelio je Komisiji znatno diskrecijsko pravo odlučivanja o tome hoće li provesti preporuku WTO-a u pogledu nesporne mjere.
- (25) Kako je navedeno u uvodnoj izjavi 16., Komisija smatra da je zasad primjereno nastaviti ispitni postupak revizije kada je riječ o Indoneziji te će na temelju zaprimljenih primjedbi nastaviti s ocjenom primjenjivosti tih nalaza i na Indoneziju.
- (26) Nadalje, Komisija ne može prihvatiti argument da se legitimna očekivanja u pogledu konačnog zaključka istrage temelje na dokumentu o objavi. Naprotiv, svrha je objave obavijestiti zainteresirane strane o preliminarnim nalazima Komisije i omogućiti im učinkovito ostvarivanje prava na obranu. Stoga je smisao objave omogućiti Komisiji da uzme u obzir argumente i činjenice koje su iznijele zainteresirane strane.
- (27) Zbog toga je u popratnom pismu svim zainteresiranim stranama izričito navedeno da se „tom objavom ne dovode u pitanje moguće naknadne odluke Komisije, ali ako se te odluke budu temeljile na drukčijim činjenicama i razmatranjima, bit će vam dostavljene u najkraćem roku”. Komisija je zbog toga u ovom konkretnom slučaju odlučila da joj treba više vremena za analizu primjenjivosti nalaza Tijela za rješavanje sporova WTO-a na slučaj Indonezije. Ta je odluka privremena i njome se ne dovodi u pitanje Komisijin konačni zaključak. Tom se odlukom, osim toga, ostvaruje široko diskrecijsko pravo koje Komisija ima pri provođenju revizija koje su započete na temelju ovlašćujuće uredbe WTO-a i spadaju u područje zajedničke trgovinske politike.
- (28) U skladu s tim, ako Komisija odluči djelovati u okviru ovlasti koje joj je dodijelio zakonodavac Unije ⁽¹⁾, zainteresirana strana ne može se pozvati na zaštitu legitimnih očekivanja prije nego što Komisija završi reviziju koja je u tijeku. Zato je i taj argument potrebno odbaciti.
- (29) Naposljetku, iz činjenice da je do te promjene došlo nakon početne objave Komisijina preliminarne stajališta ne može se zaključiti da je Komisija povrijedila načelo dobre vjere, a ni indonezijska vlada nije dostavila dokaze u tom smislu. Komisija je dosljedno provela sve faze ispitnog postupka revizije pri čemu je u potpunosti poštovala postupovna prava zainteresiranih strana.
- (30) Komisija je stoga odbacila tvrdnje da je prekršila temeljna načela prava EU-a time što je iskoristila svoje diskrecijsko pravo da u toj fazi revizije ne izmijeni antidampinške mjere kada je riječ o Indoneziji, pri čemu je u potpunosti poštovala postupovna prava svih zainteresiranih strana.
- (31) Nakon revidirane objave jedan proizvođač izvoznik iz Indonezije („Wilmar”) osporio je mišljenje Komisije da joj je potrebno više vremena za dovršetak revizije u odnosu na Indoneziju s obzirom na jasne nalaze u izvješćima WTO-a. Isti proizvođač izvoznik tvrdi i da bi mjere protiv Indonezije trebale izmijeniti. Prema njegovu mišljenju Komisija je na temelju ovlašćujuće uredbe WTO-a nadležna za izmjenu neosporene mjere i stoga se njezina ovlast da djeluje po službenoj dužnosti ne može dovesti u pitanje. Naposljetku, društvo Wilmar tvrdi da bi se u slučaju odgode nalaza Komisije o Indoneziji trebali odgoditi i nalazi o Argentini. To društvo smatra da u kontekstu postupka pred WTO-om koji se odnosi na Indoneziju postoje neriješena pravna pitanja koja bi mogla postati relevantna i primjenjiva i kada je riječ o mjerama koje se odnose na uvoz biodizela iz Argentine, a posebno u odnosu na profitnu maržu.
- (32) Komisija se slaže s društvom Wilmar da je u načelu nadležna za nalaze o nespornoj mjeri na temelju članka 2. stavka 1. ovlašćujuće uredbe WTO-a. Međutim, kako je objašnjeno u uvodnoj izjavi 16., nakon što je analizirala primjedbe primljene nakon objave, Komisija smatra da je zasad primjereno nastaviti ispitni postupak revizije kada je riječ o Indoneziji, pri čemu izvršava svoje diskrecijsko pravo iz članka 2. stavka 1. ovlašćujuće uredbe WTO-a.

⁽¹⁾ Vidjeti presudu od 7. svibnja 1991. u predmetu C-69/89 Nakajima All Precision protiv Vijeća, ECLI:EU:C:1991:186, točka 120. Vidjeti i nedavno mišljenje nezavisnog odvjetnika Campos Sánchez-Bordona od 20. srpnja 2017. u predmetu C-256/16 Deichmann, ECLI:EU:C:2017:580, točka 49.

- (33) U pogledu tvrdnje društva Wilmar da bi trebalo odgoditi i nalaze o Argentini Komisija je podsjetila na činjenicu da je metodologija upotrijebljena u konačnoj uredbi za utvrđivanje profitne marže potvrđena u izvješćima WTO-a. Pitanje koje se razmatra u indonezijskom predmetu koji je u tijeku nije se postavilo kada je riječ o Argentini. U svakom slučaju Unija i Argentina dogovorile su se oko razumnog roka za provedbu nalaza izvješća, što treba poštovati.

5.2. Utvrđivanje uobičajene vrijednosti i izračun dampinških marži

- (34) U ovom se odjeljku iznose ponovno ocijenjeni nalazi početnog ispitnog postupka u odnosu na sljedeće preporuke i odluke iz izvješća o tome da je Unija postupila u suprotnosti s:
- člankom 2. stavkom 2. točkom 1. podtočkom 1. jer nije izračunala troškove proizvodnje proizvoda iz ispitnog postupka na temelju poslovnih knjiga proizvođača, i
 - člankom 2. stavkom 2. Sporazuma WTO-a o antidampingu i člankom VI. stavkom 1. točkom (b) podtočkom ii. GATT-a iz 1994. jer se prilikom izračuna uobičajene vrijednosti biodizela nije koristila troškovima proizvodnje u Argentini,
 - člankom 9. stavkom 3. Sporazuma WTO-a o antidampingu i člankom VI. stavkom 2. GATT-a iz 1994. jer je uvela antidampinške pristojbe koje premašuju dampinšku maržu koja je trebala biti utvrđena u skladu s člankom 2. Sporazuma WTO-a o antidampingu odnosno člankom VI. stavkom 1. GATT-a iz 1994.
- (35) Kako je navedeno u uvodnoj izjavi 28. konačne uredbe, Komisija je utvrdila da je bilo potrebno izračunati uobičajenu vrijednost jer se smatralo da domaća prodaja nije u skladu s uobičajenim tijekom trgovine. Nalaz nije osporen i stoga ostaje na snazi.
- (36) U uvodnim izjavama od 29. do 34. konačne uredbe Komisija je utvrdila da su zbog razlika između poreza na izvoz koje je Argentina uvela na glavne sirovine (sojino ulje i soju u zrnu u Argentini) i onih uvedenih na gotovi proizvod (biodizel) domaće cijene u Argentini snižene te bi stoga to trebalo uzeti u obzir pri izračunu uobičajene vrijednosti.
- (37) Zbog toga je pri izračunu uobičajene vrijednosti Komisija zamijenila troškove glavnih sirovina evidentirane u poslovnim knjigama proizvođača izvoznika referentnim cijenama koje su objavila relevantna tijela predmetnih država.
- (38) Komisija je osim toga svoje zaključke u početnom ispitnom postupku temeljila na tumačenju članka 2.2.1.1. Sporazuma WTO-a o antidampingu kojim se ispitnom tijelu omogućuje da odbije upotrijebiti poslovne knjige proizvođača izvoznika ako utvrdi da one ili i. nisu usklađene s Općeprihvaćenim računovodstvenim načelima (GAAP) ili ii. ne odražavaju na primjeren način troškove povezane s proizvodnjom i prodajom razmatranog proizvoda (uvodna izjava 42. konačne uredbe).
- (39) I Odbor i Prizivno tijelo smatrali su da tvrdnja Komisije da su domaće cijene soje u zrnu u Argentini bile niže od međunarodnih cijena zbog argentinskog sustava oporezivanja izvoza nije sama po sebi dostatna osnova za zaključak da poslovne knjige proizvođača nisu na primjeren način odražavale troškove soje u zrnu povezane s proizvodnjom i prodajom biodizela ili za zanemarivanje relevantnih troškova u tim poslovnim knjigama pri izračunu uobičajene vrijednosti biodizela.
- (40) Komisija je slijedom izvješća ponovno izračunala uobičajenu vrijednost za proizvođače izvoznike u Argentini. Metodologija upotrijebljena u ponovnom izračunu bila je jednaka metodologiji objašnjenju u uvodnim izjavama (40. do 49. za Argentinu) Uredbe Komisije (EU) br. 490/2013 ⁽¹⁾.
- (41) Zbog razloga objašnjenih u uvodnoj izjavi 45. privremene uredbe nije se smatralo da je domaća prodaja bila izvršena u uobičajenom tijeku trgovine i uobičajena vrijednost istovjetnog proizvoda morala se izračunati u skladu s člankom 2. stavcima 3. i 6. osnovne uredbe. To je učinjeno tako da su prilagođenim troškovima proizvodnje tijekom razdoblja ispitnog postupka dodani prodajni, opći i administrativni troškovi („POA”) i razumna profitna marža.

⁽¹⁾ Uredba Komisije (EU) br. 490/2013 od 27. svibnja 2013. o uvođenju privremene antidampinške pristojbe na uvoz biodizela podrijetlom iz Argentine i Indonezije („privremena uredba”) (SL L 141, 28.5.2013., str. 6.).

- (42) Kako je objašnjeno u uvodnoj izjavi 46. privremene uredbe, Komisija je smatrala da se u Argentini iznos za dobit ne može temeljiti na stvarnim podacima trgovačkih društava u uzorku. Stoga je iznos za dobit upotrijebljen pri izračunu uobičajene vrijednosti utvrđen u skladu s člankom 2. stavkom 6. točkom (c) osnovne uredbe na temelju razumnog iznosa dobiti koji bi mlada i inovativna kapitalno intenzivna industrija te vrste mogla ostvariti u uobičajenim uvjetima tržišnog natjecanja na slobodnom i otvorenom tržištu, što iznosi 15 % temeljeno na prometu.
- (43) U nekoliko podnesaka dostavljenih tijekom revizije EBB je tvrdio da izvješća ne sprječavaju Komisiju da prilagodi troškove sirovina pri izračunu uobičajene vrijednosti pod uvjetom da je prilagodba na odgovarajući način opravdana. Tvrdio je da bi, s obzirom na drastični utjecaj mehanizma sustava različitog oporezivanja izvoza („DET”) na tržište Unije i razne pravne mogućnosti razmatrane u tim izvješćima kao temelj za takvu prilagodbu, mjere protiv Argentine trebale ostati na sadašnjoj razini, ali na temelju drugih razloga.
- (44) EBB je konkretno uputio na izjavu u izvješću Prizivnog tijela kako „tvrdnja tijela EU-a da su domaće cijene soje u zrnu u Argentini bile niže od međunarodnih cijena zbog argentinskog sustava oporezivanja izvoza nije sama po sebi dostatna osnova za zaključak da poslovne knjige proizvođača nisu na primjeren način odražavale troškove soje u zrnu” (stavak 6.55. izvješća Prizivnog tijela) i ocijenio da su izvješća WTO-a ostavila mogućnost da se zanemare troškovi sirovina i da se ti troškovi prilagode ako se utvrdi da su nepouzđani.
- (45) Prema EBB-u sustav različitog oporezivanja izvoza uzrokuje poremećaje na tržištu sirovina u tolikoj mjeri da uobičajeni uvjeti ponude i potražnje prestaju biti odlučujući čimbenici za transakciju i zapravo uzrokuje prijenos vrijednosti s proizvođača sirovina na proizvođače biodizela koji nije tržišno opravdan. To je, prema EBB-u, slično situacijama s transakcijama po netržišnim uvjetima i/ili „drugim praksama” koje bi mogle utjecati na pouzdanost troškova u poslovnim knjigama proizvođača izvoznika i koje su opravdani razlozi zanemarivanja tih troškova iako su stvarno nastali.
- (46) Kako bi podržao svoju tvrdnju da različito oporezivanje izvoza uzrokuje poremećaj na tržištu sirovina, EBB se posebno oslanja na analizu svojih vlastitih stručnjaka i na studiju koju su oni naručili pod nazivom „Mjerenje poremećaja troškova biodizela u Argentini izazvanog različitim oporezivanjem izvoza proizvoda od soje u zrnu” („studija Heffley”). Obje navodno pokazuju da sustav različitog oporezivanja izvoza umjetno i znatno snižava domaće cijene predmetnih sirovina te one stoga nisu pouzdane.
- (47) U studiji Heffley prikupljeni su podaci u razdoblju 2010.–2016. u Argentini i Sjedinjenim Američkim Državama o troškovima proizvodnje biodizela u tim dvjema zemljama. U njoj je iznesena i posebna analiza tržišta od listopada 2011. do rujna 2012. Utvrđeno je da je trošak proizvodnje biodizela iz soje u zrnu u Argentini bio manji od troška proizvodnje istog proizvoda u Sjedinjenim Američkim Državama. Isključivi razlog za tu razliku od 27 %, sa stajališta studije, bilo je „različito oporezivanje izvoza”.
- (48) U studiji su u drugom koraku uspoređene izvozne cijene biodizela iz soje u zrnu iz Argentine (bez navođenja odredišta) s prosječnom tržišnom cijenom tog biodizela u Sjedinjenim Američkim Državama. Prosječna argentinska izvozna cijena od 875 USD po toni bila je niža od cijene na američkom domaćem tržištu od 1 198 USD po toni. To bi značilo snažan poticaj za uvoz argentinskog biodizela. Zaključak je studije da je taj poremećaj „izravan rezultat” različitog oporezivanja izvoza.
- (49) EBB je naglasio i da bi ispravljanje takvih poremećaja očigledno bilo u skladu s logikom antidampinškog postupka. Tvrdio je da bi se takvi poremećaji trebali ispraviti odgovarajućim prilagodbama troškova, posebno troškova sirovina, kako bi bili na razini na kojoj bi bili nastali da nije bilo poremećaja. Time bi Komisija navodno ponovno utvrdila koliki bi bili stvarni troškovi na tržištu izvoznika za proizvodnju i prodaju relevantnog proizvoda u uobičajenim tržišnim uvjetima.
- (50) Nekoliko je proizvođača biodizela osporilo prijedlog EBB-a da Komisija ne bi trebala zanemariti evidentirane troškove sirovina jer su zbog sustava različitog oporezivanja izvoza ti troškovi nepouzđani. Ponovili su da su Odbor i Prizivno tijelo posebno odbacili argument da različito oporezivanje izvoza samo po sebi može biti osnova za zanemarivanje evidentiranih troškova i da ispitno tijelo u svakom slučaju ne može odbaciti evidentirane troškove kad poslovne knjige točno i vjerno odražavaju stvarno nastale troškove.

- (51) Komisija je potvrdila da Prizivno tijelo nije samo po sebi isključilo mogućnost da ispitno tijelo u određenim posebnim okolnostima može odstupiti od evidentiranih troškova ako ispitni postupak pokaže da su troškovi bili, primjerice, podcijenjeni ili precijenjeni ili su transakcije po netržišnim uvjetima ili druge prakse utjecale na pouzdanost evidentiranih troškova (stavak 6.41. izvješća Prizivnog tijela).
- (52) No, Prizivno tijelo ustvrdilo je i da argentinski sustav oporezivanja izvoza nije sam po sebi dostatna osnova za zaključak da poslovne knjige proizvođača nisu na primjeren način odražavale troškove sirovina povezane s proizvodnjom i prodajom biodizela ili za zanemarivanje relevantnih troškova u tim poslovnim knjigama pri izračunu uobičajene vrijednosti biodizela (stavak 6.55. izvješća Prizivnog tijela).
- (53) Argumenti EBB-a oslanjaju se na pretpostavku da bi zbog navodnog remetećeg učinka sustava različitog oporezivanja izvoza trošak tih sirovina bio nepouzdan i da bi ga stoga trebalo zanemariti. EBB drži da su domaće cijene soje u zrnu u Argentini bile niže od međunarodnih cijena zbog argentinskog sustava oporezivanja izvoza. No prihvaćanje tog argumenta bilo bi jednako priznanju da je, suprotno nalazima Prizivnog tijela, sustav različitog oporezivanja izvoza sam po sebi stvorio takve učinke da bi stvarno nastale troškove koji su evidentirani u poslovnim knjigama trgovačkog društva trebalo zanemariti samo zato što su niži od međunarodnih cijena. U tom smislu Komisija nadalje podsjeća da je početnim ispitnim postupkom potvrđeno da su stvarno nastali troškovi sirovina bili primjereno i vjerno izraženi u poslovnim knjigama trgovačkih društava.
- (54) Komisija je stoga odbacila tvrdnju EBB-a jer njezino prihvaćanje ne bi bilo u skladu s nalazima iz izvješća.
- (55) Stoga je Komisija smatrala da je radi usklađivanja mjera s izvješćima i WTO-om uobičajenu vrijednost potrebno izračunati na temelju stvarno nastalih troškova kako su izraženi u poslovnim knjigama predmetnih trgovačkih društava.
- (56) EBB je nakon objave ponovio da odluka WTO-a Komisiji u ovom predmetu omogućuje pribjegavanje prilagodbi troškova. Iznio je tvrdnju da je Komisija pogrešno protumačila odluku WTO-a i njegov argument.
- (57) EBB drži da je Komisija zanemarila tvrdnje iz izvješća da su „domaće cijene soje u zrnu u Argentini bile niže od međunarodnih cijena zbog argentinskog sustava oporezivanja izvoza”. EBB je iznio tvrdnju da se u odluci ne navodi, kako tvrdi Komisija, da remeteći učinci različitog oporezivanja izvoza sami po sebi ne bi bili dostatna osnova za prilagodbu troškova.
- (58) EBB je usto ponovio i naglasio da je činjenica da su cijene na domaćem tržištu nepouzdanе zbog različitog oporezivanja izvoza dostatna osnova za zaključak da poslovne knjige proizvođača ne odražavaju na primjeren način troškove soje u zrnu povezane s proizvodnjom i prodajom biodizela. Nepouzdanost domaćih cijena omogućila je zanemarivanje evidentiranih troškova i EBB je Komisiji dostavio sve informacije potrebne za prilagođavanje troškova.
- (59) EBB je ustrajao na tome da su Odbor i Prizivno tijelo tvrdili da istražna tijela smiju ispitati pouzdanost troškova evidentirane u poslovnim knjigama proizvođača/izvoznika kako bi se, konkretno, utvrdilo jesu li obuhvaćeni svi nastali troškovi, jesu li nastali troškovi bili precijenjeni ili podcijenjeni i jesu li transakcije po netržišnim uvjetima ili druge prakse utjecale na pouzdanost prijavljenih troškova. Prema mišljenju EBB-a učinak sustava različitog oporezivanja izvoza sličan je transakcijama po netržišnim uvjetima i/ili je istovjetan drugoj praksi koja može utjecati na „pouzdanost prijavljenih troškova” (¹).
- (60) Komisija je tu tvrdnju preispitala i s obzirom na saslušanje pred službenikom za saslušanje održano 20. srpnja 2017. Komisija je u uvodnim izjavama od 51. do 55. navela da se stvarno nastali troškovi sirovina primjereno i vjerno odražavaju u poslovnim knjigama argentinskih trgovačkih društava i da je prethodno prilagođavanje troškova ocijenjeno kao nespojivo s obvezama EU-a prema WTO-u.

(¹) Izvješće Odbora, EU – Biodizel, stavak 7.242., bilješka 400; Izvješće Prizivnog tijela, EU – Biodizel, stavak 6.41.

- (61) Komisija se nije složila s EBB-ovim tumačenjem nalaza Odbora i Prizivnog tijela. Bilješka 400, na primjer, slojevitija je od onoga što sugerira EBB. Odbor je utvrdio da „provjera evidencije koja proizlazi iz pojma ‚odražava na primjeren način‘ iz članka 2.2.1.1. ne uključuje provjeru ‚primjerenosti‘ samih prijavljenih troškova ako se utvrdi da su stvarni troškovi evidentirani u poslovnim knjigama proizvođača ili izvoznika točni i vjerni u prihvatljivim granicama”.
- (62) No, time što je tvrdio da je učinak sustava različitog oporezivanja izvoza sličan transakcijama po netržišnim uvjetima i/ili je istovjetan drugoj praksi, EBB je upravo uputio na takvu provjeru primjerenosti tih prijavljenih troškova.
- (63) Nadalje, učinci sustava različitog oporezivanja izvoza i. nisu bili slični transakcijama po netržišnim uvjetima ii. niti su bili istovjetni „drugoj praksi” koja može utjecati na pouzdanost troškova u evidenciji proizvođača izvoznika. Kakvo god da je točno područje primjene tih pojmova, Odbor i Prizivno tijelo posebno su odbacili Komisijin osnovni argument da je poremećaj cijena koji je uzrokovao argentinski sustav oporezivanja izvoza sam po sebi dostatna osnova za odbacivanje troškova u evidenciji proizvođača izvoznika ⁽¹⁾.
- (64) EBB je nakon revidirane objave ostao pri svojem stajalištu da je Komisija pogrešno protumačila izjavu Prizivnog tijela u stavku 6.55. izvješća i zanemarila mogućnost iz stavka 6.41. tog izvješća da ispita pouzdanost evidentiranih troškova sirovina i zanemari ih ako utvrdi da su nepouzdana, a tome u prilog EBB dostavio je i određene dodatne argumente.
- (65) U pogledu prve tvrdnje EBB tvrdi da izjava Prizivnog tijela iz stavka 6.55. „[...] tvrdnja tijela EU-a da su domaće cijene soje u zrnu u Argentini bile niže od međunarodnih cijena zbog argentinskog sustava oporezivanja izvoza nije sama po sebi dostatna osnova za zaključak da poslovne knjige proizvođača nisu na primjeren način odražavale troškove soje u zrnu povezane s proizvodnjom i prodajom biodizela ili za zanemarivanje relevantnih troškova u tim poslovnim knjigama pri izračunu uobičajene vrijednosti biodizela” ne čini pravnu ocjenu Žalbenog tijela, kao što je tvrdila Komisija, nego samo citat Komisijina zaključka iz konačne uredbe. EBB nadalje tvrdi da se formulacijom „nije sama po sebi dostatna osnova” podrazumijeva da je argentinski sustav oporezivanja izvoza mogao biti dostatna osnova za zanemarivanje troškova, ali da Komisija nije provela potrebnu analizu. Naposljetku, Komisija u svom tumačenju stavka 6.55. nije u obzir uzela ni činjenicu da je Prizivno tijelo utvrdilo da je potrebno razmotriti i naknado pitanje referentne vrijednosti. To ne bi bilo potrebno da je Prizivno tijelo kategorički odbacilo mogućnost da argentinski sustav oporezivanja izvoza može poslužiti kao osnova za prilagodbu troškova.
- (66) Komisija nije prihvatila tumačenje EBB-a.
- (67) Prvo, izjava Prizivnog tijela iz stavka 6.55. nije samo citat zaključaka Komisije. Naprotiv, ta je izjava sastavni dio tumačenja članka 2.2.1.1. Sporazuma WTO-a, koje Prizivno tijelo iznosi u stavku 6.56. Prizivno tijelo izričito se složilo s Odborom da ta odredba nije dostatna osnova za odluku Komisije da zanemari evidentirane troškove argentinskih proizvođača biodizela jer su domaće cijene soje u zrnu u Argentini zbog argentinskog sustava oporezivanja izvoza bile niže od međunarodnih cijena. Prizivno tijelo doslovno je ponovilo taj normativni nalaz u sljedećem stavku 6.56. pod naslovom „Zaključci”.
- (68) Drugo, Komisija smatra da se formulacijom „nije sama po sebi dostatna osnova” podrazumijeva da *puko postojanje sustava oporezivanja izvoza* nije bilo dostatna osnova za opravdanje prilagodbe troškova, kako je učinjeno u početnom ispitnom postupku. Da je umjesto toga (kako je tvrdio EBB) nedostatno *obrazloženje* Komisije u izvornoj Uredbi bilo glavni razlog za mišljenje Prizivnog tijela da mjere EU-a nisu u skladu s mjerama WTO-a, to bi ono izričito i navelo. Međutim, to nisu naveli ni Prizivno tijelo ni Odbor. Upravo suprotno, formulacija „sama po sebi” vjerojatno je upotrijebljena kako bi se pojasnilo da djelovanje argentinskog sustava oporezivanja izvoza ne može „kao takvo” uzrokovati prilagodbu troškova na temelju članka 2.2.1.1. Sporazuma WTO-a, bez obzira na to koliko su dobro argumentirani ili evidentirani njegovi remeteći učinci.

⁽¹⁾ Izvješće Prizivnog tijela, EU – Biodizel, stavci 6.54.–6.55., Izvješće Odbora, EU – Biodizel, stavci 7.248.–7.249.

- (69) Treće, Komisija se nije složila s EBB-ovim zaključkom da je činjenica da je Prizivno tijelo odgovorilo na tvrdnju o referentnim vrijednostima u stavcima 6.58. do 6.83. pokazatelj da bi argentinski sustav oporezivanja mogao biti dostatna osnova za zanemarivanje evidentiranih troškova sirovina. Kao što se može zaključiti iz naslova koji prethodi stavku 6.58., Prizivno tijelo u njemu je razmotrilo drukčiju tvrdnju iz Argentine na temelju članka 2.2. Sporazuma WTO-a.
- (70) Komisija je zatim razmotrila drugu tvrdnju EBB-a, odnosno da je stavak 6.41. izvješća Prizivnog tijela bio jasan znak da se troškovi evidentirani u poslovnim knjigama društva mogu zanemariti ako se temelje na praksama koje utječu na pouzdanost prijavljenih troškova. EBB je upozorio i na činjenicu da je Prizivno tijelo smatralo potrebnim to mišljenje uključiti u svoje izvješće, dok ga je Odbor spomenuo samo u bilješci. EBB smatra da to znači da je Prizivno tijelo htjelo isključiti previše restriktivno tumačenje članka 2.2.1.1. Sporazuma WTO-a i poslati jasnu poruku da je prilagodba troškova u tom kontekstu i dalje moguća.
- (71) U stavku 6.41. Prizivno tijelo odgovorilo je na tvrdnju EU-a da se čini da se izvješćem Odbora sugerira bi da ispitno tijelo moralo prihvatiti sve troškove društva evidentirane u njegovim poslovnim knjigama dok god oni točno odražavaju stvarne troškove „bez obzira na to koliko bi nerazumni ti troškovi bili u usporedbi sa zamjenskom referentnom vrijednošću ili referentnom vrijednošću u skladu s uobičajenim tržišnim uvjetima”. Prizivno tijelo odbacilo je to tumačenje i upozorilo da je Odbor ustvari prihvatio činjenicu da ispitno tijelo može preispitati pouzdanost i točnost troškova iz evidencije društva. Istražno tijelo može tako utvrditi „jesu li svi nastali troškovi evidentirani, jesu li nastali troškovi bili procijenjeni ili podcijenjeni i jesu li transakcije po netržišnim uvjetima ili druge prakse utjecale na pouzdanost prijavljenih troškova”.
- (72) Komisija se slaže s EBB-om da je Prizivno tijelo potvrdilo odluku Odbora da se evidentirani troškovi mogu odbaciti ako ispitno tijelo utvrdi transakcije po netržišnim uvjetima ili druge prakse koje su utjecale na njihovu pouzdanost. Također ne smatra čudnom činjenicu da je Prizivno tijelo na tu tvrdnju odgovorilo u tekstu svoje odluke, a ne u bilješci, kao što je to učinio Odbor. Međutim, Prizivno tijelo i Odbor nisu utvrdili, a ni sugerirali da bi se argentinski sustav oporezivanja izvoza mogao smatrati tom iznimkom u kontekstu prakse koja utječe na pouzdanost. Da su Odbor ili Prizivno tijelo smatrali argentinski sustav oporezivanja izvoza praksom koja utječe na pouzdanost, to bi jasno naveli i ne bi utvrdili da mjere EU-a nisu u skladu s WTO-om.
- (73) Komisija je stoga ustrajala u svojem tumačenju izvješća prema kojem EU pri izračunu uobičajene vrijednosti biodizela u Argentini na temelju poremećaja koji nastaju zbog postojanja argentinskog sustava oporezivanja izvoza nije mogao zanemariti stvarno nastale i točno zabilježene troškove.
- (74) Komisija je zatim razmotrila argumente koje je iznio EBB, a nakon objave i FEDIOL (dobavljač za proizvodnju biodizela u Uniji), da bi Komisija trebala razmotriti alternativne dokaze o prilagodbi troškova radi neutralizacije remetećih učinaka sustava različitog oporezivanja izvoza na trošak proizvodnje biodizela u Argentini. U tom pogledu Komisija je napomenula da prikupljanje alternativnih dokaza o prilagodbi troškova radi neutralizacije remetećih učinaka sustava različitog oporezivanja izvoza nije bio cilj tog ispitnog postupka revizije.

U svakom slučaju, Komisija je navela da se dokazi iz studije Heffley ne mogu smatrati dovoljno čvrstom osnovom za novu prilagodbu troškova zbog sljedećih razloga.

- (75) Kao prvo, razdoblje ispitnog postupka trajalo je od srpnja 2011. do lipnja 2012., dok se studija Heffley odnosi na razdoblje od listopada 2011. do rujna 2012. Stoga postoji samo djelomično preklapanje razmatranih vremenskih razdoblja, što otvara sumnje u mogućnost da se nalazi studije pretoče u osnovni ispitni postupak bez prilagodbi. Komisija nije mogla ispraviti tu neusklađenost bez podataka za razdoblje od srpnja do rujna 2011.
- (76) Kao drugo, u studiji su troškovi proizvodnje u Sjedinjenim Državama procijenjeni na temelju cijene soje u zrnu na tržištu SAD-a. Ta ekonomska metoda temelji se na pretpostavkama, ali ne pruža pouzdane podatke o stvarnim troškovima proizvodnje američkog biodizela. Čak i kad bi se netko mogao osloniti samo na pretpostavke, ideja da bi troškovi izrade biodizela iz sirovog sojinog ulja bili isti u Sjedinjenim Državama i u Argentini nije utemeljena. Kao treće, uporabom „prosječne” argentinske izvozne cijene previđa se činjenica da izvozna cijena

u Uniju može u stvarnost biti viša od prosječne. I doista, u spisu je zabilježeno da je tijekom razdoblja početnog ispitnog postupka izvozna cijena argentinskog biodizela u EU iznosila 967 EUR po toni, što po tadašnjem deviznom tečaju odgovara iznosu od 1 294 USD po toni. U studiji je, međutim, za to razdoblje navedena prosječna izvozna cijena od 1 071 USD po toni. To pokazuje da se zaključak o navodnoj koristi od različitog oporezivanja izvoza ne može izvući izravno iz cijena izvoza u Uniju.

- (77) Četvrto, u studiji se jednostavno iznosi pretpostavka, bez odgovarajućih dokaza kojima bi se potkrijepila, da je isključivi uzrok (niske) cijene proizvodnje na argentinskom domaćem tržištu tijekom razmatranog razdoblja bilo različito oporezivanje izvoza. U studiji se uopće ne razmatraju druge komparativne prednosti zbog kojih bi proizvodnja biodizela u Argentini mogla biti jeftinija nego u Sjedinjenim Državama.
- (78) Komisija je stoga zaključila da troškove evidentirane u poslovnim knjigama argentinskih proizvođača biodizela ne može precizno zamijeniti referentnom vrijednošću predloženom u studiji Heffley.
- (79) Nakon revidirane objave EBB je pojasnio da je svrha studije bila samo dokazati da bi Komisija, na primjer, mogla ocijeniti i količinski odrediti opseg poremećaja (nepouzdanosti) uzrokovanih argentinskim sustavom oporezivanja izvoza. Njome se nije namjeravalo zamijeniti analizu Komisije koja se temelji na njezinim provjerenim podacima prikupljenima tijekom početnog ispitnog postupka.
- (80) EBB je dostavio i revidiranu studiju s referentnim podacima koji su u potpunosti odgovarali razdoblju početnog ispitnog postupka i dali vrlo sličan rezultat, odnosno poremećaj domaćih cijena soje u zrnu od približno 27 %. EBB je osporio i tumačenje Komisije da se studija temeljila na trošku proizvodnje u SAD-u. Naprotiv, studija se temeljila na procjeni troškova proizvodnje biodizela u Argentini. Osim toga, Komisijina kritika da se studija temeljila na prosječnoj izvoznoj cijeni pogrešna je jer ta cijena sama po sebi nije relevantna za izračun poremećaja troškova biodizela u Argentini, koji je uzrokovan sustavom oporezivanja izvoza. Naposljetku, EBB tvrdi da se razlika u cijeni od približno 30 % ne može objasniti navodnim komparativnim prednostima i da je u nedostatku suprotnih dokaza jedino razumno objašnjenje za takvu razliku argentinski sustav oporezivanja izvoza.
- (81) Komisija je razmotrila objašnjenja i pojašnjenja koja je dostavio EBB. Komisija je prihvatila da je revidirana studija pokazala poremećaj domaćih cijena soje u zrnu tijekom razdoblja ispitnog postupka od približno 27 %. Međutim, preostale tri točke nije smatrala uvjerljivima.
- (82) EBB je sam priznao da se procjena troškova prerade za proizvođača u Argentini temeljila na tri analize: prva se temeljila na podacima o šestogodišnjem prosjeku troškova i cijena za Sjedinjene Američke Države i Argentinu, druga na istim jednogodišnjim podacima za Sjedinjene Američke Države i Argentinu, a treća se temeljila na jednogodišnjim podacima za Argentinu, pri čemu je argentinska izvozna cijena upotrijebljena kao približna vrijednost za cijenu na svjetskom tržištu. Jasno je da je situacija u Sjedinjenim Američkim Državama strana referentna vrijednost koja je upotrijebljena kako bi se utvrdili troškovi u Argentini bez poremećaja uzrokovanih porezom na izvoz.
- (83) Nadalje, pri utvrđivanju prednosti koju bi zbog sustava različitog oporezivanja izvoza mogao imati argentinski proizvođač biodizela bezrazložno je zanemarena cijena izvoza iz Argentine u Europu.
- (84) Osim toga, Komisija nikad nije osporavala činjenicu da su se sustavom različitog oporezivanja izvoza umjetno smanjivali ulazni troškovi argentinskih proizvođača biodizela, nego je samo dovela u pitanje pretpostavku da je sustav različitog oporezivanja izvoza bio *jedini* razlog tako velike prednosti (približno 30 %).

5.3. Ponovno izračunate dampinške marže

- (85) Nakon objave neki su argentinski proizvođači izvoznici iznijeli primjedbe specifične za njihovo trgovačko društvo u pogledu navodnih pogrešaka u izračunima dampinga. Ako je bilo potrebno, Komisija je ispravila te pogreške i na odgovarajući način revidirala dampinške marže i pristojbe.

- (86) Revidirane stope pristojbi u odnosu na sve argentinske izvoznike s obzirom na nalaze i preporuke iz izvješća WTO-a, izražene na razini cijene CIF na granici Unije, neocarinjeno, iznose:

Država	Trgovačko društvo	Dampinska marža
Argentina	Aceitera General Deheza S.A., General Deheza, Rosario; Bunge Argentina S.A., Buenos Aires	8,1 %
	Louis Dreyfus Commodities S.A., Buenos Aires	4,5 %
	Molinos Río de la Plata S.A., Buenos Aires; Oleaginosa Moreno Hermanos S.A.F.I.C.I. y A., Bahía Blanca; Vicentin S.A.I.C., Avellaneda	6,6 %
	Ostala trgovačka društva koja surađuju	6,5 %
	Sva ostala trgovačka društva	8,1 %

6. REVIDIRANI NALAZI O ŠTETI TEMELJENI NA IZVJEŠĆIMA

- (87) U izvješćima je, među ostalim, utvrđeno da je EU postupio suprotno člancima 3.1. i 3.4. Sporazuma WTO-a o antidampingu u svom ispitivanju učinka dampinskog uvoza na domaću industriju, u mjeri u kojoj se odnosi na proizvodni kapacitet i iskorištenost kapaciteta. No u izvješćima nije poništen zaključak da je industrija Unije pretrpjela materijalnu štetu u razmatranom razdoblju.
- (88) Odbor je zaključio da su tijela EU-a postupila u suprotnosti s člancima 3.1. i 3.4. Sporazuma WTO-a o antidampingu jer su prihvatila revidirane podatke koje je dostavila domaća industrija EU-a u kasnoj fazi ispitnog postupka, a nisu provjerila njihovu točnost i pouzdanost (stavak 7.395. izvješća Odbora). Revidirani podaci odnosili su se na „neiskorišteni kapacitet”. Odbor je istovremeno naveo da revidirani podaci nisu imali važnu ulogu u zaključku tijela EU-a u konačnoj uredbi o prekomjernom kapacitetu kao „drugom čimbeniku” koji je uzrokovao štetu (potvrđenom u stavku 6.174. izvješća Prizivnog tijela).
- (89) Neki proizvođači izvoznici i CARBIO, argentinsko udruženje izvoznika biodizela, tvrdili su da je pojam „neiskorištenog kapaciteta”, kako je objašnjen u konačnoj uredbi, u okviru te industrije prilično besmislen. Kapacitet ili jest ili nije postojao.
- (90) Uvoznik Gunvor i CARBIO smatrali su da je upravo strukturni prekomjerni kapacitet industrije, koji je bio posljedica neopravdanih povećanja proizvodnog kapaciteta usprkos niskim stopama iskorištenosti kapaciteta, bio uzrok štete za domaću industriju, a ne sama stopa iskorištenosti kapaciteta.
- (91) CARBIO te argentinski i indonezijski proizvođači izvoznici još su naveli da je Komisija bila dužna ponovno ispitati proizvodni kapacitet i iskorištenost kapaciteta na temelju „pozitivnih dokaza”. Njezino bi ispitivanje trebalo biti „objektivno ispitivanje” tih čimbenika.
- (92) Komisija je na to pitanje odgovorila u odjeljcima od 6.1. do 6.4. u nastavku.

6.1. Odgovor na upitnik i provjera

- (93) Komisija je EBB-u poslala upitnik u kojemu je zatražila objašnjenja o tome i. koja je metodologija primijenjena za izračun proizvodnog kapaciteta i iskorištenosti kapaciteta industrije Unije u razmatranom razdoblju, i ii. zašto su u tijeku početnog postupka ti podaci revidirani i na temelju čega su izračunati novi iznosi.
- (94) Komisija je od EBB-a također zatražila da objasni svoje shvaćanje pojma „neiskorišteni kapacitet”, zašto ga je po njegovu mišljenju trebalo isključiti iz ukupnog proizvodnog kapaciteta industrije Unije za razmatrano razdoblje te kako je neiskorišteni kapacitet izračunat za trgovačka društva koja nisu članovi EBB-a.

- (95) Komisija je dobila odgovor na upitnik, analizirala ga i potom 26. travnja 2017. obavila posjet radi provjere u prostorima EBB-a. EBB je na zahtjev Komisije za posjet radi provjere pripremio sve popratne dokumente i radne listove kojima se koristio u pripremi odgovora na upitnik, posebno one koji povezuju dostavljene informacije s evidencijom uprave i računovodstvenim podacima kako bi Komisija provela provjeru na licu mjesta.
- (96) Komisija je provjerila popratne dokumente, međusobno usporedila evidentirane podatke za razmatrano razdoblje na njihovu izvoru te je uskladila informacije iz evidencije uprave i računovodstvenih podataka s revidiranim podacima podnesenima u početnom ispitnom postupku o proizvodnom kapacitetu i iskorištenosti kapaciteta u razdoblju od 1. siječnja 2009. do kraja razdoblja ispitnog postupka. Ti dokumenti sadržavaju povjerljive podatke specifične za pojedina trgovačka društva i ne smiju se objaviti.
- (97) Gunvor i CARBIO predali su podnesak u kojemu tvrde da upitnik Komisije poslan EBB-u nije u dovoljnoj mjeri zadovoljio uvjete iz članaka 3.1. i 3.4 Sporazuma WTO-a o antidampingu. EBB je trebao objasniti kako su javni izvori poduprli revidirane podatke, a Komisija ne bi trebala jednostavno prihvatiti informacije dobivene od EBB-a.
- (98) Nadalje, Gunvor i CARBIO tvrdili su da su odgovori EBB-a na upitnik bili znatno redigirani te zainteresirane strane zbog toga nisu mogle razumjeti kako su podaci prikupljeni, kako su ocijenjeni i kako su provjereni u odnosu na druge izvore te stoga nisu mogli ocijeniti mogu li se relevantne informacije koje je pružio EBB smatrati pouzdanima.
- (99) Obje su strane dostavile podatke o proizvodnji, kapacitetu i potrošnji biodizela u EU-u koje je prikupio Eurostat te su navele da postoji sličnost između tih podataka i podataka objavljenih u privremenoj uredbi, koje je prikupio i Komisiji dostavio EBB. Naveli su da je Komisija trebala upotrijebiti Eurostatove podatke, a ne podatke EBB-a, koji su prilagođeni u odnosu na neiskorišteni kapacitet.
- (100) Nadalje su tvrdile da je EBB-ova definicija neiskorištenog kapaciteta pretjerano neodređena i da se prijedlog da se proizvodni kapacitet smanji isključivanjem „neiskorištenog kapaciteta” pojavio tek nakon objave privremene uredbe, kad je postalo jasno da će brojke navedene u privremenoj uredbi otežati valjano utvrđivanje uzročne veze između navodnog dampinškog uvoza i štete koju je navodno pretrpjela industrija EU-a.
- (101) Komisija je odbacila te tvrdnje kako je objašnjeno u odjeljcima od 6.2. do 6.4. u nastavku. Pažljivo je proučila odgovor na upitnik, potom je provjerila podatke u okviru posjeta radi provjere u prostorima EBB-a te je utvrdila da su dostavljeni i revidirani podaci točni i pouzdani te da nije potrebno mijenjati revidirane brojke iz konačne uredbe (vidjeti uvodne izjave od 53. do 58.).
- (102) K tomu, Komisija napominje da su podaci koje je prikupio EBB u skladu s Eurostatovim podacima, koji su stoga neovisna potvrda točnosti i pouzdanosti EBB-ovih podataka. No budući da je Eurostatov skup podataka objavljen tek 2014., nije mogao biti upotrijebljen u početnom ispitnom postupku.
- (103) Stoga su revidirani podaci iz konačne uredbe (uvodna izjava 131.) (vidjeti tablicu u nastavku) bili točni i potvrđeni su nakon posjeta radi provjere.

	2009.	2010.	2011.	RIP
Proizvodni kapacitet (u tonama)	18 856 000	18 583 000	16 017 000	16 329 500
<i>Indeks 2009. = 100</i>	100	99	85	87
Obujam proizvodnje (u tonama)	8 729 493	9 367 183	8 536 884	9 052 871
<i>Indeks 2009. = 100</i>	100	107	98	104
Iskorištenost kapaciteta	46 %	50 %	53 %	55 %
<i>Indeks 2009. = 100</i>	100	109	115	120

6.2. Ukupna proizvodnja EU-a: objašnjenja EBB-ova postupka prikupljanja podataka za proizvodnju

- (104) U ožujku 2013., prije objave privremenih mjera, EBB je Komisiji dostavio podatke o proizvodnji za industriju Unije, i to za trgovačka društva članove i za nečlanove EBB-a.
- (105) Prijavljeni podaci o proizvodnji dostavljeni su za svako trgovačko društvo, neovisno o tomu je li ili nije član EBB-a. Takvim pristupom odozdo prema gore osigurano je da podaci o proizvodnji pružaju točnu sliku proizvodnje EU-a.
- (106) Članovi EBB-a tromjesečno dostavljaju podatke o proizvodnji EBB-u na obrascu koji šalje EBB. Ti se podaci zatim uspoređuju s izvorima podataka o istraživanju tržišta. EBB poseban naglasak stavlja na podatke o proizvodnji jer se s pomoću njih utvrđuje financijski doprinos članova EBB-a udruženju.
- (107) Podaci o proizvodnji trgovačkih društava nečlanova EBB-a prikupljaju se izravnom komunikacijom s trgovačkim društvima. Prijavljeni se podaci zatim uspoređuju s drugim izvorima podataka o istraživanju tržišta, uključujući nacionalna udruženja, druge proizvođače i stručne publikacije.
- (108) Podaci EBB-a stoga su najbolje dostupne informacije o proizvodnji na razini EU-a za trgovačka društva članove i nečlanove EBB-a i temelje se na dosljednom izvješćivanju EBB-a o stvarnoj proizvodnji svakog trgovačkog društva u EU-u koje proizvodi biodizel.
- (109) Te je podatke EBB upotrijebio za utvrđivanje ukupne proizvodnje Unije na kojoj je temeljio svoje podneske.

6.3. Ukupni proizvodni kapacitet EU-a: objašnjenja EBB-ova postupka prikupljanja podataka za proizvodni kapacitet

- (110) U ožujku 2013., prije objave privremenih mjera, EBB je Komisiji dostavio podatke o proizvodnom kapacitetu za industriju Unije, i to za trgovačka društva članove i nečlanove EBB-a.
- (111) Jednako kao i podaci o proizvodnji, i ti su podaci dostavljeni na razini trgovačkog društva za članove i nečlanove EBB-a.
- (112) Podatke o proizvodnom kapacitetu članova EBB-a članovi dostavljaju dvaput godišnje na obrascu koji šalje EBB. Ti se podaci zatim uspoređuju s izvorima podataka o istraživanju tržišta. Kako bi osigurao dosljednost podataka, EBB od svojih članova traži da kapacitet prijavljuju na temelju 330 radnih dana godišnje po postrojenju kako bi se u obzir uzelo neizbježno održavanje postrojenja.
- (113) Podaci o proizvodnom kapacitetu nečlanova EBB-a prikupljaju se izravnom komunikacijom s trgovačkim društvima te se kao i proizvodni podaci uspoređuju.
- (114) Budući da EBB zahtijeva samo „prikaz stanja” proizvodnog kapaciteta trgovačkog društva na određeni dan i da sva trgovačka društva ne tumače pojam kapaciteta na isti način, podatke EBB-a o proizvodnom kapacitetu treba smatrati manje preciznima od podataka o proizvodnji.
- (115) No podaci EBB-a najbolje su dostupne informacije o proizvodnom kapacitetu na razini EU-a za članove i nečlanove EBB-a i temelje se na dosljednom izvješćivanju EBB-a o stvarnom proizvodnom kapacitetu svakog trgovačkog društva u EU-u koje proizvodi biodizel.

6.4. Objašnjenja EBB-ova utvrđivanja „neiskorištenih kapaciteta”

- (116) Nakon objave privremene uredbe i kako je opisano u konačnoj uredbi, pokazalo se da objavljeni podaci za proizvodni kapacitet nisu točno prikazivali stvarnu situaciju u industriji Unije. Komisija je stoga od EBB-a zatražila da objasni svoje podatke o proizvodnom kapacitetu.
- (117) EBB je Komisiji dostavio ažurirane podatke i za svoje članove i za nečlanove u kojima je utvrđen nedostupni (tzv. neaktivni) proizvodni kapacitet, ili „neiskorišteni kapacitet”, koji je početno bio prijavljen kao dio ukupnog proizvodnog kapaciteta EU-a.

- (118) EBB utvrđuje neiskorišteni kapacitet pri izračunu proizvodnje i proizvodnog kapaciteta iz podataka koje dostavljaju pojedina trgovačka društva. Zbog prirode prethodno opisanog procesa prikupljanja podataka bilo je potrebno preispitati podatke dostavljene za nečlanove EBB-a kako bi se osiguralo da podaci o proizvodnom kapacitetu što je moguće točnije odražavaju stvarno stanje industrije EU-a.
- (119) Podaci koje je EBB dostavio između privremene i konačne uredbe bili su najbolje dostupne informacije o proizvodnom kapacitetu na razini EU-a za članove i nečlanove EBB-a koje se temelje na dosljednom izvješćivanju EBB-a o stvarnom proizvodnom kapacitetu svakog trgovačkog društva u EU-u koje proizvodi biodizel.

6.5. Primjedbe nakon objave

- (120) Nakon objave nalaza Komisije o šteti nekoliko je zainteresiranih strana iznijelo primjedbe na njih.
- (121) Udruženje argentinskih proizvođača biodizela (CARBIO) ponovilo je svoje stajalište izneseno tijekom ispitnog postupka revizije da bi se u tekućoj analizi štete i uzročnosti trebali upotrebljavati aktualni Eurostatovi podaci, a ne podaci upotrebljavani u početnom ispitnom postupku.
- (122) Komisija je taj zahtjev odbacila. Eurostatovi podaci poklapali su se s izvornim podacima EBB-a. No, EBB je potom ispravio te podatke kako bi bolje odražavali neiskorišteni kapacitet tijekom početnog ispitnog postupka. Kako je prethodno navedeno u odjeljku 6.4., Komisija je te ažurirane podatke provjerila u tekućem ispitnom postupku revizije. Zato izvorni Eurostatovi podaci ne odražavaju najtočnije stanje u proizvodnji i prodaji biodizela koje je Komisija u ovom predmetu posebno provjerila i upotrijebila.
- (123) CARBIO je iznio i zahtjev da bi Komisija trebala dodatno definirati „neiskorišteni kapacitet”. Komisija je ponovila da je neiskorišteni kapacitet definirala u uvodnim izjavama 131. i 132. konačne uredbe. Budući da u izvješćima WTO-a Komisijin pojam „neiskorišteni kapacitet” nije osporen, nije bilo razloga mijenjati ga za ovu reviziju.

7. OBJAVA

- (124) Sve su strane obaviještene o nalazima Komisije i odobreno im je razdoblje u kojem su mogle dostaviti primjedbe.
- (125) Proizvođač izvoznik Molinos de la Plata nakon objave je obavijestio Komisiju da u Uniju izvozi pod nazivom „Molinos Agro S.A.”, a ne pod nazivom „Molinos Río de la Plata S.A.” te za to pružio dokaze.
- (126) Komisija je dostavljene dokaze ispitala i zaključila da je promjena naziva dostatno potkrijepljena dokazima te je prihvatila tu tvrdnju.
- (127) Indonezijski izvoznik koji surađuje Wilmar nakon objave zatražio je saslušanje i ono mu je odobreno. Iznio je zahtjeve specifične za njegovo trgovačko društvo u pogledu izračuna dampainga i štete te posebno zatražio smanjenje profitne marže.
- (128) Komisija je te tvrdnje odbacila jer nisu bile povezane s provedbom izvješća WTO-a o Argentini. Osim toga, većinu tih tvrdnji trenutčno razmatra WTO u sporu koji je pokrenula Indonezija.
- (129) Nakon revidirane objave društvo Wilmar ustrajalo je na tome da WTO ne razmatra njegovu tvrdnju o profitnoj marži upotrijebljenoj za izračun uobičajene vrijednosti, nego da se radi o drukčijem pitanju te da se ta tvrdnja temelji isključivo na odredbama osnovne antidampinske uredbe. Stoga je tu tvrdnju potrebno razmotriti u ovoj reviziji. Društvo Wilmar tvrdi i da zadržavanje mjera nije u interesu Unije te bi ih stoga trebalo ukinuti.
- (130) Komisija je podsjetila da je ova revizija pokrenuta na temelju ovlašćujuće uredbe WTO-a za potrebe provedbe nalaza i preporuka Odbora i Prizivnog tijela u sporu Europska unija – Antidampinske mjere za biodizel iz Argentine (WT/DS473/15). Revizija je stoga ograničena na pitanja u postupku pred WTO-om i moguće posljedične i/ili tehničke promjene koje iz njih proizlaze. Zato nijedna tvrdnja društva Wilmar nije prihvatljiva. Osim toga, Komisija je podsjetila da je društvo Wilmar već iznijelo sličnu tvrdnju o profitnoj marži u početnom ispitnom postupku i da je ta tvrdnja odbačena (vidjeti uvodne izjave od 43. do 46. Uredbe (EU) br. 1194/2013).

Argentinski proizvođač izvoznik koji surađuje COFCO Argentina S.A. (prije poznat kao Noble Argentina S.A.) nakon objave je dostavio zahtjev da se prema njemu postupa kao prema „novopridošlom” društvu i da ga se uvrsti na popis trgovačkih društava s pojedinačnim stopama pristojbi kao „ostala trgovačka društva koja surađuju”.

- (131) Komisija je to trgovačko društvo obavijestila da treba slijediti postupak za nove proizvođače izvoznike utvrđen u članku 3. konačne uredbe.
- (132) EBB je nakon objave zatražio saslušanje sa službenikom za saslušanja na temelju tvrdnje da stajalište Komisije nije utvrđeno na osnovi objektivnih pravnih obrazloženja nego na osnovi političkih interesa.
- (133) Na saslušanju održanom 20. srpnja 2017. službenik za saslušanja nije utvrdio da su prava na obranu EBB-a kao zainteresirane strane bila povrijeđena. Istodobno je pozvao Komisiju da potkrijepi svoja stajališta o tome zašto nije mogla zanemariti argentinske cijene soje u zrnu kao nepouzdanе. Komisija je tu točku uključila u svoju ocjenu primjedbi zaprimljenih nakon objave kako je navedeno u uvodnim izjavama od 60. do 63.

8. KONAČNE MJERE

- (134) Na temelju prethodno iznesene ponovne ocjene Komisija je zaključila da je potvrđeno postojanje štetnog dampinga utvrđeno u početnom ispitnom postupku.
- (135) Antidampinške mjere koje se primjenjuju na uvoz biodizela podrijetlom iz Argentine i Indonezije uvedene Provedbenom uredbom (EU) br. 1194/2013 stoga treba zadržati, a revidirane dampinške marže za Argentinu moraju se ponovno izračunati kako je prethodno utvrđeno.
- (136) Stopa konačne antidampinške pristojbe koja se primjenjuje na predmetni proizvod iznosi kako slijedi:

Država	Trgovačko društvo	Dampinška marža	Marža štete	Stopa antidampinške pristojbe
Argentina	Aceitera General Deheza S.A., General Deheza, Rosario; Bunge Argentina S.A., Buenos Aires	8,1 %	22,0 %	8,1 %
	Louis Dreyfus Commodities S.A., Buenos Aires	4,5 %	24,9 %	4,5 %
	Molinos Agro S.A., Buenos Aires; Oleaginosa Moreno Hermanos S.A.F.I.C.I. y A., Bahía Blanca; Vicentin S.A.I.C., Avellaneda	6,6 %	25,7 %	6,6 %
	Ostala trgovačka društva koja surađuju	6,5 %	24,6 %	6,5 %
	Sva ostala trgovačka društva	8,1 %	25,7 %	8,1 %

- (137) Stoga bi članak 1. stavak 2. konačne uredbe trebalo na odgovarajući način izmijeniti.

- (138) Odbor osnovan u skladu s člankom 15. stavkom 1. Uredbe (EU) 2016/1036 ⁽¹⁾ nije dostavio svoje stajalište,

⁽¹⁾ Uredba (EU) 2016/1036 Europskog parlamenta i Vijeća od 8. lipnja 2016. o zaštiti od dampinškog uvoza iz zemalja koje nisu članice Europske unije (SL L 176, 30.6.2016., str. 21.).

DONIJELA JE OVU UREDBU:

Članak 1.

Tablica sa stopama konačne antidampinške pristojbe koja se primjenjuje na neto cijenu franko granica Unije, neocarinjeno, za proizvode trgovačkih društava navedenih u članku 1. stavku 2. Provedbene uredbe (EU) br. 1194/2013 zamjenjuje se sljedećom tablicom:

Država	Trgovačko društvo	Stopa pristojbe u EUR po toni neto	Dodatna oznaka TARIC
Argentina	Aceitera General Deheza S.A., General Deheza, Rosario; Bunge Argentina S.A., Buenos Aires	79,56	B782
	Louis Dreyfus Commodities S.A., Buenos Aires	43,18	B783
	Molinos Agro S.A., Buenos Aires; Oleaginosa Moreno Hermanos S.A.F.I.C.I. y A., Bahia Blanca; Vicentin S.A.I.C., Avellaneda	62,91	B784
	Ostala trgovačka društva koja surađuju: Cargill S.A.C.I., Buenos Aires; Unitec Bio S.A., Buenos Aires; Viluco S.A., Tucuman	62,52	B785
	Sva ostala trgovačka društva	79,56	B999
Indonezija	PT Ciliandra Perkasa, Jakarta	76,94	B786
	PT Musim Mas, Medan	151,32	B787
	PT Pelita Agung Agrindustri, Medan	145,14	B788
	PT Wilmar Bioenergi Indonesia, Medan; PT Wilmar Nabati Indonesia, Medan	174,91	B789
	Ostala trgovačka društva koja surađuju: PT Cermerlang Energi Perkasa, Jakarta	166,95	B790
	Sva ostala trgovačka društva	178,85	B999

Članak 2.

Ova Uredba stupa na snagu sljedećeg dana od dana objave u *Službenom listu Europske unije*.

Ova je Uredba u cijelosti obvezujuća i izravno se primjenjuje u svim državama članicama.

Sastavljeno u Bruxellesu 18. rujna 2017.

Za Komisiju
Predsjednik
Jean-Claude JUNCKER

PROVEDBENA UREDBA KOMISIJE (EU) 2017/1579**od 18. rujna 2017.**

o utvrđivanju koeficijenta dodjele koji se primjenjuje na količine obuhvaćene zahtjevima za uvozne dozvole podnesenima od 1. do 7. rujna 2017. i o određivanju količina koje je potrebno dodati količini utvrđenoj za podrazdoblje od 1. siječnja do 31. ožujka 2018. u okviru carinskih kvota koje su Uredbom (EZ) br. 533/2007 otvorene u sektoru mesa peradi

EUROPSKA KOMISIJA,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije,

uzimajući u obzir Uredbu (EU) br. 1308/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o uspostavljanju zajedničke organizacije tržišta poljoprivrednih proizvoda i stavljanju izvan snage uredbi Vijeća (EEZ) br. 922/72, (EEZ) br. 234/79, (EZ) br. 1037/2001 i (EZ) br. 1234/2007 ⁽¹⁾, a posebno njezin članak 188.,

budući da:

- (1) Uredbom Komisije (EZ) br. 533/2007 ⁽²⁾ otvorene su godišnje carinske kvote za uvoz proizvoda iz sektora mesa peradi.
- (2) Količine obuhvaćene zahtjevima za uvozne dozvole podnesenima od 1. do 7. rujna 2017. za podrazdoblje od 1. listopada do 31. prosinca 2017. za neke kvote premašuju raspoložive količine. Stoga je potrebno odrediti u kojoj se mjeri uvozne dozvole mogu izdavati tako da se odredi koeficijent dodjele koji će se primjenjivati na količine za koje je podnesen zahtjev, izračunan u skladu s člankom 7. stavkom 2. Uredbe Komisije (EZ) br. 1301/2006 ⁽³⁾.
- (3) Količine obuhvaćene zahtjevima za uvozne dozvole podnesenima od 1. do 7. rujna 2017. za podrazdoblje od 1. listopada do 31. prosinca 2017. za neke su kvote manje od raspoloživih količina. Stoga je potrebno odrediti količine za koje nisu podneseni zahtjevi i dodati ih količini utvrđenoj za sljedeće podrazdoblje kvote.
- (4) Kako bi se osigurala učinkovitost mjere, ova Uredba treba stupiti na snagu na dan objave u *Službenom listu Europske unije*,

DONIJELA JE OVU UREDBU:

Članak 1.

1. Količine obuhvaćene zahtjevima za uvozne dozvole podnesenima u skladu s Uredbom (EZ) br. 533/2007 za podrazdoblje od 1. listopada do 31. prosinca 2017. množe se s koeficijentom dodjele iz Priloga ovoj Uredbi.
2. Količine za koje nisu podneseni zahtjevi za uvozne dozvole u skladu s Uredbom (EZ) br. 533/2007, koje je potrebno dodati podrazdoblju od 1. siječnja do 31. ožujka 2018. navedene su u Prilogu ovoj Uredbi.

Članak 2.Ova Uredba stupa na snagu na dan objave u *Službenom listu Europske unije*.⁽¹⁾ SL L 347, 20.12.2013., str. 671.⁽²⁾ Uredba Komisije (EZ) br. 533/2007 od 14. svibnja 2007. o otvaranju i predviđanju upravljanja carinskim kvotama u sektoru mesa peradi (SL L 125, 15.5.2007., str. 9.).⁽³⁾ Uredba Komisije (EZ) br. 1301/2006 od 31. kolovoza 2006. o utvrđivanju zajedničkih pravila za upravljanje uvoznim carinskim kvotama za poljoprivredne proizvode kojima upravlja sustav uvoznih dozvola (SL L 238, 1.9.2006., str. 13.).

Ova je Uredba u cijelosti obvezujuća i izravno se primjenjuje u svim državama članicama.

Sastavljeno u Bruxellesu 18. rujna 2017.

*Za Komisiju,
u ime predsjednika,
Jerzy PLEWA
Glavni direktor
Glavna uprava za poljoprivredu i ruralni razvoj*

PRILOG

Redni br.	Koeficijent dodjele – zahtjevi podneseni za podrazdoblje od 1. listopada do 31. prosinca 2017. (u %)	Količine za koje nije podnesen zahtjev koje treba dodati količini raspoloživoj za podraz- doblje od 1. siječnja do 31. ožujka 2018. (u kg)
09.4067	1,838508	—
09.4068	0,162074	—
09.4069	0,134791	—
09.4070	—	890 500

PROVEDBENA UREDBA KOMISIJE (EU) 2017/1580**od 18. rujna 2017.****o određivanju količina koje je potrebno dodati količini utvrđenoj za podrazdoblje od 1. siječnja do 31. ožujka 2018. u okviru carinskih kvota koje su Uredbom (EZ) br. 539/2007 otvorene u sektoru jaja i za albumin iz jaja**

EUROPSKA KOMISIJA,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije,

uzimajući u obzir Uredbu (EU) br. 1308/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o uspostavljanju zajedničke organizacije tržišta poljoprivrednih proizvoda i stavljanju izvan snage uredbi Vijeća (EEZ) br. 922/72, (EEZ) br. 234/79, (EZ) br. 1037/2001 i (EZ) br. 1234/2007 ⁽¹⁾, a posebno njezin članak 188. stavke 2. i 3.,

budući da:

- (1) Uredbom Komisije (EZ) br. 539/2007 ⁽²⁾ otvorene su godišnje carinske kvote za uvoz proizvoda iz sektora jaja i albumina iz jaja.
- (2) Količine obuhvaćene zahtjevima za uvozne dozvole podnesenima od 1. do 7. rujna 2017. za podrazdoblje od 1. listopada do 31. prosinca 2017. manje su od raspoloživih količina. Stoga je potrebno odrediti količine za koje nisu podneseni zahtjevi i dodati ih količini utvrđenoj za sljedeće podrazdoblje kvote.
- (3) Kako bi se osigurala učinkovitost mjere, ova bi Uredba trebala stupiti na snagu na dan objave u *Službenom listu Europske unije*,

DONIJELA JE OVU UREDBU:

Članak 1.

Količine za koje nisu podneseni zahtjevi za uvozne dozvole u skladu s Uredbom (EZ) br. 539/2007, koje je potrebno dodati podrazdoblju od 1. siječnja do 31. ožujka 2018., navedene su u Prilogu ovoj Uredbi.

Članak 2.Ova Uredba stupa na snagu na dan objave u *Službenom listu Europske unije*.

Ova je Uredba u cijelosti obvezujuća i izravno se primjenjuje u svim državama članicama.

Sastavljeno u Bruxellesu 18. rujna 2017.

Za Komisiju,
u ime predsjednika,

Jerzy PLEWA

Glavni direktor

Glavna uprava za poljoprivredu i ruralni razvoj

⁽¹⁾ SL L 347, 20.12.2013., str. 671.⁽²⁾ Uredba Komisije (EZ) br. 539/2007 od 15. svibnja 2007. o otvaranju i predviđanju upravljanja carinskim kvotama u sektoru jaja i za albumin iz jaja (SL L 128, 16.5.2007., str. 19.).

PRILOG

Redni br.	Količine za koje nije podnesen zahtjev koje treba dodati količini raspoloživoj za podrazdoblje od 1. siječnja do 31. ožujka 2018. (protuvrijednost jaja u ljusci u kg)
09.4015	67 500 000
09.4401	377 061
09.4402	6 820 000

PROVEDBENA UREDBA KOMISIJE (EU) 2017/1581**od 18. rujna 2017.****o utvrđivanju koeficijenta dodjele koji se primjenjuje na količine obuhvaćene zahtjevima za uvozne dozvole podnesenima od 1. do 7. rujna 2017. u okviru carinskih kvota koje su Uredbom (EZ) br. 1385/2007 otvorene u sektoru mesa peradi**

EUROPSKA KOMISIJA,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije,

uzimajući u obzir Uredbu (EU) br. 1308/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o uspostavljanju zajedničke organizacije tržišta poljoprivrednih proizvoda i stavljanju izvan snage uredbi Vijeća (EEZ) br. 922/72, (EEZ) br. 234/79, (EZ) br. 1037/2001 i (EZ) br. 1234/2007 ⁽¹⁾, a posebno njezin članak 188. stavke 1. i 3.,

budući da:

- (1) Uredbom Komisije (EZ) br. 1385/2007 ⁽²⁾ otvorene su godišnje carinske kvote za uvoz proizvoda iz sektora mesa peradi.
- (2) Količine obuhvaćene zahtjevima za uvozne dozvole podnesenima od 1. do 7. rujna 2017. za podrazdoblje od 1. listopada do 31. prosinca 2017. za neke kvote premašuju raspoložive količine. Stoga je potrebno odrediti u kojoj se mjeri uvozne dozvole mogu izdavati tako da se odredi koeficijent dodjele koji će se primjenjivati na količine za koje je podnesen zahtjev, izračunan u skladu s člankom 7. stavkom 2. Uredbe Komisije (EZ) br. 1301/2006 ⁽³⁾.
- (3) Kako bi se osigurala učinkovitost mjere, ova bi Uredba trebala stupiti na snagu na dan objave u *Službenom listu Europske unije*,

DONIJELA JE OVU UREDBU:

Članak 1.

Količine obuhvaćene zahtjevima za uvozne dozvole podnesenima u skladu s Uredbom (EZ) br. 1385/2007 za podrazdoblje od 1. listopada do 31. prosinca 2017. množe se s koeficijentom dodjele iz Priloga ovoj Uredbi.

*Članak 2.*Ova Uredba stupa na snagu na dan objave u *Službenom listu Europske unije*.

Ova je Uredba u cijelosti obvezujuća i izravno se primjenjuje u svim državama članicama.

Sastavljeno u Bruxellesu 18. rujna 2017.

Za Komisiju,
u ime predsjednika,
Jerzy PLEWA
Glavni direktor
Glavna uprava za poljoprivredu i ruralni razvoj

⁽¹⁾ SL L 347, 20.12.2013., str. 671.

⁽²⁾ Uredba Komisije (EZ) br. 1385/2007 od 26. studenoga 2007. o utvrđivanju detaljnih pravila za primjenu Uredbe Vijeća (EZ) br. 774/94 o otvaranju i upravljanju određenim carinskim kvotama Zajednice za meso peradi (SL L 309, 27.11.2007., str. 47.).

⁽³⁾ Uredba Komisije (EZ) br. 1301/2006 od 31. kolovoza 2006. o utvrđivanju zajedničkih pravila za upravljanje uvoznim carinskim kvotama za poljoprivredne proizvode kojima upravlja sustav uvoznih dozvola (SL L 238, 1.9.2006., str. 13.).

PRILOG

Redni br.	Koeficijent dodjele – zahtjevi podneseni za podrazdoblje od 1. listopada do 31. prosinca 2017. (u %)
09.4410	0,122017
09.4411	0,147890
09.4412	0,124570
09.4420	0,138450
09.4421	—
09.4422	0,138449

PROVEDBENA UREDBA KOMISIJE (EU) 2017/1582**od 18. rujna 2017.****o određivanju količina koje je potrebno dodati količini utvrđenoj za podrazdoblje od 1. siječnja do 31. ožujka 2018. u okviru carinske kvote koja je Uredbom (EZ) br. 536/2007 otvorena za meso peradi podrijetlom iz Sjedinjenih Američkih Država**

EUROPSKA KOMISIJA,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije,

uzimajući u obzir Uredbu (EU) br. 1308/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o uspostavljanju zajedničke organizacije tržišta poljoprivrednih proizvoda i stavljanju izvan snage uredbi Vijeća (EEZ) br. 922/72, (EEZ) br. 234/79, (EZ) br. 1037/2001 i (EZ) br. 1234/2007 ⁽¹⁾, a posebno njezin članak 188. stavke 2. i 3.,

budući da:

- (1) Uredbom Komisije (EZ) br. 536/2007 ⁽²⁾ otvorena je godišnja carinska kvota za uvoz proizvoda iz sektora mesa peradi podrijetlom iz Sjedinjenih Američkih Država.
- (2) Količine obuhvaćene zahtjevima za uvozne dozvole podnesenima od 1. do 7. rujna 2017. za podrazdoblje od 1. listopada do 31. prosinca 2017. manje su od raspoloživih količina. Stoga je potrebno odrediti količine za koje nisu podneseni zahtjevi i dodati ih količini utvrđenoj za sljedeće podrazdoblje kvote.
- (3) Kako bi se osigurala učinkovitost mjere, ova bi Uredba trebala stupiti na snagu na dan objave u *Službenom listu Europske unije*,

DONIJELA JE OVU UREDBU:

Članak 1.

Količine za koje nisu podneseni zahtjevi za uvozne dozvole u skladu s Uredbom (EZ) br. 536/2007, koje je potrebno dodati podrazdoblju od 1. siječnja do 31. ožujka 2018., navedene su u Prilogu ovoj Uredbi.

Članak 2.Ova Uredba stupa na snagu na dan objave u *Službenom listu Europske unije*.

Ova je Uredba u cijelosti obvezujuća i izravno se primjenjuje u svim državama članicama.

Sastavljeno u Bruxellesu 18. rujna 2017.

Za Komisiju,
u ime predsjednika,

Jerzy PLEWA
Glavni direktor

Glavna uprava za poljoprivredu i ruralni razvoj

⁽¹⁾ SL L 347, 20.12.2013., str. 671.

⁽²⁾ Uredba Komisije (EZ) br. 536/2007 od 15. svibnja 2007. o otvaranju i predviđanju upravljanja carinskom kvotom za meso peradi dodijeljenoj Sjedinjenim Američkim Državama (SL L 128, 16.5.2007., str. 6.).

PRILOG

Redni br.	Količine za koje nije podnesen zahtjev koje treba dodati količini raspoloživoj za podrazdoblje od 1. siječnja do 31. ožujka 2018. (u kg)
09.4169	10 453 692

ODLUKE

ODLUKA KOMISIJE (EU) 2017/1583

od 1. rujna 2017.

o normi EN ISO 17994:2014 koja se na temelju Direktive 2006/7/EZ Europskog parlamenta i Vijeća određuje kao norma za ekvivalentnost mikrobioloških metoda

(priopćeno pod brojem dokumenta C(2017) 5843)

EUROPSKA KOMISIJA,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije,

uzimajući u obzir Direktivu 2006/7/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 15. veljače 2006. o upravljanju kvalitetom vode za kupanje i stavljanju izvan snage Direktive 76/160/EEZ ⁽¹⁾, a posebno njezin članak 15. stavak 2. točku (a),

budući da:

- (1) Odlukom Komisije 2009/64/EZ ⁽²⁾ međunarodna norma ISO 17994:2004(E) „Kvaliteta vode – Kriteriji za utvrđivanje ekvivalentnosti mikrobioloških metoda” određuje se kao norma za ekvivalentnost mikrobioloških metoda za potrebe Direktive 2006/7/EZ.
- (2) Norma ISO 17994:2004(E) zastarjela je i tehnički je ažurirana (npr. ažurirana terminologija, jasnije specifikacije i dodavanje novog Priloga o tehničkim izračunima).
- (3) Norma ISO 17994:2004(E) stoga je zamijenjena novijom verzijom, ISO 17994:2014 „Kvaliteta vode – Zahtjevi za usporedbu relativnog oporavka mikroorganizama dvjema kvantitativnim metodama”. Tu je međunarodnu normu Europski odbor za normizaciju prenio u europsku normu EN ISO 17994:2014. Stoga je primjereno normu EN ISO 17994:2014 odrediti kao normu za ekvivalentnost mikrobioloških metoda za potrebe Direktive 2006/7/EZ.
- (4) Odluku 2009/64/EZ stoga bi trebalo staviti izvan snage.
- (5) Mjere predviđene ovom Odlukom u skladu su s mišljenjem Odbora osnovanog na temelju članka 16. stavka 1. Direktive 2006/7/EZ,

DONIJELA JE OVU ODLUKU:

Članak 1.

Za potrebe članka 3. stavka 9. Direktive 2006/7/EZ norma EN ISO 17994:2014 „Kvaliteta vode – Zahtjevi za usporedbu relativnog oporavka mikroorganizama dvjema kvantitativnim metodama” određuje se kao norma za ekvivalentnost mikrobioloških metoda.

Članak 2.

Odluka 2009/64/EZ stavlja se izvan snage.

⁽¹⁾ SL L 64, 4.3.2006., str. 37.

⁽²⁾ Odluka Komisije 2009/64/EZ od 21. siječnja 2009. o normi ISO 17994:2004(E) koja se na temelju Direktive 2006/7/EZ Europskog parlamenta i Vijeća određuje kao norma za ekvivalentnost mikrobioloških metoda (SL L 23, 27.1.2009., str. 32.).

Članak 3.

Ova je Odluka upućena državama članicama.

Sastavljeno u Bruxellesu 1. rujna 2017.

Za Komisiju
Karmenu VELLA
Član Komisije

PREPORUKE

PREPORUKA KOMISIJE (EU) 2017/1584

od 13. rujna 2017.

o koordiniranom odgovoru na kiberincidente i kiberkrize velikih razmjera

EUROPSKA KOMISIJA,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 292.,

budući da:

- (1) Upotreba informacijskih i komunikacijskih tehnologija i ovisnost o njima postali su ključni elementi u svim sektorima gospodarstva, jer su naša poduzeća i građani međusobno povezani i ovisni jedni o drugima u različitim sektorima i preko granica više nego ikada prije. Kiberincident koji utječe na organizacije u više država članica ili čak u cijeloj Uniji koji bi mogao prouzročiti ozbiljne poremećaje na unutarnjem tržištu i šire u mrežnim i informacijskim sustavima na koja se oslanjaju gospodarstvo, demokracija i društvo Unije mogućnost je za koju države članice i institucije EU-a moraju biti dobro pripremljene.
- (2) Kiberincident se može smatrati krizom na razini Unije kada je poremećaj uzrokovan incidentom preopsežan da bi ga dotična država članica mogla riješiti sama ili kada utječe na dvije ili više država članica s tako dalekosežnim tehničkim ili političkim učinkom da je potrebna pravovremena koordinacija i odgovor na političkoj razini Unije.
- (3) Kiberincidenti mogu izazvati širu krizu koja utječe na sektore aktivnosti koji nadilaze mrežne i informacijske sustave i komunikacijske mreže; primjeren odgovor mora se temeljiti i na kibernetičkim i na nekibernetičkim mjerama ublažavanja.
- (4) Kiberincidente nije moguće predvidjeti, često se pojavljuju i razvijaju unutar vrlo kratkih razdoblja te stoga pogođeni subjekti i oni koji su odgovorni za odgovor na incident i ublažavanje njegovih učinaka moraju brzo uskladiti svoje odgovore. Osim toga, kiberincidenti često nisu ograničeni na određeno zemljopisno područje i mogu se istodobno pojaviti u više zemalja ili brzo proširiti na više njih.
- (5) Za učinkovit odgovor na kiberincidente i kiberkrize velikih razmjera na razini EU-a potrebna je brza i učinkovita suradnja među svim relevantnim dionicima koja se temelji na pripravnosti i sposobnosti pojedinih država članica te koordiniranom zajedničkom djelovanju uz potporu kapaciteta Unije. Pravovremen i učinkovit odgovor na incidente stoga se temelji na postojanju prethodno uspostavljenih te, koliko je to moguće, dobro uvježbanih postupaka suradnje i mehanizama, pri čemu su uloge i odgovornosti ključnih aktera na nacionalnoj razini i na razini Unije jasno definirane.
- (6) Vijeće je u svojim zaključcima ⁽¹⁾ o zaštiti kritične informacijske strukture od 27. svibnja 2011. pozvalo države članice EU-a da „pojačaju suradnju među državama članicama te da na temelju iskustava nacionalnog kriznog upravljanja i suradnje s ENISA-om pridonese razvoju mehanizama suradnje za europske kiberincidente koji će se testirati 2012. u okviru sljedeće vježbe, Cyber Europe’.”
- (7) Komunikacija Komisije iz 2016. „Jačanje europskog sustava kibernetičke sigurnosti i poticanje konkurentne i inovativne industrije kibernetičke sigurnosti” ⁽²⁾ potaknula je države članice da što više iskoriste mehanizme suradnje iz Direktive NIS ⁽³⁾ i pojačaju prekograničnu suradnju povezanu s pripravnošću za kiberincidente većih

⁽¹⁾ Zaključci Vijeća o zaštiti kritične informacijske strukture „Postignuća i sljedeći koraci: prema globalnoj kibersigurnosti”, dokument 10299/11, Bruxelles, 27. svibnja 2011.

⁽²⁾ COM(2016) 410 final, 5. srpnja 2016.

⁽³⁾ Direktiva (EU) 2016/1148 Europskog parlamenta i Vijeća od 6. srpnja 2016. o mjerama za visoku zajedničku razinu sigurnosti mrežnih i informacijskih sustava širom Unije (SL L 194, 19.7.2016., str. 1.).

razmjera. U Komunikaciji se navodi i da bi koordinirani pristup suradnji u slučaju krize u različitim dijelovima kibernetičkih eko-sustava utvrđen „planom” povećao pripravnost i da bi takav plan trebao također osigurati sinergije i usklađenost s postojećim mehanizmima za upravljanje krizama.

- (8) U zaključcima Vijeća ⁽¹⁾ o prethodno spomenutoj komunikaciji države članice pozvale su Komisiju da dostavi takav plan na razmatranje tijelima i ostalim relevantnim dionicima. Međutim, Direktivom NIS nije predviđen okvir suradnje na razini Unije u slučaju kiberincidenata i kiberkriza velikih razmjera.
- (9) Komisija se savetovala s državama članicama na dvije zasebne savjetodavne radionice održane 5. travnja i 4. srpnja 2017. u Bruxellesu, s predstavnicima država članica iz timova za odgovor na računalne sigurnosne incidente (CSIRT), skupinom za suradnju uspostavljenom Direktivom NIS i Horizontalnom radnom skupinom Vijeća za kašnjenje te predstavnicima Europske službe za vanjsko djelovanje (ESVD), ENISA-e, Europol/EC3 i Glavnog tajništva Vijeća (GTV).
- (10) Sadašnji plan za koordinirani odgovor na razini Unije na kiberincidente i kiberkrize velikih razmjera koji je priložen ovoj Preporuci rezultat je prethodno spomenutih savjetovanja i dopunjava Komunikaciju „Jačanje europskog sustava kibernetičke sigurnosti i poticanje konkurentne i inovativne industrije kibernetičke sigurnosti”.
- (11) U planu se opisuju i utvrđuju ciljevi i načini suradnje između država članica i institucija, tijela, ureda i agencija EU-a (dalje u tekstu „institucije EU-a”) pri odgovaranju na kiberincidente i kiberkrize velikih razmjera te kako se postojećim mehanizmima za upravljanje krizama mogu u cijelosti iskoristiti postojeća tijela za kibersigurnost na razini EU-a.
- (12) Pri odgovoru na kiberkrizu u smislu uvodne izjave 2. za koordinaciju odgovora na političkoj razini Unije u Vijeću upotrijebit će se aranžmani za integrirani odgovor na političku krizu (IPCR) ⁽²⁾; Komisija će upotrijebiti međusektorski postupak koordiniranja krize visokoj razini (ARGUS) ⁽³⁾. Ako kriza ima znatan utjecaj na vanjsku ili zajedničku sigurnosnu i obrambenu politiku, aktivirat će se mehanizam za odgovor na krize (CRM) Europske službe za vanjsko djelovanje (ESVD) ⁽³⁾.
- (13) U nekim područjima suradnja u slučaju kiberincidenata ili kiberkrize uređena je sektorskim mehanizmima za upravljanje krizama na razini EU-a. Primjerice, u okviru europskog globalnog navigacijskog satelitskog sustava (GNSS), Odlukom Vijeća 2014/496/ZVSP ⁽⁴⁾ već su definirane uloge Vijeća, Visokog predstavnika, Komisije, Agencije za europski GNSS i država članica u okviru lanca operativnih odgovornosti koji je uspostavljen kako bi se reagiralo na prijetnju Uniji, državama članicama ili GNSS-u, uključujući i u slučaju kibernetičkog napada. Stoga se ovom preporukom ne bi trebali dovoditi u pitanje takvi mehanizmi.
- (14) Glavnu odgovornost za odgovor u slučaju kiberincidenata ili kiberkriza velikih razmjera koje na njih utječu, imaju države članice. Međutim, važnu ulogu imaju i Komisija, Visoki predstavnik i druge institucije ili službe EU-a, a ta uloga proizlazi iz prava Unije ili iz činjenice da kiberincidenti i kiberkrize mogu utjecati na sva područja gospodarske aktivnosti unutar jedinstvenog tržišta, sigurnost i međunarodne odnose Unije te na same institucije.
- (15) Među ključnim akterima na razini Unije uključenima u odgovor na kiberkrize su i nove strukture i mehanizmi uspostavljeni na temelju Direktive NIS, i to mreža timova za odgovor na računalne sigurnosne incidente (CSIRT) te relevantne agencije i tijela kao što su Agencija Europske unije za mrežnu i informacijsku sigurnost (ENISA), Europski centar za borbu protiv kiberkriminala pri Europolu (Europol/EC3), Centar EU-a za analizu obavještajnih podataka (INTCEN), Obavještajna uprava vojnog stožera EU-a (EUMS INT) i situacijska soba (SITROOM), koji djeluju zajedno kao Služba za jedinstvenu obavještajnu analizu (SIAC), jedinica EU-a za otkrivanje hibridnih prijetnji (sjedište u INTCEN-u), tim za hitne računalne intervencije institucija EU-a (CERT-EU) i Centar za odgovor na krizne situacije i koordinaciju u Europskoj komisiji.
- (16) Suradnja među državama članicama u odgovoru na kiberincidente na tehničkoj razini osigurana je mrežom timova za odgovor na računalne sigurnosne incidente (CSIRT) koja je uspostavljena Direktivom NIS. ENISA osigurava tajništvo za mrežu i aktivno podupire suradnju među CSIRT-ima. Nacionalni CSIRT-i i tim za hitne

⁽¹⁾ Dokument 14540/16, 15. studenoga 2016.

⁽²⁾ Dodatne informacije na raspolaganju su u odjeljku 3.1. Dodatka o upravljanju krizama, mehanizmima suradnje i akterima na razini EU-a

⁽³⁾ Ibidem

⁽⁴⁾ Odluka Vijeća 2014/496/ZVSP od 22. srpnja 2014. o aspektima uvođenja, djelovanja i uporabe europskog globalnog navigacijskog satelitskog sustava koji utječu na sigurnost Europske unije i stavljanju izvan snage Zajedničke akcije 2004/552/ZVSP (SL L 219, 25.7.2014., str. 53.).

računalne intervencije institucija EU-a (CERT-EU) surađuju i razmjenjuju informacije na dobrovoljnoj osnovi uključujući, prema potrebi, kao odgovor na kiberincidente koji utječu na jednu državu članicu ili više njih. Na zahtjev predstavnika CSIRT-a države članice, može se razmatrati i, ako je to moguće, odrediti koordinirani odgovor na incident koji je utvrđen u području za koje je nadležna ista ta država članica. Relevantne procedure utvrdit će se u standardnim operativnim postupcima (SOP) mreže CSIRT-a ⁽¹⁾.

- (17) Mreža CSIRT-a zadužena je i za raspravljanje, istraživanje i utvrđivanje daljnjih oblika operativne suradnje, uključujući u vezi s kategorijama rizikâ i incidenata, ranih upozorenja, uzajamne pomoći te načelima i načinima koordinacije kada države članice odgovaraju na prekogranične rizike i incidente.
- (18) Skupina za suradnju uspostavljena člankom 11. Direktive NIS zadužena je za strateško usmjeravanje aktivnosti mreže CSIRT-a i raspravljanje o sposobnostima i pripravnosti država članica te, na dobrovoljnoj osnovi, ocjenjivanje nacionalnih strategija za sigurnost mrežnih i informacijskih sustava i učinkovitost CSIRT-a te utvrđivanje najbolje prakse.
- (19) Posebna radna skupina unutar skupine za suradnju priprema smjernice za obavješćivanje o incidentima, u skladu s člankom 14. stavkom 7. Direktive NIS, u pogledu okolnosti u kojima su operatori ključnih usluga dužni obavijestiti o incidentima u skladu s člankom 14. stavkom 3. te formatu i postupku za takve obavijesti ⁽²⁾.
- (20) Svijest i razumijevanje situacije u stvarnom vremenu, izloženost riziku i prijetnje prikupljeni s pomoću izvješćivanja, procjena, istraživanja i analize ključni su za dobro informirano donošenje odluka. Ta „informiranost o stanju” – svih relevantnih dionika – ključna je za učinkovit koordinirani odgovor. Informiranost o stanju uključuje elemente o uzrocima, kao i o učinku i izvoru incidenta. Prepoznato je da to ovisi o razmjeni i dijeljenju informacija među relevantnim strankama u odgovarajućem formatu, upotrebom zajedničke taksonomije za opis incidenta i na primjereno siguran način.
- (21) Na kiberincidente se može ogovoriti na različite načine, od utvrđivanja tehničkih mjera, što može uključivati dva ili više tijela koja zajednički istražuju tehničke uzroke incidenta (npr. analiza zlonamjernih programa), ili identifikiranja načina na koji organizacije mogu procijeniti jesu li pogođene incidentom (npr. pokazatelji ugroženosti) do operativnih odluka o primjeni takvih mjera i, na političkoj razini, odlukâ o upotrebi drugih instrumenata kao što su okvir za zajednički odgovor na zlonamjerne kiberaktivnosti ⁽³⁾ ili operativni protokol EU-a za suzbijanje hibridnih prijetnji ⁽⁴⁾, ovisno o incidentu.
- (22) Povjerenje europskih građana i poduzeća u digitalne usluge ključno je za procvat jedinstvenog digitalnog tržišta. Stoga komunikacija u kriznim situacijama ima osobito važnu ulogu u ublažavanju negativnih učinaka kiberincidenata i kiberkriza. Komunikacija se može upotrijebiti i u kontekstu okvira za zajednički diplomatski odgovor kao sredstvo za utjecaj na ponašanje (potencijalnih) napadača koji djeluju iz trećih zemalja. Usklađivanje informiranja javnosti kako bi se ublažili negativni učinci kiberincidenata i kiberkriza te informiranja javnosti u cilju utjecaja na napadača ključni su za učinkovit politički odgovor.
- (23) Učinkovita mjera za ublažavanje kiberincidenata ili kiberkriza velikih razmjera moglo bi biti i informiranje javnosti o tome kako mogu ublažiti učinke incidenta na razini korisnika i organizacije (npr. popravcima sustava ili poduzimanjem dodatnih mjera za izbjegavanje prijetnje itd.).
- (24) Komisija u okviru programa „Kibersigurnost infrastrukture za digitalne usluge” Instrumenta za povezivanje Europe (CEF) razvija mehanizam za suradnju između nacionalnih timova za računalne sigurnosne incidente (CSIRT) sudjelujućih država članica za platformu osnovnih usluga pod nazivom MeliCERTes, u cilju poboljšanja njihove razine pripravnosti, suradnje i odgovora na nove kiberprijetnje i kiberincidente. Komisija konkurentnim pozivima na podnošenje prijedloga za dodjelu bespovratnih sredstava u okviru CEF-a sufinancira CSIRT-e u državama članicama u cilju poboljšanja njihovih operativnih kapaciteta na nacionalnoj razini.

⁽¹⁾ U pripremi; očekuje se da će se donijeti krajem 2017.

⁽²⁾ Smjernice bi trebale biti završene do kraja 2017.

⁽³⁾ Zaključci Vijeća o okviru za zajednički diplomatski odgovor EU-a na zlonamjerne kiberaktivnosti („Alati za kiberdiplomaciju”), dokument 9916/17.

⁽⁴⁾ Zajednički radni dokument službi Komisije, Operativni protokol EU-a za suzbijanje hibridnih prijetnji, „EU Playbook”, SWD(2016) 227 final, 5. srpnja 2016.

- (25) Vježbe na području kibersigurnosti na razini EU-a ključne su za poticanje i poboljšanje suradnje među državama članicama i u privatnom sektoru. U tu svrhu ENISA od 2010. organizira redovite sveeuropske vježbe za kiberincidente („Cyber Europe”).
- (26) Vijeće u svojim Zaključcima ⁽¹⁾ o provedbi Zajedničke izjave predsjednika Europskog vijeća, predsjednika Europske komisije i glavnog tajnika Organizacije sjevernoatlantskog ugovora poziva na jačanje suradnje u kibervježbama putem uzajamnog sudjelovanja osoblja u vježbama, osobito u vježbama „Cyber Coalition” i „Cyber Europe”.
- (27) Sve veće nove prijetnje i nedavni kiberincidenti znak su da se Unija suočava sa sve većim rizikom, stoga bi države članice trebale bez odlaganja djelovati u skladu s ovom preporukom, a u svakom slučaju do kraja 2018.,

DONIJELA JE OVU PREPORUKU:

- (1) Države članice i institucije EU-a trebale bi uspostaviti okvir EU-a za odgovor na kiberkrize koji uključuje ciljeve i načine suradnje predstavljene u planu uz poštovanje osnovnih načela opisanih u tom dokumentu.
- (2) Okvirom EU-a za odgovor na kiberkrize trebalo bi posebno odrediti relevantne aktere, institucije EU-a i tijela država članica na svim potrebnim razinama – tehničkoj, operativnoj, strateškoj/političkoj – te po potrebi razviti standardne operativne postupke kojima bi se utvrdio način suradnje među tim akterima u kontekstu mehanizama EU-a za upravljanje krizama. Naglasak bi trebalo staviti na omogućivanje razmjene informacija bez nepotrebnog odlaganja i koordiniranje odgovora tijekom kiberincidenata i kiberkriza velikih razmjera.
- (3) U tu svrhu nadležna tijela država članica trebala bi surađivati kako bi dodatno utvrdila protokole za dijeljenje informacija i suradnju. Skupina za suradnju trebala bi razmjenjivati iskustva u tim pitanjima s relevantnim institucijama EU-a.
- (4) Države članice trebale bi osigurati da njihovi nacionalni mehanizmi za upravljanje krizama budu odgovarajući odgovor na kiberincidente te utvrditi potrebne postupke za suradnju na razini EU-a u kontekstu okvira EU-a.
- (5) U pogledu postojećih mehanizama EU-a za upravljanje krizama, u skladu s planom države članice trebale bi zajedno sa službama Komisije i ESVD-om utvrditi praktične smjernice za provedbu u pogledu integracije nacionalnih tijela i postupaka za upravljanje krizama i kibersigurnost u postojeće mehanizme EU-a za upravljanje krizama, odnosno u integrirani politički odgovor na krize (IPCR) i mehanizam za odgovor na krize (CRM) ESVD-a. Države članice trebale bi posebno osigurati da su uspostavljene primjerene strukture koje omogućuju učinkovit protok informacija među njihovim nacionalnim tijelima za upravljanje krizama i njihovim predstavnicima na razini EU-a u kontekstu kriznih mehanizama EU-a.
- (6) Države članice trebale bi u potpunosti iskoristiti mogućnosti koje im se nude programom „Kibersigurnost: infrastrukture za digitalne usluge” Instrumenta za povezivanje Europe (CEF) i surađivati s Komisijom kako bi se osiguralo da mehanizam za suradnju u okviru platforme osnovnih usluga, koji je trenutačno u pripremi, pruži potrebne funkcionalnosti i ispuni njihove zahtjeve za suradnju i za vrijeme kiberkriza.
- (7) Države članice trebale bi uz pomoć ENISA-e i na temelju prethodnog djelovanja u ovom području surađivati na razvoju i donošenju zajedničke taksonomije i obrasca za situacijska izvješća u kojima će se opisati tehnički uzroci i učinci kiberincidenata kako bi dodatno pojačale svoju tehničku i operativnu suradnju za vrijeme kriza. U tom pogledu države članice trebale bi uzeti u obzir tekući rad unutar skupine za suradnju na smjernicama za objavljivanje o incidentima, posebno aspekte povezane s formatom nacionalnih obavijesti.
- (8) Postupke utvrđene u tom okviru trebalo bi testirati i po potrebi revidirati nakon iskustava stečenih sudjelovanjem država članica u kibervježbama na nacionalnoj i regionalnoj razini te na razini Unije, kao i kiberdiplomaciji i kibervježbama NATO-a. Posebno bi ih trebalo testirati u kontekstu vježbi „Cyber Europe” u organizaciji ENISA-e. Vježba „Cyber Europe 2018.” prva je prilika za to.

⁽¹⁾ ST 15283/16, 6. prosinca 2016.

- (9) Države članice i institucije EU-a trebale bi redovito vježbati svoj odgovor na kiberincidente i kiberkrize velikih razmjera na nacionalnoj i europskoj razini, uključujući, ako je neophodno, svoj politički odgovor te, prema potrebi, uz uključivanje subjekata iz privatnog sektora.

Sastavljeno u Bruxellesu 13. rujna 2017.

Za Komisiju
Mariya GABRIEL
Članica Komisije

PRILOG

Plan za koordinirani odgovor na prekogranične kiberincidente i kiberkrize velikih razmjera

UVOD

Plan se primjenjuje na kiberincidente koji uzrokuju poremećaje prevelike da bi ih određena država članica mogla sama riješiti te poremećaje koji utječu na dvije države članice ili institucije EU-a ili više njih, a imaju toliko širok i znatan utjecaj tehničkog ili političkog značaja da je potrebna pravodobna koordinacija politika te odgovor na političkoj razini Unije.

Takvi se kiberincidenti velikih razmjera smatraju „kiberkrizama”.

U slučaju kiberkrize u EU-u, Vijeće s pomoću integriranih aranžmana EU-a za politički odgovor na krize (IPCR) provodi koordinaciju na političkoj razini Unije.

Koordinacija unutar Komisije održat će se u skladu sa sustavom za brzo uzbunjivanje ARGUS.

Ako kriza ima znatan utjecaj na vanjsku ili zajedničku sigurnosnu i obrambenu politiku (ZSOP), aktivira se ESVD-ov mehanizam za odgovor na krize.

U Planu se opisuje kako bi se za te učinkovite mehanizme upravljanja krizama trebalo u potpunosti koristiti postojećim subjektima za kibersigurnost na razini EU-a te mehanizama suradnje između država članica.

U tu se svrhu u Planu uzima u obzir niz vodećih načela (proporcionalnost, supsidijarnost, komplementarnost i povjerljivost informacija), predstavljaju temeljni ciljevi suradnje (djelotvoran odgovor, kolektivna informiranost o stanju, informiranje javnosti) na tri razine (strateška/politička, operativna i tehnička), mehanizmi i akteri te aktivnosti u cilju postizanja temeljnih ciljeva.

Plan se ne odnosi na cijeli ciklus upravljanja kriznim situacijama (sprečavanje/ublažavanje, pripravnost, odgovor i oporavak), nego je usmjeren na odgovor. No, usmjeren je i na određene aktivnosti, posebno one povezane s postizanjem kolektivne informiranosti o stanju.

Važno je napomenuti i da kiberincidenti mogu biti uzrok ili dio šire krize koja utječe na druge sektore. S obzirom na to da se očekuje da će većina kiberkriza imati učinak na fizički svijet, svaki se prikladan odgovor mora oslanjati i na aktivnosti ublažavanja u području kibersigurnosti i na aktivnosti iz drugih područja. Aktivnosti za odgovor na kiberkrize trebalo bi koordinirati s drugim mehanizmima upravljanja krizama na razini EU-a te na nacionalnoj ili sektorskoj razini.

Naposlijetku, Planom se ne zamjenjuju i ne bi se trebali dovoditi u pitanje postojeći sektorski ili politički mehanizmi, aranžmani ili instrumenti, primjerice program za europski globalni navigacijski satelitski sustav (GNSS) ⁽¹⁾.

Vodeća načela

U radu na postizanju ciljeva, u utvrđivanju potrebnih aktivnosti i raspodjeli zadaća i odgovornosti odgovarajućih aktera ili mehanizama primjenjivala su se sljedeća vodeća načela, a treba ih poštovati i tijekom pripreme budućih provedbenih smjernica.

Proporcionalnost: Velika većina kiberincidenata koja pogađa države članice ne može se smatrati ni nacionalnim „krizama”, a pogotovo ne europskima. Temelj suradnje među državama članicama za odgovor na takve incidente jest mreža timova za odgovor na računalne sigurnosne incidente (CSIRT-i) uspostavljena Direktivom NIS ⁽²⁾. Nacionalni timovi za odgovor na računalne sigurnosne incidente dobrovoljno i svakodnevno surađuju i razmjenjuju informacije, među ostalim, kada je to potrebno, kao odgovor na kiberincidente koji pogađaju jednu državu članicu ili više njih, u skladu sa standardnim operativnim postupcima (SOP) mreže timova za odgovor na računalne sigurnosne incidente. U Planu bi se stoga u potpunosti trebali iskoristiti ti standardni operativni postupci te bi se u njemu trebale odražavati sve dodatne zadaće u pogledu kiberkriza.

⁽¹⁾ Odluka 2014/496/ZVSP.

⁽²⁾ Direktiva (EU) 2016/1148.

Supsidijarnost: Ključno načelo jest načelo supsidijarnosti. Države članice imaju primarnu odgovornost za odgovor u slučaju kiberincidenata ili kiberkriza velikih razmjera koje na njih utječu. No, Komisija, Europska služba za vanjsko djelovanje i druge institucije, uredi, agencije i tijela EU-a također imaju važnu ulogu. Ta je uloga jasno utvrđena u aranžmanima za IPCR, ali proizlazi i iz prava Unije ili iz činjenice da kiberincidenti i kiberkrize mogu imati učinak na sve dijelove gospodarske aktivnosti unutar jedinstvenog tržišta, sigurnosne i međunarodne veze Unije kao i na same institucije.

Komplementarnost: U Planu se u potpunosti uzimaju u obzir postojeći mehanizmi upravljanja krizama na razini EU-a, odnosno integrirani aranžmani EU-a za politički odgovor na krize (IPCR), ARGUS, ESVD-ov mehanizam za odgovor na krize, uključuje strukture i mehanizme iz nove Direktive NIS, odnosno mrežu timova za odgovor na računalne sigurnosne incidente, kao i relevantne agencije i tijela, i to Agenciju Europske unije za mrežnu i informacijsku sigurnost (ENISA), Europski centar za kiberkriminal pri Europolu (Europol/EC3), Centar EU-a za analizu obavještajnih podataka (INTCEN), Obavještajnu upravu vojnog stožera EU-a (EUMS INT) i situacijsku sobu (SITROOM) u INCEN-u, koji djeluju zajedno kao Služba za jedinstvenu obavještajnu analizu (SIAC); jedinicu EU-a za otkrivanje hibridnih prijetnji (INTCEN); i tim za hitne računalne intervencije za institucije, tijela i agencije EU-a (CERT-EU). Pritom bi se Planom trebala osigurati što je moguće veća komplementarnost interakcija i suradnje te da ima što manje preklapanja.

Povjerljivost informacija: Sve razmjene informacija u okviru Plana moraju biti u skladu s primjenjivim pravilima o sigurnosti ⁽¹⁾, o zaštiti osobnih podataka i Protokolom o semaforu ⁽²⁾. Za razmjenu klasificiranih podataka, bez obzira na to koji se program klasifikacije primjenjuje, upotrebljavaju se dostupni akreditirani alati ⁽³⁾. Kad je riječ o obradi osobnih podataka, poštuju se primjenjiva pravila EU-a, posebno Opća uredba o zaštiti podataka ⁽⁴⁾, Direktiva o e-privatnosti ⁽⁵⁾ i Uredba ⁽⁶⁾ o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka u institucijama, tijelima, uredima i agencijama Unije i o slobodnom kretanju takvih podataka.

Temeljni ciljevi

Suradnja u okviru Plana slijedi pristup u tri prethodno navedene razine: politička, operativna i tehnička. Suradnja na svakoj razini može uključivati razmjenu informacija i zajedničke mjere te nastoji ostvariti sljedeće temeljne ciljeve.

- Omogućiti učinkovit odgovor: Odgovoriti se može na različite načine, od identificiranja tehničkih mjera koje mogu uključivati dva ili više tijela koji zajednički istražuju tehničke uzroke incidenta (npr. analiza zlonamjernih programa) ili identificiranja načina na koji organizacije mogu procijeniti je li incident na njih utjecao (npr. pokazatelji ugroženosti) do operativnih odluka o primjeni takvih mjera, i na političkoj razini, ovisno o incidentu, odluke o pokretanju drugih instrumenata, primjerice diplomatski odgovor EU-a na zlonamjerne kiberaktivnosti („alati za kiberdiplomaciju”) ili operativnog protokola EU-a za suzbijanje hibridnih prijetnji, ovisno o incidentu.
- Informirati o stanju: za koordinirani odgovor ključno je dovoljno dobro poznavanje tekućih događaja od strane svih relevantnih dionika na svim trima razinama (tehnička, operativna, politička). Informiranost o stanju može uključivati tehničke elemente o uzrocima te o učinku i izvoru incidenta. S obzirom na to da kiberincidenti mogu utjecati na širok raspon sektora (financije, energetika, promet, zdravstvo itd.), ključno je da odgovarajuće informacije, u odgovarajućem formatu, u zadanom roku dopru do svih bitnih dionika.

⁽¹⁾ Odluka Komisije (EU, Euratom) 2015/443 od 13. ožujka 2015. o sigurnosti u Komisiji (SL L 72, 17.3.2015., str. 41.) i Odluka Komisije (EU, Euratom) 2015/444 od 13. ožujka 2015. o sigurnosnim propisima za zaštitu klasificiranih podataka EU-a (SL L 72, 17.3.2015., str. 53.); Odluka Visokog predstavnika Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku od 19. travnja 2013. o sigurnosnim pravilima Europske službe za vanjsko djelovanje (SL C 190, 29.6.2013., str. 1.); Odluka Vijeća 2013/488/EU od 23. rujna 2013. o sigurnosnim propisima za zaštitu klasificiranih podataka EU-a (SL L 274, 15.10.2013., str. 1.).

⁽²⁾ <https://www.first.org/tlp/>

⁽³⁾ Ti su kanali za prijenos u lipnju 2016. uključivali CIMS (Sustav za upravljanje klasificiranim podacima), ACID (algoritam za dešifriranje), RUE (sigurnosni sustav za stvaranje, razmjenu i pohranu dokumenata RESTREINT UE/EU RESTRICTED) i SOLAN. Drugi načini, npr. prijenos klasificiranih podataka uključuju PGP ili S/MIME.

⁽⁴⁾ Uredba (EU) 2016/679 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. travnja 2016. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom kretanju takvih podataka te o stavljanju izvan snage Direktive 95/46/EZ (Opća uredba o zaštiti podataka) (SL L 119, 4.5.2016., str. 1.).

⁽⁵⁾ Direktiva 2002/58/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 12. srpnja 2002. o obradi osobnih podataka i zaštiti privatnosti u području elektroničkih komunikacija (Direktiva o privatnosti i elektroničkim komunikacijama) (SL L 201, 31.7.2002., str. 37.).

⁽⁶⁾ Uredba (EZ) br. 45/2001 Europskog parlamenta i Vijeća od 18. prosinca 2000. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka u institucijama i tijelima Zajednice i o slobodnom kretanju takvih podataka (SL L 8, 12.1.2001., str. 1.) – u postupku revizije.

- Usuglasiti se oko ključnih poruka tijekom informiranja javnosti ⁽¹⁾: Komunikacija o krizama važna je za ublažavanje negativnih učinaka kiberincidenata i kiberkriza, a mogu se upotrijebiti i kao sredstvo za utjecanje na ponašanje (potencijalnih) počinitelja incidenata. Odgovarajuća poruka može služiti i kao jasan pokazatelj vjerojatnih posljedica diplomatske reakcije u cilju utjecanja na ponašanje počinitelja incidenta. Kako bi politički odgovor bio učinkovit, bitno je uskladiti informiranje javnosti u cilju ublažavanja negativnih učinaka kiberincidenata i kiberkriza s informiranjem javnosti u cilju utjecanja na počinitelje incidenata. U području kibersigurnosti iznimno je važno širenje točne konkretne informacije o tome kako se mogu ublažiti posljedice incidenta (npr. popravak sustava ili poduzimanje dodatnih mjera za izbjegavanje prijetnje itd.).

SURADNJA MEĐU DRŽAVAMA ČLANICAMA TE IZMEĐU DRŽAVA ČLANICA I AKTERA EU-A NA TEHNIČKOJ, OPERATIVNOJ I STRATEŠKOJ/POLITIČKOJ RAZINI

Učinkovit odgovor na kiberincidente ili kiberkrize velikih razmjera na razini EU-a ovisi o djelotvornoj tehničkoj, operativnoj i strateškoj/političkoj suradnji.

Na svakoj razini uključeni akteri moraju provesti posebne aktivnosti za postizanje tri temeljna cilja:

- koordinirani odgovor,
- kolektivna informiranost o stanju,
- informiranje javnosti.

Tijekom incidenta ili krize, niže razine suradnje upozorit će, informirati i poduprijeti više razine, a one će za niže razine osigurati smjernice ⁽²⁾ i donijeti odluke, prema potrebi.

Suradnja na tehničkoj razini

Opseg djelatnosti:

- rješavanje incidenta ⁽³⁾ tijekom kiberkrize,
- praćenje i nadzor incidenta, uključujući sustavne analize prijetnji i rizika.

Potencijalni akteri:

Središnji mehanizam za suradnju na tehničkoj razini u Planu jest mreža timova za odgovor na računalne sigurnosne incidente, kojom predsjedja predsjedništvo i tajništvo koje osigurava ENISA.

- Države članice:
 - nadležna tijela i jedinstvene kontaktne točke uspostavljene Direktivom NIS,
 - timovi za odgovor na računalne sigurnosne incidente (CSIRT-i),
- Tijela/uređi/agencije EU-a:
 - ENISA,
 - Europol/EC3,
 - CERT-EU,

⁽¹⁾ Ovdje je važno napomenuti da se informiranje javnosti može odnositi na informiranje šire javnosti o incidentu te na priopćavanje tehničkih ili operativnih informacija ključnim i/ili pogođenim sektorima. To može zahtijevati upotrebu povjerljivih distribucijskih kanala i upotrebu posebnih tehničkih alata/platformi. U svakom slučaju, komunikacija s operaterima i širom javnosti u svim državama članicama isključivo je pravo i odgovornost svake države članice. Stoga, u skladu s prethodno navedenim načelom supsidijarnosti, države članice i nacionalni timovi za odgovor na računalne sigurnosne incidente imaju krajnju odgovornost za informacije koje se distribuiraju na njihovu državnom području, odnosno svojim partnerima.

⁽²⁾ „dopuštenja za djelovanje” – u kontekstu kiberkrize, za utvrđivanje odgovarajućih mjera za ublažavanje posljedica ključna je brza reakcija. Kako bi se omogućila brza reakcija, jedna država članica može drugoj izdati dobrovoljna „dopuštenja za djelovanje”, bez savjetovanja s višim razinama ili institucijama EU-a i ne nužno putem svih uobičajenih službenih kanala ako to nije potrebno u određenom incidentu (npr. tim za odgovor na računalne sigurnosne incidente ne bi se trebao savjetovati s višim razinama kako bi prosljeđio vrijedne informacije timu za odgovor na računalne sigurnosne incidente u drugoj državi članici).

⁽³⁾ „rješavanje incidenta” znači svi postupci koji podupiru otkrivanje, analizu i zaustavljanje incidenta te odgovor na njega;

- Europska komisija:
 - ERCC (operativna služba koja radi 24 sata na dan, sve dane u tjednu, a nalazi se u GU-u ECHO) i imenovana vodeća služba (koja će se izabrati između GU-ova CNECT i HOME, ovisno o vrsti incidenta), Glavno tajništvo (tajništvo za ARGUS), GU za ljudske resurse (Uprava za sigurnost), GU za informatiku (Operacije sigurnosti informacijske tehnologije),
 - za druge agencije EU-a ⁽¹⁾ odgovarajuća matična glavna uprava Komisije ili ESVD-a (prva kontaktna točka),
- Europska služba za vanjsko djelovanje (ESVD):
 - SIAC (Služba za jedinstvenu obavještajnu analizu: EU INTCEN i EUMS INT),
 - Situacijska soba EU-a i imenovana zemljopisna ili tematska služba,
 - Jedinica EU-a za otkrivanje hibridnih prijetnji (dio EU INTCEN-a, kibersigurnost u kontekstu hibridnih prijetnji).

Kolektivna informiranost o stanju:

- Kao dio redovne suradnje na tehničkoj razini u cilju podupiranja informiranosti o stanju Unije, ENISA bi trebala redovito pripremati Tehničko izvješće o kibersigurnosnoj situaciji u EU-u o incidentima i prijetnjama, na temelju javno dostupnih informacija, vlastitih analiza i izvješća koja s njom (na dobrovoljnoj bazi) dijele timovi država članica za odgovor na računalne sigurnosne incidente (CSIRT-i), ili jedinstvene kontaktne točke utvrđene Direktivom NIS, Europski centar za kiberkriminal pri Europolu (EC3), Tim za hitne računalne intervencije (CERT-EU) te Centar EU-a za analizu obavještajnih podataka (INTCEN) pri Europskoj službi za vanjsko djelovanje (ESVD). Izvješće bi trebalo stavljati na raspolaganje relevantnim instancama pri Vijeću, Komisiji, visokoj predstavnici/potpredsjednici i mreži timova za odgovor na računalne sigurnosne incidente.
- U slučaju većih incidenata, predsjednik mreže timova za odgovor na računalne sigurnosne incidente (CSIRT-i) uz pomoć agencije ENISA priprema izvješće o stanju nakon kiberincidenta ⁽²⁾, koje se podnosi predsjedništvu Vijeća, Komisiji i visokoj predstavnici/potpredsjednici preko tima za odgovor na računalne sigurnosne incidente (CSIRT-i) rotirajućeg predsjedništva.
- Sve ostale agencije EU-a podnose izvješće svojim matičnim GU-ima, koji zatim izvješćuju glavnu službu Komisije.
- CERT-EU podnosi tehnička izvješća mreži timova za odgovor na računalne sigurnosne incidente, institucijama i agencijama EU-a (prema potrebi) i ARGUS-u (ako je aktiviran).
- Europol/EC3 ⁽³⁾ i CERT-EU mreži timova za odgovor na računalne sigurnosne incidente osiguravaju stručne forenzičke analize tehničkih predmeta i drugih tehničkih informacija.
- ESVD SIAC: U ime INTCEN-a, jedinica EU-a za otkrivanje hibridnih prijetnji podnosi izvješće relevantnim odjelima ESVD-a.

Odgovor:

- Mreža timova za odgovor na računalne sigurnosne incidente razmjenjuje tehničke podatke i analize o incidentu, primjerice IP adrese, pokazatelje ugroženosti ⁽⁴⁾ itd. Takve informacije trebalo bi dostaviti ENISA-i bez nepotrebnog odlaganja, najkasnije u roku od 24 sata od trenutka kada je incident utvrđen.
- U skladu sa standardnim operativnim postupcima mreže timova za odgovor na računalne sigurnosne incidente, njezini članovi zajedno analiziraju dostupne tehničke predmete i druge tehničke informacije koji se odnose na incident, s ciljem utvrđivanja uzroka i mogućih tehničkih mjera za ublažavanje.
- ENISA pomaže timovima za odgovor na računalne sigurnosne incidente u njihovim tehničkim aktivnostima, oslanjajući se na svoje stručno znanje te u skladu sa svojim mandatom ⁽⁵⁾.

⁽¹⁾ Ovisno o vrsti incidenta i njegovu učinku na različite sektore (financije, promet, energetika, zdravstvo itd.), bit će uključene i relevantne agencije ili tijela EU-a.

⁽²⁾ U Izvješću o stanju nakon kiberincidenta na razini EU-a sabrana su nacionalna izvješća koja podnose nacionalni timovi za odgovor na računalne sigurnosne incidente (CSIRT-i). Format izvješća trebao bi biti opisan u standardnim operativnim postupcima mreže timova za odgovor na računalne sigurnosne incidente.

⁽³⁾ U skladu s pravnim okvirom za EC3 i prema uvjetima i postupcima utvrđenima tim pravnim okvirom.

⁽⁴⁾ Pokazatelj ugroženosti (IOC) u računalnoj forenzici jest predmet koji se promatra na mreži ili u operativnom sustavu i koji uz visok stupanj pouzdanosti pokazuje prodor u računalno. Tipični su pokazatelji ugroženosti virusni potpisi i IP adrese, MD5 *hashtagovi* zlonamjernih datoteka ili URL-a te nazivi domena poslužitelja za upravljanje i kontrolu *botnet*.

⁽⁵⁾ Prijedlog Uredbe o ENISA-i, europskoj agenciji za kibernetičku sigurnost i stavljanju izvan snage Uredbe (EU) br. 526/2013 i o certifikaciji u području kibersigurnosti za informacijsku i komunikacijsku tehnologiju („Akt o kibersigurnosti”), 13. rujna 2017.

- Timovi za odgovor na računalne sigurnosne incidente država članica koordiniraju svoje tehničke aktivnosti uz pomoć ENISA-e i Komisije.
- ESVD SIAC: U ime INTCEN-a, jedinica EU-a za otkrivanje hibridnih prijetnji određuje početni postupak prikupljanja dokaza u pokretu.

Informiranje javnosti:

- Timovi za odgovor na računalne sigurnosne incidente izrađuju tehničke preporuke ⁽¹⁾ i upozorenja o opasnosti ⁽²⁾ te ih, nakon postupaka odobrenja koji se primjenjuju u svakom pojedinačnom slučaju, šire u svojim zajednicama i javnosti.
- ENISA olakšava stvaranje i distribuciju informacija zajedničke mreže timova za odgovor na računalne sigurnosne incidente.
- ENISA koordinira svoje aktivnosti informiranja javnosti s mrežom timova za odgovor na računalne sigurnosne incidente i službom glasnogovornika Komisije.
- ENISA i EC3 koordiniraju svoje aktivnosti informiranja javnosti na temelju kolektivne informiranosti o stanju dogovorene među državama članicama. Koordiniraju svoje aktivnosti informiranja javnosti sa službom glasnogovornika Komisije.
- Ako kriza ima znatan utjecaj na vanjsku ili zajedničku sigurnosnu i obrambenu politiku (ZSOP), informiranje javnosti trebalo bi se koordinirati s Europskom službom za vanjsko djelovanje i službom glasnogovornika visoke predstavnice/potpredsjednice.

Suradnja na operativnoj razini

Opseg mjera:

- priprema donošenja odluka na političkoj razini,
- koordinacija upravljanja kiberkrizom (prema potrebi),
- procjena posljedica i učinka na razini EU-a i prijedlog mogućih mjera za njihovo ublažavanje.

Potencijalni akteri:

- Države članice:
 - nadležna tijela i jedinstvene kontaktne točke uspostavljene Direktivom NIS,
 - timovi za odgovor na računalne sigurnosne incidente (CSIRT), agencije za kibersigurnost,
 - druga nacionalna sektorska tijela (u slučaju da je incidentom ili krizom pogođeno više sektora),
- Tijela/uredi/agencije EU-a:
 - ENISA,
 - Europol/EC3,
 - CERT-EU,
- Europska komisija:
 - glavni tajnik (odnosno njegov zamjenik) Glavno tajništvo (postupak ARGUS),
 - GU CNECT/GU HOME,
 - sigurnosno tijelo Komisije,
 - druge glavne uprave (u slučaju da je incidentom ili krizom pogođeno više sektora),

⁽¹⁾ Savjeti tehničke prirode povezani s uzrocima incidenta i moguće mjere ublažavanja

⁽²⁾ Informacije o tehničkoj ugroženosti koja se iskorištava kako bi se naštetilo informacijskim sustavima

- Europska služba za vanjsko djelovanje (ESVD):
 - glavni tajnik za odgovor na krize (odnosno njegov zamjenik) i Služba za jedinstvenu obavještajnu analizu (SIAC) (Centar EU-a za analizu obavještajnih podataka (EU INTCEN) i Obavještajna uprava vojnog stožera EU-a (EUMS INT)),
 - Jedinica EU-a za otkrivanje hibridnih prijetnji,
- Vijeće:
 - predsjedništvo (horizontalna radna skupina predsjedništva za kiberpitanja ili Coreper ⁽¹⁾) uz potporu glavnog tajništva Vijeća (GTV) ili Političkog i sigurnosnog odbora (PSO) ⁽²⁾ te, u slučaju aktivacije, uz potporu aranžmanâ za integrirani politički odgovor na krize (IPCR).

Informiranost o stanju:

- potpora izradi političko-strateških izvješća o stanju (npr. izvješća o integriranom osvješćivanju situacije i analizi (ISAA) u slučaju aktivacije aranžmanâ za integrirani politički odgovor na krize (IPCR)),
- *Horizontalna radna skupina Vijeća za kiberpitanja* priprema sastanak Coreper-a ili PSO-a, prema potrebi,
- U slučaju aktivacije IPCR-a:
 - predsjedništvo može organizirati okrugle stolove kao potporu pripremi za Coreper ili Politički i sigurnosni odbor (PSO), u kojem sudjeluju relevantni dionici iz država članica, institucije, agencije i treće strane kao što su zemlje izvan EU-a i međunarodne organizacije. To su krizni sastanci u cilju utvrđivanja uskih grla i izrade prijedloga za djelovanje u pogledu pitanja koja zadiru u više područja.
 - *nadležna služba Komisije ili Europska služba za vanjsko djelovanje (ESVD)* kao vodstvo za integrirano osvješćivanje situacije i analizu (ISAA) priprema izvješće o ISAA-u uz doprinose Agencije Europske unije za mrežnu i informacijsku sigurnost (ENISA), mreže timova za odgovor na računalne sigurnosne incidente (CSIRT), Europskog centra za kibernetički kriminal (EC3) pri Europolu, Obavještajne uprave vojnog stožera EU-a (EUMS INT), Centra za analizu obavještajnih podataka (INTCEN) i svih drugih relevantnih aktera. Izvješće o integriranom osvješćivanju situacije i analizi (izvješće o ISAA-u) jest procjena na razini EU-a na temelju korelacije tehničkih incidenata i procjene krize (analiza prijetnje, procjena rizika, netehničke posljedice i učinci, aspekti incidenta ili krize koje nisu kibernetičke prirode itd.) prilagođeno potrebama na operativnoj i političkoj razini,
- U slučaju aktivacije ARGUS-a:
 - Tim za hitne računalne intervencije (CERT-EU) i Europski centar za kibernetički kriminal (EC3) ⁽³⁾ izravno pridonose razmjeni informacija unutar Komisije,
- U slučaju aktivacije mehanizma za odgovor na krizne situacije ESVD-a:
 - Služba za jedinstvenu obavještajnu analizu (SIAC) intenzivirat će prikupljanje informacija i objediniti informacije iz svih izvora te pripremiti analizu i procjenu incidenta.

Odgovor (na zahtjev s političke razine):

- prekogranična suradnja s jedinstvenom kontaktnom točkom i nacionalnim nadležnim tijelima (Direktiva o MIS-u) radi ublažavanja posljedica i učinaka,
- aktivacija svih tehničkih mjera za ublažavanje i koordinacija tehničkih kapaciteta potrebnih za zaustavljanje ili smanjenje učinka napadâ na ciljane informacijske sustave,
- suradnja i, ako se tako odluči, koordinacija tehničkih kapaciteta u cilju zajedničkog ili kolaborativnog odgovora u skladu sa **standardnim operativnim postupcima mreže timova za odgovor na računalne sigurnosne incidente**,
- procjena potrebe za suradnjom s relevantnim trećim stranama,
- (u slučaju aktivacije) donošenje odluka unutar međusektorskog postupka koordiniranja krize na visokoj razini (ARGUS),
- (u slučaju aktivacije) priprema odlukâ i koordinacija u skladu s aranžmanima za integrirani politički odgovor na krize (IPCR),
- (u slučaju aktivacije) potpora donošenju odluka u Europskoj službi za vanjsko djelovanje putem mehanizma za odgovor na krizne situacije ESVD-a, uključujući u pogledu kontakata s trećim zemljama i međunarodnim organizacijama te u pogledu svih mjera u cilju zaštite misija u okviru zajedničke sigurnosne i obrambene politike te operacija i delegacija EU-a.

⁽¹⁾ Odbor stalnih predstavnika Vijeća ili Coreper (članak 240. Ugovora o funkcioniranju Europske unije – UFEU) odgovoran je za pripremu rada Vijeća Europske unije.

⁽²⁾ Politički i sigurnosni odbor jest odbor Vijeća Europske unije koji se bavi zajedničkom vanjskom i sigurnosnom politikom (ZVSP) iz članka 38. Ugovora o Europskoj uniji.

⁽³⁾ U skladu s pravnim okvirom za EC3 i prema uvjetima i postupcima utvrđenima tim pravnim okvirom.

Informiranje javnosti:

- dogovor o porukama za javnost o incidentu,
- Ako kriza ima znatan utjecaj na vanjsku ili zajedničku sigurnosnu i obrambenu politiku (ZSOP), informiranje javnosti trebalo bi se koordinirati s Europskom službom za vanjsko djelovanje i službom glasnogovornika visoke predstavnice/potpredsjednice.

Suradnja na strateškoj/političkoj razini*Potencijalni akteri:*

- za države članice, ministri nadležni za kibersigurnost,
- za Europsko vijeće, njegov predsjednik,
- za Vijeće, rotirajuće predsjedništvo,
- kada mjere u okviru „Alata za kiberdiplomaciju”, Politički i sigurnosni odbor (PSO) i Horizontalna radna skupina,
- za Europsku komisiju, predsjednik ili delegirani potpredsjednik/povjerenik,
- visoka predstavnica Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku/potpredsjednica Europske komisije.

Opseg djelatnosti: strateško i političko upravljanje kibernetičkim i nekibernetičkim aspektima krize, uključujući mjere u skladu s okvirom za zajednički diplomatski odgovor EU-a na zlonamjerne kiberaktivnosti.

Kolektivna informiranost o stanju:

- utvrditi učinke poremećaja izazvanih krizom na funkcioniranje Unije.

Odgovor:

- aktiviranje dodatnih mehanizama upravljanja krizom odnosno instrumenata, ovisno o prirodi i učinku incidenta. To može uključivati npr. Mehanizam za civilnu zaštitu,
- poduzimanje mjera unutar okvira za zajednički diplomatski odgovor EU-a na zlonamjerne kiberaktivnosti,
- pogođenim državama članicama staviti na raspolaganje hitnu potporu, primjerice aktivacijom Fonda za hitne kibersigurnosne intervencije ⁽¹⁾ kad bude primjenjiv,
- suradnja i koordinacija s međunarodnim organizacijama, prema potrebi, kao što su Ujedinjeni narodi (UN), Organizacija za europsku sigurnost i suradnju (OESS) i osobito NATO,
- procjena implikacija za nacionalnu sigurnost i obranu.

Informiranje javnosti:

odluka o zajedničkoj strategiji za komunikaciju s javnošću;

ODGOVOR KOORDINIRAN S DRŽAVAMA ČLANICAMA NA RAZINI EU-A U OKVIRU ARANŽMANÂ ZA INTEGRIRANI POLITIČKI ODGOVOR NA KRIZE (IPCR).

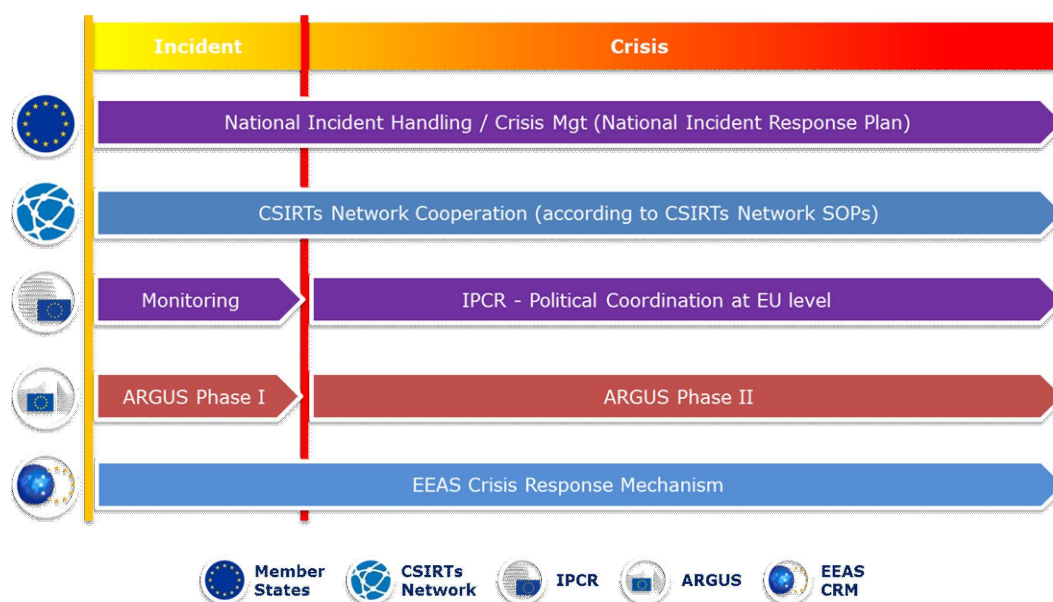
U skladu s načelom komplementarnosti na razini EU-a u ovom odjeljku uvodi se glavni cilj i odgovornosti i aktivnosti tijela država članica, mreže timova za odgovor na računalne sigurnosne incidente (CSIRT), Agencije Europske unije za mrežnu i informacijsku sigurnost (ENISA), Tima za hitne računalne intervencije (CERT-EU), Europskog centra za kibernetički kriminal (EC3) pri Europolu, Centra za analizu obavještajnih podataka (INTCEN), Jedinice EU-a za otkrivanje hibridnih prijetnji te Horizontalne radne skupine Vijeća za kiberpitanja unutar procesa integriranog političkog odgovora na krize (IPCR). Pretpostavlja se da će akteri djelovati u skladu s utvrđenim postupcima na razini EU-a ili nacionalnoj razini.

Bitno je napomenuti da se, kako je prikazano na slici 1., aktivnosti na nacionalnoj razini te suradnja unutar mreže timova za odgovor na računalne sigurnosne incidente (CSIRT) (ako je neophodna) odvijaju tijekom cijelog trajanja incidenta/krize u skladu s načelima supsidijarnosti i proporcionalnosti, bez obzira na aktivaciju mehanizama EU-a za upravljanje krizom.

⁽¹⁾ Fond za hitne kibersigurnosne intervencije jest mjera predložena u zajedničkoj komunikaciji „Otpornost, odvracanje i obrana: izgradnja snažne kibersigurnosti za EU”, JOIN(2017) 450/1.

Slika 1.

Odgovor na kiberincident/kiberkrizu na razini EU-a

Sve aktivnosti opisane u nastavku teksta moraju se provoditi u skladu sa standardnim operativnim postupcima/pravilima uključenih mehanizama suradnje te u skladu s utvrđenim mandatima i nadležnostima pojedinačnih aktera i institucija. Mogu biti potrebne neke nadopune ili modifikacije tih postupaka/pravila kako bi se postigla najbolja moguća suradnja i učinkovit odgovor na kiberincidente i kiberkrize velikih razmjera.

Nisu svi akteri navedeni u nastavku teksta dužni djelovati tijekom svakog incidenta. Bez obzira na to, Planom i relevantnim standardnim operativnim postupcima mehanizama suradnje trebalo bi predvidjeti njihovo potencijalno uključivanje.

S obzirom na to da stupnjevi utjecaja kiberincidenta ili kiberkrize na društvo mogu biti različiti, primjeren odgovor i visok stupanj fleksibilnosti u pogledu uključenosti sektorskih aktera na svim razinama oslanjat će se na kibernetičke i nekibernetičke mjere ublažavanja.

Upravljanje kibersigurnosnim krizama – Integriranje kibersigurnosti u proces integriranog političkog odgovora na krize (IPCR)

Aranžmani za integrirani politički odgovor na krize (IPCR), opisani u standardnim operativnim postupcima za IPCR ⁽¹⁾, slijede korake opisane u nastavku teksta (upotreba nekih od tih koraka ovisit će o situaciji).

Uz svaki korak navedeni su aktivnosti i akteri specifični za područje kibersigurnosti. Kako bi se olakšalo čitanje, uz svaki korak naveden je citat iz standardnih operativnih postupaka za IPCR, a nakon toga aktivnosti iz Plana. Taj pristup „korak po korak” također omogućuje utvrđivanje postojećih **nedostataka** u potrebnim sposobnostima i postupcima koji priječe učinkovit odgovor na kiberkrize.

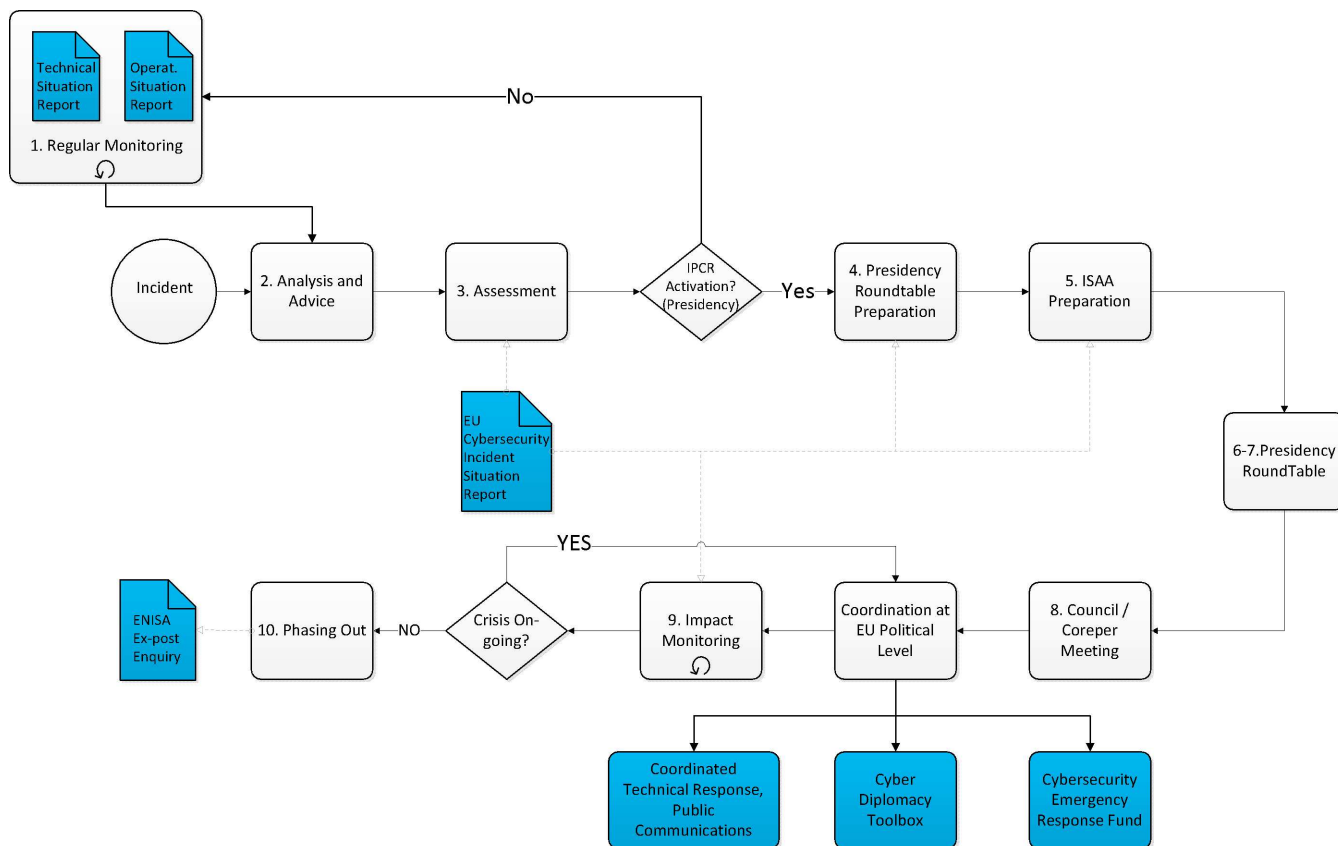
Slika 2. (u nastavku ⁽²⁾) grafički je prikaz procesa IPCR-a u kojem su novi elementi koji se uvode naglašeni u plavoj boji.

⁽¹⁾ Iz dokumenta 12607/15 „Standardni operativni postupci za IPCR”, koji je donijela Skupina prijatelja predsjedništva i primio na znanje Coreper u listopadu 2015.

⁽²⁾ Veća verzija te slike nalazi se u dodatku.

Slika 2.

Kibersigurnosni elementi IPCR-a

Napomena: S obzirom na prirodu hibridnih prijetnji u kibernetičkom području, koje su dizajnirane tako da ostanu ispod praga prepoznatljive krize, EU mora poduzeti preventivne mjere i mjere pripravnosti. Jedinica EU-a za otkrivanje hibridnih prijetnji ima zadaću brzo analizirati relevantne incidente i informirati odgovarajuće koordinacijske strukture. Jedinica za otkrivanje hibridnih prijetnji redovito podnosi izvješća koja mogu pridonijeti informiranom stvaranju sektorskih politika kako bi se pojačala pripravnost.

- **Korak 1. – Redovito sektorsko praćenje i upozoravanje:** postojeća redovita sektorska izvješća o stanju i upozorenja pružaju predsjedništvu Vijeća indikacije o krizi u nastajanju i njezinu mogućem razvoju.
- **Utvrđeni nedostatak:** Zasad nema redovitih i koordiniranih izvješća o kibersigurnosnoj situaciji ni upozorenja u pogledu kibersigurnosnih incidenata (i prijetnji) na razini EU-a.
- **Plan: Praćenje kibersigurnosne situacije u EU-u i izvještavanje o njoj**
 - Agencija Europske unije za mrežnu i informacijsku sigurnost (ENISA) izrađuje **Redovito tehničko izvješće o kibersigurnosnoj situaciji u EU-u**, o kibersigurnosnim incidentima i prijetnjama, na temelju javno dostupnih informacija, vlastitih analiza i izvješća koja s njom (na dobrovoljnoj bazi) dijele timovi država članica za odgovor na računalne sigurnosne incidente (CSIRT), ili jedinstvene kontaktne točke utvrđene Direktivom o MIS-u, Europski centar za kiberkriminal pri Europolu (EC3), Tim za hitne računalne intervencije (CERT-EU) te Centar EU-a za analizu obavještajnih podataka (INTCEN) pri Europskoj službi za vanjsko djelovanje (ESVD). Izvješće bi trebalo stavljati na raspolaganje relevantnim instancama pri Vijeću, Komisiji i mreži timove za odgovor na računalne sigurnosne incidente (CSIRT).
 - U ime Službe za jedinstvenu obavještajnu analizu (SIAC), Jedinica EU-a za otkrivanje hibridnih prijetnji trebala bi sastaviti **operativno situacijsko izvješće o kibersigurnosti u EU-u**. Izvješće je također potpora okviru za zajednički diplomatski odgovor EU-a na zlonamjerne kiberaktivnosti.
 - Oba izvješća dostavljaju se dionicima na razini EU-a i na nacionalnoj razini kako bi se pridonijelo njihovoj informiranosti o stanju i informiranom donošenju odluka te olakšalo prekograničnu regionalnu suradnju.

Nakon otkrivanja incidenta

- **Korak 2. – Analiza i savjeti:** na temelju raspoloživog praćenja i upozoravanja službe Komisije, ESVD i GTV međusobno se informiraju o mogućim razvojem situacije, kako bi mogli savjetovati predsjedništvo Vijeća o mogućoj aktivaciji mehanizma integriranog političkog odgovora na krize (IPCR), u potpunosti ili u obliku razmjene informacija.

— **Plan:**

- Za Komisiju, GU CNECT, GU HOME, GU HR.DS i GU DIGIT, uz podršku Agencije Europske unije za mrežnu i informacijsku sigurnost (ENISA), EC3 i CERT-EU.
- Europska služba za vanjsko djelovanje (ESVD). Oslanjajući se na rad situacijske sobe (SITROOM) i obavještajnih izvora, Jedinica EU-a za otkrivanje hibridnih prijetnji pruža uvid u stanje o stvarnim i potencijalnim hibridnim prijetnjama za EU i njegove partnere, uključujući i kiberprijetnje. Zato, kad analiza i procjena Jedinice EU-a za otkrivanje hibridnih prijetnji upućuju na postojanje mogućih prijetnji protiv države članice, partnerske zemlje ili organizacije, Centar EU-a za analizu obavještajnih podataka (INTCEN) informirat će (najprije) na operativnoj razini u skladu s utvrđenim postupcima. Operativna razina potom će pripremiti preporuke za političku stratešku razinu, uključujući moguću aktivaciju aranžmana za upravljanje krizom u obliku praćenja (npr. ESVD-ov mehanizam za odgovor na krize ili stranica za praćenje u okviru IPCR-a).
- Predsjednik mreže timova za odgovor na računalne sigurnosne incidente (CSIRT) uz pomoć agencije ENISA priprema izvješće o stanju nakon kiberincidenta ⁽¹⁾ koje se podnosi predsjedništvu Vijeća, Komisiji i visokoj predstavnici/potpredsjednici preko tima za odgovor na računalne sigurnosne incidente (CSIRT) rotirajućeg predsjedništva.

- **Korak 3. – Procjena/odluka o aktivaciji aranžmana za integrirani politički odgovor na krize (IPCR):** predsjedništvo Vijeća procjenjuje potrebu za političkom koordinacijom, razmjenom informacija ili donošenjem odluka na razini EU-a. U tu svrhu, predsjedništvo Vijeća može sazvati neformalni **okrugli stol**. Predsjedništvo inicijalno utvrđuje područja koja zahtijevaju uključivanje Coreper-a ili Vijeća. To će biti temelj za smjernice za izradu izvješća o integriranom osvješćivanju situacije i analizi (izvješća o ISAA-u). S obzirom na svojstva krize, njezine moguće posljedice i s tim povezane političke potrebe, predsjedništvo će odlučiti o primjerenosti sazivanja sastanaka relevantnih radnih skupina Vijeća i/ili Coreper-a i/ili Političkog i sigurnosnog odbora (PSO).

— **Plan:**

- Sudionici okruglog stola:
 - Službe Komisije i ESVD savjetovat će predsjedništvo u skladu sa svojim područjima nadležnosti.
 - Predstavnici država članica u Horizontalnoj radnoj skupini za kiberpitanja uz podršku stručnjaka iz glavnih gradova (CSIRT-ovi, tijela nadležna za kibersigurnost i drugi).
 - Političke/strateške smjernice za izvješća o integriranom osvješćivanju situacije i analizi (izvješća o ISAA-u) na temelju najnovijeg izvješća o stanju nakon kiberincidenta na razini EU-a i dodatnih informacija dobivenih od sudionika okruglog stola.
- Relevantne radne skupine i odbori:
 - Horizontalna radna skupina za kiberpitanja.

Komisija, ESVD i Glavno tajništvo Vijeća (GTV) uz potpuni pristanak i pridruživanje predsjedništva, mogu donijeti odluku o aktivaciji IPCR-a u obliku razmjene informacija uspostavom stranice posvećene krizi, kako bi se pripremio teren za moguću punu aktivaciju.

- **Korak 4. – Aktivacija IPCR-a/prikupljanje i razmjena informacija:** nakon aktivacije (bilo potpune, bilo u obliku razmjene informacija), osniva se stranica posvećena krizi na web-platforni za IPCR koja omogućuje određenu razmjenu informacija usredotočenu na aspekte koji će pridonijeti izvješćima o integriranom osvješćivanju situacije i analizi (o ISAA-u) i pripremi rasprave na političkoj razini. Koja će služba voditi izradu izvješća o ISAA-u (jedna od službi Komisije ili ESVD) ovisit će o okolnostima konkretnog slučaja.
- **Korak 5. – izrada izvješća o integriranom osvješćivanju situacije i analizi (o ISAA-u):** pokrenut će se izrada izvješća o ISAA-u. Komisija/ESVD podnosi izvješća o integriranom osvješćivanju situacije i analizi (o ISAA-u) kako je navedeno u standardnim operativnim postupcima za ISAA i može dodatno poticati razmjenu informacija na web-platforni za IPCR ili upućivati konkretne zahtjeve za pružanje informacija. Izvješća o integriranom osvješćivanju

⁽¹⁾ U Izvješću o stanju nakon kiberincidenta na razini EU-a sabrana su nacionalna izvješća koja podnose nacionalni timovi za odgovor na računalne sigurnosne incidente (CSIRT-i). Format izvješća trebao bi biti opisan u standardnim operativnim postupcima mreže timova za odgovor na računalne sigurnosne incidente.

situacije i analizi (o ISAA-u) bit će prilagođena potrebama političke razine (npr. Coreper ili Vijeće) koju određuje predsjedništvo Vijeća i navodi u svojim smjernicama, omogućavajući strateški pregled situacije i informiranu raspravu o točkama dnevnog reda koje je utvrdilo predsjedništvo Vijeća. U skladu sa standardnim operativnim postupcima za izvješća o integriranom osvješćivanju situacije i analizi (o ISAA-u), na temelju prirode kiberkrize određuje se hoće li izvješće izraditi jedna od službi Komisije (GU CNECT, GU HOME) ili ESVD.

Nakon aktivacije integriranog političkog odgovora na krize (IPCR) predsjedništvo Vijeća izložit će posebna područja na koja se treba usredotočiti u izvješću o integriranom osvješćivanju situacije i analizi (o ISAA-u) kako bi se njime poduprla politička koordinacija i/ili proces donošenja odluka u Vijeću. Predsjedništvo Vijeća također će, nakon savjetovanja sa službama Komisije/ESVD-om, odrediti vrijeme za izradu izvješća;

— **Plan:**

— Izvješće o integriranom osvješćivanju situacije i analizi (o ISAA-u) uključuje doprinose relevantnih službi i to:

- mreže timova za odgovor na računalne sigurnosne incidente u obliku izvješća na razini EU-a o stanju nakon kiberincidenta;
- Europskog centra za kiberkriminal pri Europolu (EC3), situacijske sobe (SITROOM), Jedinice EU-a za otkrivanje hibridnih prijetnji, Tima za hitne računalne intervencije (CERT-EU). Jedinica EU-a za otkrivanje hibridnih prijetnji dat će doprinose i potporu službi koja vodi izradu izvješća o integriranom osvješćivanju situacije i analizi (o ISAA-u) te okruglom stolu integriranog političkog odgovora na krize, prema potrebi.
- Sektorske agencije i tijela EU-a ovisno o tome koji su sektori pogođeni.
- Tijela država članica (osim timova za odgovor na računalne sigurnosne incidente).

— Prikupljanje povratnih informacija za izvješće o integriranom osvješćivanju situacije i analizi (o ISAA-u) ⁽¹⁾:

- Komisija i agencije EU-a: IT sustav međusektorskog postupka koordiniranja krize na visokoj razini (ARGUS) bit će okosnica za integrirano osvješćivanje situacije i analizu (ISAA). Svaka agencija EU-a svoje će doprinose dostaviti svojoj odgovornoj glavnoj upravi, koja će potom relevantne informacije proslijediti u ARGUS. Službe Komisije i agencije EU-a prikupljat će informacije od postojećih sektorskih mreža u državama članicama te od međunarodnih organizacija i drugih relevantnih izvora.
- Za ESVD: EU-ova situacijska soba, uz podršku drugih relevantnih odjela ESVD-a, bit će okosnica i jedinstvena kontaktna točka za integrirano osvješćivanje situacije i analizu (ISAA). ESVD prikupljat će informacije od trećih zemalja i relevantnih međunarodnih organizacija.

— **Korak 6. – Priprema za neformalni okrugli stol predsjedništva Vijeća:** predsjedništvo Vijeća, uz pomoć Glavnog tajništva Vijeća (GTV), određuje vrijeme održavanja, dnevni red, sudionike i očekivani ishod (moguće rezultate) neformalnog okruglog stola predsjedništva. GTV u ime predsjedništva Vijeća prosljeđuje relevantne informacije na web-platformu za IPCC i izdaje obavijest o sastanku.

— **Korak 7. – Okrugli stol predsjedništva Vijeća/pripremne mjere za političku koordinaciju na razini EU-a/donošenje odluka:** predsjedništvo Vijeća saziva neformalni okrugli stol radi pregleda situacije te pripreme i pregleda elemenata na koje treba upozoriti Coreper ili Vijeće. Neformalni okrugli stol predsjedništva bit će i forum za razvoj i preispitivanje svih prijedloga za djelovanje, koji se podnose Coreper-u/Vijeću, te za raspravu o njima.

— **Plan:**

— Horizontalna radna skupina Vijeća za kiberpitanja priprema sastanke Coreper-a ili Političkog i sigurnosnog odbora (PSO).

— **Korak 8. – Politička koordinacija i donošenje odluka na sastanku Coreper-a/Vijeća:** rezultati sastanaka Coreper-a/Vijeća tiču se koordinacije odgovora na svim razinama, odluka o izvanrednim mjerama, političkim izjavama itd. Te odluke ujedno čine ažurirane političke/strateške smjernice za daljnju izradu izvješća o integriranom osvješćivanju situacije i analizi (o ISAA-u).

— **Plan:**

- Politička odluka o koordinaciji odgovora na kiberkrizu provodi se kroz aktivnosti (odgovarajućih aktera) prethodno opisane u odjeljku 1. „Suradnja na strateškoj/političkoj, operativnoj i tehničkoj razini” u pogledu **odgovora i komunikacije s javnošću**.
- Izrada izvješća o integriranom osvješćivanju situacije i analizi (o ISAA-u) nastavlja se na temelju suradnje na tehničkoj, operativnoj i političkoj/strateškoj razini u pogledu **informiranosti o stanju**, što je također prethodno opisano u odjeljku 1.

⁽¹⁾ Standardni operativni postupci za integrirano osvješćivanje situacije i analizu (ISAA).

- **Korak 9. – Praćenje učinka:** služba koja vodi izradu izvješća o integriranom osvježavanju situacije i analizi (o ISAA-u) daje (uz potporu svih koji doprinose ISAA-u) informacije o razvoju krize i o učinku donesenih političkih odluka. Ta povratna veza bit će potpora procesu koji se razvija i odluci predsjedništva Vijeća u nastavljanju uključenosti EU-ove političke razine ili u postupnom okončanju integriranog političkog odgovora na krize (IPCR);
 - **Korak 10. – Postupno okončanje:** nakon istog postupka kao pri aktivaciji, predsjedništvo Vijeća može sazvati neformalni okrugli stol radi procjene je li potrebno nastaviti s aktivnostima u okviru integriranog političkog odgovora na krize (IPCR). Predsjedništvo Vijeća može odlučiti hoće li sniziti stupanj aktivacije ili je okončati.
 - **Plan:**
 - ENISA može biti pozvana da, u skladu sa svojim mandatom, provede *ex-post* tehničku istragu incidenta ili joj doprinese.
-

DODATAK

1. UPRAVLJANJE KRIZAMA, MEHANIZMI SURADNJE I AKTERI NA RAZINI EU-A

Mehanizmi za upravljanje krizama

Aranžmani za integrirani odgovor na političke krize (IPCR): aranžmani za integrirani odgovor na političke krize (IPCR), koje je Vijeće odobrilo 25. lipnja 2013. ⁽¹⁾, osmišljeni su da olakšaju pravodobnu koordinaciju i odgovor na političkoj razini EU-a u slučaju velikih kriza. IPCC je i potpora koordinaciji, na političkoj razini, odgovora na pozivanje na klauzulu solidarnosti (članak 222. UFEU-a), kako je definirano u Odluci Vijeća 2014/415/EU o aranžmanima Unije za provedbu klauzule solidarnosti od 24. lipnja 2014. Standardnim operativnim postupcima (SOP) za IPCC ⁽²⁾ utvrđuju se aktivacijski postupak i daljnja djelovanja.

ARGUS: Sustav za koordinaciju odgovora na krize koji je Europska komisija uspostavila 2005. kao specifični postupak koordinacije za slučaj veće krizne situacije koja zahvaća više sektora. Temelji se na općem sustavu za brzo uzbunjivanje (informatičkom alatu) istog naziva. Sustavom ARGUS predviđene su dvije faze, pri čemu se u fazi II. (u slučaju veće krizne situacije koja zahvaća više sektora) sazivaju sastanci Odbora za koordinaciju kriznih situacija (CCC) pod nadležnošću predsjednika Komisije ili povjerenika kojem je ta odgovornost dodijeljena. U Odboru za koordinaciju kriznih situacija sudjeluju predstavnici relevantnih Glavnih uprava Komisije, kabineta i drugih službi EU-a u cilju vođenja i koordinacije Komisijina odgovora na krizne situacije. Odbor za koordinaciju kriznih situacija, kojim predsjedava zamjenik glavnog tajnika, procjenjuje situaciju, razmatra opcije i poduzima provedive odluke u vezi s alatima i instrumentima EU-a u nadležnosti Komisije te osigurava provedbu tih odluka ⁽³⁾ ⁽⁴⁾.

Mehanizam za odgovor na krize (CRM) Europske službe za vanjsko djelovanje: Mehanizam za odgovor na krize (CRM) ESVD-a strukturirani je sustav kojim ESVD odgovara na vanjske krize i krizne situacije ili one s bitnom vanjskom dimenzijom, uključujući i hibridne prijetnje, koje mogu utjecati ili stvarno utječu na interese EU-a ili njezinih država članica. Na sastancima mehanizma za odgovor na krize (CRM) osigurano je sudjelovanje odgovarajućih dužnosnika Komisije i Glavnog tajništva Vijeća, što potiče sinergiju diplomatskih, sigurnosnih i obrambenih djelovanja s financijskim i trgovinskim instrumentima te instrumentima za suradnju kojima upravlja Komisija. Tijekom trajanja krize može se aktivirati krizna ćelija.

Mehanizmi suradnje

Mreža timova za odgovor na računalne sigurnosne incidente (CSIRT): Mreža timova za odgovor na računalne sigurnosne incidente objedinjuje sve nacionalne i vladine timove za odgovor na računalne sigurnosne incidente i Tim za hitne računalne intervencije (CERT-EU). Svrha je mreže omogućiti i poboljšati razmjenu informacija među timovima za odgovor na računalne sigurnosne incidente (CSIRT) o prijetnjama i kiberincidentima i njihovu suradnju pri odgovoru na kiberincidente i kiberkrize.

Horizontalna radna skupina Vijeća za kiberpitanja: radna skupina osnovana je kako bi se osigurala strateška i horizontalna koordinacija područja kiberpolitike u Vijeću, a može sudjelovati u zakonodavnim i nezakonodavnim aktivnostima.

Akteri

Agencija Europske unije za mrežnu i informacijsku sigurnost (ENISA): Agencija Europske unije za mrežnu i informacijsku sigurnost osnovana je 2004. Agencija blisko surađuje s državama članicama i privatnim sektorom pružanjem savjeta i rješenja u područjima kao što su sveeuropske vježbe u vezi s kiberincidentima, razvoj nacionalnih strategija za kibernsigurnost, suradnja timova za odgovor na računalne sigurnosne incidente (CSIRT) i izgradnja kapaciteta. ENISA izravno surađuje s timovima za odgovor na računalne sigurnosne incidente (CSIRT) u cijelom EU-u i obavlja funkciju tajništva mreže CSIRT-ova.

ERCC: Centar za koordinaciju odgovora na krizne situacije u Europskoj komisiji (u okviru Glavne uprave za europsku civilnu zaštitu i europske operacije humanitarne pomoći (ECHO)) podržava i koordinira široki raspon aktivnosti prevencije, pripravnosti i odgovora 24 sata na dan, 7 dana u tjednu. Centar je započeo s radom 2013. i ima ulogu čvorišta u sustavu Komisijina odgovora na krizne situacije (povezan je s ostalim kriznim stožerima EU-a), među ostalim i kao središnja kontaktna točka integriranog političkog odgovora na krize (IPCR) 24 sata na dan, 7 dana u tjednu.

⁽¹⁾ 10708/13 „Dovršetak postupka preispitivanja aranžmana za koordinaciju odgovora na hitne i krizne situacije: aranžmani EU-a za integrirani odgovor na političku krizu”, koji je Vijeće odobrilo 24. lipnja 2013.

⁽²⁾ 12607/15 „Standardni operativni postupci za IPCC”, koji je donijela Skupina prijatelja predsjedništva i primio na znanje Coreper u listopadu 2015.

⁽³⁾ Odluke Komisije o općem sustavu za brzo uzbunjivanje „ARGUS”, COM(2005) 662 final, 23. prosinca 2005.

⁽⁴⁾ Odluka Komisije 2006/25/EZ, Euratom od 23. prosinca 2005. o izmjeni njezinog Poslovnika (SL L 19, 24.1.2006., str. 20.) o uspostavi sustava za brzo uzbunjivanje „ARGUS”.

Europol/EC3: Europski centar za kibekriminal (EC3) osnovan je 2013. pri Europolu i potpora je odgovoru tijela za izvršavanje zakonodavstva na kibekriminal u EU. EC3 pruža operativnu i analitičku potporu istragama koje provode države članice, središnje je čvorište za razmjenu informacija i obavještajnih podataka o kaznenim djelima i podržava operacije i istrage koje provode države članice operativnim analizama, koordinacijom i stručnim znanjem te visoko specijaliziranom tehničkom i digitalnom forenzičkom potporom.

CERT-EU: Tim za hitne računalne intervencije (CERT-EU) institucija, tijela i agencija EU-a ima mandat poboljšati zaštitu institucija, tijela i agencija EU-a protiv kibeprijetnji. Član je mreže timova za odgovor na računalne sigurnosne incidente (CSIRT). CERT-EU ima tehničke sporazume o razmjeni informacija o kibeprijetnjama sa službom NATO CIRC, određenim trećim zemljama i glavnim komercijalnim akterima u području kibersigurnosti.

Obavještajna zajednica EU-a obuhvaća Centar EU-a za analizu obavještajnih podataka (INTCEN) i Obavještajnu upravu vojnog stožera EU-a (EUMS INT) u skladu s aranžmanom SIAC **Službe za jedinstvenu obavještajnu analizu** (SIAC). Misija je Službe za jedinstvenu obavještajnu analizu izrada obavještajnih analiza, rano upozoravanje i pružanje uvida u stanje visokoj predstavnici Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku i Europskoj službi za vanjsko djelovanje (ESVD). SIAC svoje usluge u području zajedničke vanjske i sigurnosne politike (ZVSP), zajedničke sigurnosne i obrambene politike (ZSOP) i borbe protiv terorizma pruža raznim tijelima EU-a koja donose odluke kao i državama članicama. EU INTCEN i EUMS INT nisu operativne agencije i nemaju mogućnost prikupljanja podataka. Operativna obavještajna razina u nadležnosti je država članica. SIAC se bavi jedino strateškim analizama.

Jedinica EU-a za otkrivanje hibridnih prijetnji: U Zajedničkoj komunikaciji o suzbijanju hibridnih prijetnji iz travnja 2016. utvrđuje se da je jedinica EU-a za otkrivanje hibridnih prijetnji (EU HFC) središnja točka za sve analize izvora o hibridnim prijetnjama u EU-u: njezin je mandat u prosincu 2016. odobrila Komisija na temelju savjetovanja među službama. Jedinica EU-a za otkrivanje hibridnih prijetnji smještena je u Centru EU-a za analizu obavještajnih podataka (INTCEN) i dio je Službe za jedinstvenu obavještajnu analizu (SIAC), stoga surađuje s Obavještajnom upravom vojnog stožera EU-a (EUMS INT) i dodijeljen joj je stalni pripadnik vojnih snaga. Pojam „hibridni” odnosi se na namjerno djelovanje državnog ili nedržavnog subjekta koje obuhvaća kombinaciju višestrukih tajnih/javnih, vojnih/civilnih instrumenata i sredstava pritiska, kao što su kibernapadi, kampanje dezinformiranja, špijunaža, gospodarski pritisak, upotreba zamjenskih vojnih snaga („rat preko posrednika”) ili druge subverzivne aktivnosti. EU HFC surađuje s razgranatom mrežom kontaktnih točaka, i unutar Komisije i u državama članicama, radi pružanja integriranog odgovora/pristupa cjelovitog upravljanja koji su potrebni radi suočavanja s različitim izazovima.

Situacijska soba EU-a: Situacijska soba EU-a dio je Obavještajnog i situacijskog centra EU-a (EU INTCEN), koji Europskoj službi za vanjsko djelovanje osigurava operativne kapacitete u cilju trenutačnog i učinkovitog odgovora na krizna stanja. Riječ je o stalnom civilno-vojnom tijelu u stalnoj pripravnosti koje provodi globalno praćenje i osigurava uvid u stanje s kapacitetom 24 sata na dan, 7 dana u tjednu.

Relevantni instrumenti

Okvir za zajednički diplomatski odgovor EU-a na zlonamjerne kibekaktivnosti: Okvir je dogovoren u lipnju 2017. i dio je pristupa EU-a kibediplomaciji, kojim se pridonosi sprečavanju sukoba, ublažavaju kibeprijetnji i većoj stabilnosti u međunarodnim odnosima. Okvir u cijelosti iskorištava mjere u području zajedničke vanjske i sigurnosne politike, a prema potrebi i primjenu restriktivnih mjera. Upotreba mjera unutar Okvira trebala bi poticati suradnju, olakšati ublažavanje trenutačnih i dugoročnih prijetnji i dugoročno utjecati na postupanje odgovornog počinitelja i potencijalnih agresora.

2. KOORDINACIJA KIBEKKRIZA U ARANŽMANIMA ZA INTEGRIRANI ODGOVOR NA POLITIČKU KRIZU (IPCR) – HORIZONTALNI ELEMENT KOORDINACIJE I POLITIČKA ESKALACIJA

Aranžmani za integrirani odgovor na političku krizu mogu se upotrijebiti (i upotrebljavani su) za rješavanje tehničkih i operativnih pitanja, ali uvijek iz političke/strateške perspektive.

U smislu eskalacije integrirani odgovor na političku krizu (IPCR) može se upotrijebiti, ovisno o razini krize, prelaskom s načina rada „praćenje” na način rada „razmjena informacija”, što je prva razina aktivacije IPCR-a, te „punu aktivaciju”.

O punoj aktivaciji odlučuje rotirajuće predsjedništvo Vijeća EU-a. Način rada „razmjena informacija” mogu aktivirati Komisija, ESVD i Glavno tajništvo Vijeća. Načini rada „praćenje” i „razmjena informacija” pokreću različite razine razmjene informacija, pri čemu „razmjena informacija” aktivira zahtjev za izradu izvješća o integriranom osvješćivanju

situacije i analizi (izvješće o ISAA-u). U slučaju pune aktivacije organiziraju se sastanci okruglog stola IPCR-a, a sastancima se pridružuje predsjedništvo (obično predsjednik Coreper-a II ili stručnjak u tom području na razini savjetnika stalnog predstavništva, a iznimno su se okrugli stolovi održavali na ministarskoj razini).

Akteri:

Rotirajuće predsjedništvo (obično predsjednik Coreper-a) u rukovodećoj ulozi

Za Europsko vijeće, ured predsjednika

Za Europsku komisiju, razina zamjenika glavnog tajnika/glavne uprave i/ili stručnjaci u tom području

Za ESVD, razina zamjenika glavnog tajnika/glavnog direktora i/ili stručnjaci u tom području

Za Glavno tajništvo Vijeća, ured glavnog tajnika, tim za integrirani politički odgovor na krize i odgovorne glavne uprave

Opseg djelatnosti: Stvaranje zajedničke integrirane slike situacije i jačanje svijesti o uskim grlima ili nedostacima na svakoj od tri razine radi njihova rješavanja na političkoj razini, donošenje odluka za stolom ako su unutar ovlasti sudionika ili izrada prijedloga djelovanja koji se upućuju Coreper-u II i sve do Vijeća.

Kolektivna informiranost o stanju:

(bez aktivacije): Mogu se generirati stranice za praćenje u okviru integriranog odgovora na političku krizu (IPCR) radi praćenja razvoja situacija koje mogu eskalirati u krizu s posljedicama za EU

(način rada „razmjena informacija” u okviru integriranog odgovora na političku krizu): Služba koja vodi izradu izvješća o integriranom osvješćivanju situacije i analizi (o ISAA-u) sastavit će izvješće na temelju informacija koje su dostavile službe Komisije, ESVD i države članice (putem upitnika IPCR-a),

(puna aktivacija integriranog odgovora na političku krizu): uz izvješća o integriranom osvješćivanju situacije i analizi, na neformalnim okruglim stolovima integriranog odgovora na političku krizu okupljaju se razni zainteresirani akteri iz država članica, Komisije, ESVD-a, relevantnih agencija itd. radi raspravljanja o uskim grlima ili nedostacima

Suradnja i odgovor:

Aktiviranje/sinkroniziranje dodatnih mehanizama za upravljanje krizom odnosno instrumenata, ovisno o prirodi i učinku incidenta. Primjerice, mogu uključivati Mehanizam za civilnu zaštitu, Okvir za zajednički diplomatski odgovor EU-a na zlonamjerne kiberaktivnosti ili „Zajednički okvir za suzbijanje hibridnih prijetnji”.

Komunikacija u kriznim situacijama:

Predsjedništvo nakon savjetovanja s relevantnim službama Komisije, Glavnim tajništvom Vijeća i ESVD-om može aktivirati kriznu komunikacijsku mrežu integriranog odgovora na političku krizu radi potpore izradi zajedničkih poruka ili razrade najučinkovitijih komunikacijskih alata.

3. UPRAVLJANJE KIBERSIGURNOSNIM KRIZAMA U ARGUS-U – RAZMJENA INFORMACIJA UNUTAR EUROPSKE KOMISIJE

Suočena s neočekivanim krizama koje su zahtijevale djelovanje na europskoj razini, primjerice terorističkim napadima u Madridu u ožujku 2004., tsunamijem u jugoistočnoj Aziji u prosincu 2004. i terorističkim napadima u Londonu u srpnju 2005., Komisija je 2005. osnovala sustav za koordinaciju odgovora pod nazivom ARGUS, koji se temelji na istoimenom općem sustavu za brzo uzbunjivanje ⁽¹⁾ ⁽²⁾. Svrha mu je omogućiti specifični **postupak koordinacije krize** u slučaju veće krizne situacije koja zahvaća više sektora radi razmjene informacija o krizi u stvarnom vremenu te osigurati brzo donošenje odluka.

U sustavu ARGUS utvrđene su dvije faze s obzirom na ozbiljnost događaja:

Faza I: primjenjuje se za „razmjenu informacija” o krizi ograničena dosega

⁽¹⁾ Komisija Europskih zajednica, 23. prosinca 2005., Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija: Odredbe Komisije o općem sustavu za brzo uzbunjivanje „ARGUS”, COM(2005) 662 final.

⁽²⁾ Odluka 2006/25/EZ, Euratom.

Primjeri nedavnih zabilježenih događaja koji pripadaju u fazu I. šumski su požari u Portugalu i Izraelu, napad u Berlinu 2016., poplave u Albaniji, uragan Matthew na Haitiju i suša u Boliviji. Bilo koja glavna uprava može pokrenuti postupak za događaj iz faze I. ako smatra da je situacija u području njezine nadležnosti dovoljno ozbiljna da nalaže razmjenu informacija ili da ona može biti korisna. Primjerice, GU CNECT ili GU HOME mogu pokrenuti postupak za događaj iz faze I. ako smatraju da je kibersituacija u području njihove nadležnosti dovoljno ozbiljna da nalaže razmjenu informacija ili da ona može biti korisna.

Faza II.: pokreće se u slučaju veće krizne situacije koja zahvaća više sektora ili predvidive odnosno neposredne prijetnje Uniji.

U fazi II. pokreće se specifični postupak koordinacije koji Komisiji omogućuje donošenje odluka i upravljanje brzim, koordiniranim i dosljednim odgovorom na najvišoj razini u području njezine nadležnosti i u suradnji s drugim institucijama. Faza II. primjenjuje se u slučaju veće krizne situacije koja zahvaća više sektora ili u slučaju predvidive odnosno neposredne prijetnje da će doći do te krizne situacije. Primjeri stvarnih događaja koji pripadaju u fazu II. jesu migracijska/izbjeglička kriza (od 2015. do danas), trostruka katastrofa u Fukushimi (2011.) i erupcija vulkana Eyjafjallajökull na Islandu (2010.).

Fazu II. aktivira Predsjednik na vlastitu inicijativu ili na zahtjev člana Komisije. Predsjednik može dodijeliti političku odgovornost za odgovor Komisije povjereniku zaduženom za službu na koju se predmetna kriza najviše odnosi ili tu odgovornost može preuzeti na sebe.

U fazi II. predviđeni su hitni sastanci Odbora za koordinaciju kriznih situacija (CCC). Sastanci se sazivaju pod nadležnošću predsjednika Komisije ili povjerenika kojem je ta odgovornost dodijeljena. Sastanke organizira glavni tajnik putem informatičkog instrumenta ARGUS. Odbor za koordinaciju kriznih situacija (CCC) specifična je operativna struktura za upravljanje krizom koja je uspostavljena u cilju vođenja i koordinacije Komisijina odgovora na krizne situacije, a okuplja predstavnike relevantnih Glavnih uprava Komisije, kabineta i drugih službi EU-a. **Odbor za koordinaciju kriznih situacija**, kojim predsjeda zamjenik glavnog tajnika, **procjenjuje situaciju, razmatra opcije i osigurava provedbu odluka i djelovanja** i istodobno osigurava usklađenost i dosljednost odgovora. Potporu Odboru za koordinaciju kriznih situacija pruža Glavno tajništvo.

4. MEHANIZAM ZA ODGOVOR NA KRIZU (CRM) EUROPSKE SLUŽBE ZA VANJSKO DJELOVANJE

Mehanizam Europske službe za vanjsko djelovanje za odgovor na krizu (CRM) aktivira se nakon nastanka određene ozbiljne situacije ili krizne situacije koja se odnosi na vanjsku dimenziju EU-a ili je na bilo koji način uključuje. Mehanizam za odgovor na krizu (CRM) aktivira zamjenik glavnog tajnika za odgovor na krize, nakon savjetovanja s visokim predstavnikom/potpredsjednikom ili glavnim tajnikom. Visoki predstavnik/potpredsjednik, glavni tajnik, Glavno tajništvo, drugi zamjenik glavnog tajnika ili država članica mogu zatražiti od zamjenika glavnog tajnika za odgovor na krize da pokrene mehanizam za odgovor na krizu.

Mehanizam za odgovor na krizu (CRM) pridonosi usklađenosti EU-a pri odgovoru na krize u okviru sigurnosne strategije. Konkretno, CRM potiče sinergiju diplomatskih, sigurnosnih i obrambenih djelovanja s financijskim i trgovinskim instrumentima te instrumentima za suradnju kojima upravlja Komisija.

Mehanizam za odgovor na krizu povezan je s Komisijinim općim sustavom za brzo uzbunjivanje (ARGUS) i aranžmanima EU-a za integrirani odgovor na političku krizu (IPCR) radi iskorištavanja sinergija u slučaju istodobne aktivacije. Situacijska soba u Europskoj službi za vanjsko djelovanje komunikacijsko je čvorište između ESVD-a i sustavâ za brzo uzbunjivanje u Vijeću i Komisiji.

Obično je prvi korak povezan s provedbom mehanizma za odgovor na krizu sazivanje **kriznog sastanka** među višim rukovodstvom ESVD-a, Komisije i Vijeća na koje se predmetna kriza izravno odnosi. Na kriznom sastanku procjenjuju se kratkoročni učinci krize i može se dogovoriti poduzimanje hitnih mjera, aktiviranje krizne ćelije ili krizne platforme. Ta se djelovanja mogu poduzeti bilo kojim redoslijedom.

Krizna ćelija operativna je soba manjih razmjera u kojoj se okupljaju predstavnici ESVD-a, Komisije i Vijeća koji sudjeluju u odgovoru na kriznu situaciju radi stalnog praćenja krizne situacije i pružanja potpore donositeljima odluka u sjedištu ESVD-a. Nakon aktivacije krizna ćelija djeluje 24 sata na dan, sedam dana u tjednu.

U okviru **krizne platforme** okupljaju se relevantne službe ESVD-a, Komisije i Vijeća radi procjene srednjoročnih i dugoročnih učinaka kriza i dogovora o daljnjem djelovanju. Njome predsjeda visoki predstavnik/potpredsjednik, glavni tajnik ili zamjenik glavnog tajnika za odgovor na krize. Kriznom platformom procjenjuje se učinkovitost djelovanja EU-a u zemlji ili regiji pogođenima krizom, odlučuje o izmjenama dodatnih mjera i razmatraju prijedlozi za djelovanje Vijeća. Krizna je platforma *ad hoc* sastanak, stoga nije stalno aktivna.

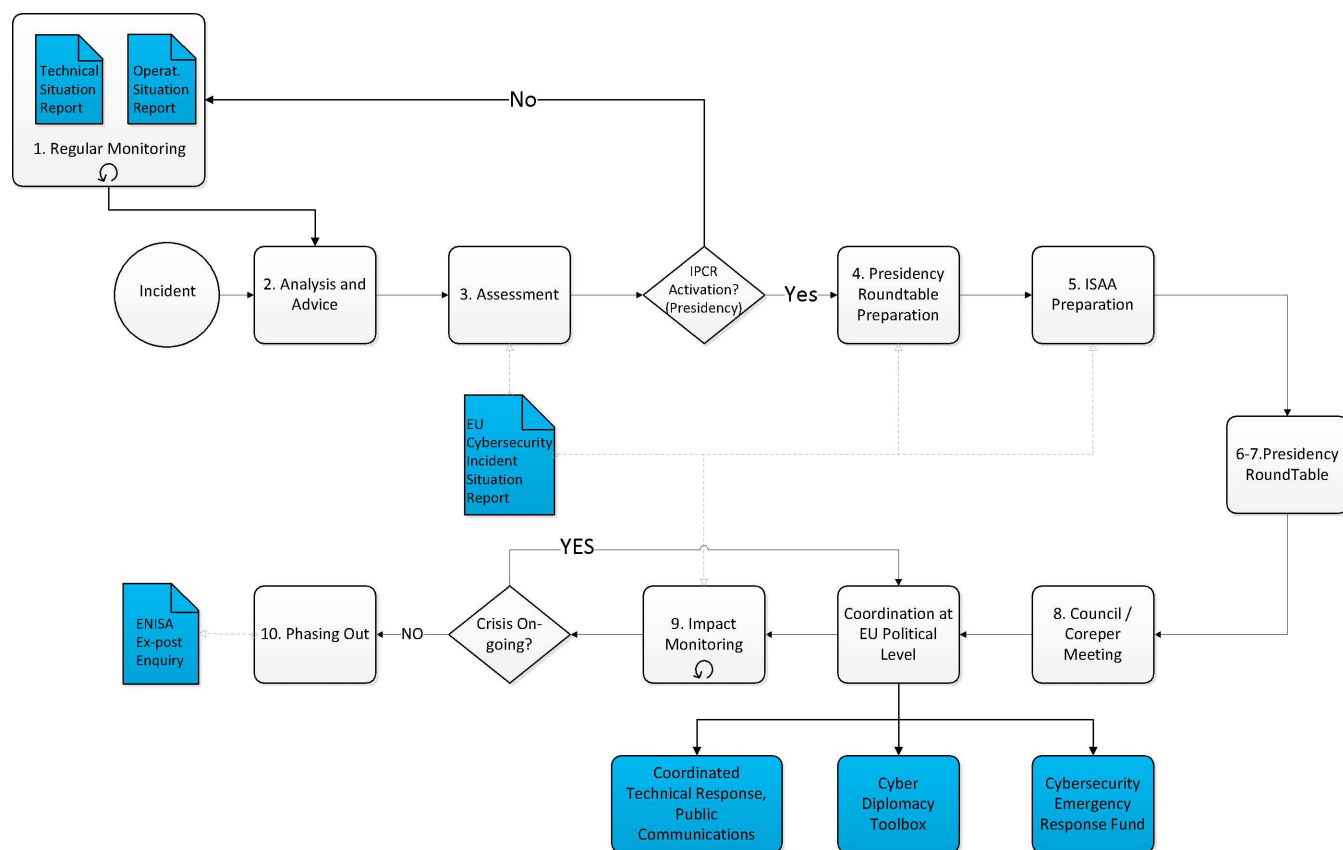
Radnu skupinu čine predstavnici službi uključenih u odgovor i može se aktivirati radi praćenja i olakšavanja provedbe odgovora EU-a. Ona evaluira učinak djelovanja EU-a, izrađuje dokumente i opcije politika, surađuje pri izradi političkog okvira za pristup krizama (PFCA), surađuje pri izradi komunikacijske strategije i utvrđuje sve druge aranžmane kojima se može olakšati provedba odgovora EU-a.

5. REFERENTNI DOKUMENTI

U nastavku se nalazi popis referentnih dokumenata koji su uzeti u obzir pri izradi plana:

- Europski okvir suradnje u slučaju kiberkriza, verzija 1., 17. listopada 2012.
- Izvješće o suradnji u slučaju kiberkriza i upravljanju njima, ENISA, 2014.
- Konkretna informacija za odgovor na sigurnosne incidente, ENISA, 2014.
- Uobičajeni postupci za upravljanje krizama na razini EU-a i njihova primjenjivost na kiberkrize, ENISA, 2015.
- Strategije odgovora na incidente i suradnje u slučaju kiberkrize, ENISA, 2016.
- Standardni operativni kiberpostupci EU-a, ENISA, 2016.
- Vodič dobre prakse za upotrebu taksonomija pri sprječavanju i otkrivanju incidenata, ENISA, 2017.
- Komunikacija o jačanju europskog sustava kibernetičke sigurnosti i poticanju konkurentne i inovativne industrije kibernetičke sigurnosti, COM(2016) 410 final, 5. srpnja 2016.
- Zaključci Vijeća o jačanju europskog sustava kibernetičke sigurnosti i poticanju konkurentne i inovativne industrije kibernetičke sigurnosti – zaključci Vijeća (15. studenoga 2016.), 14540/16
- Odluka Vijeća 2014/415/EU od 24. lipnja 2014. o aranžmanima Unije za provedbu klauzule solidarnosti (SL L 192, 1.7.2014., str. 53.)
- Dovršetak postupka preispitivanja aranžmana za koordinaciju odgovora na hitne i krizne situacije: aranžmani EU-a za integrirani odgovor na političku krizu (IPCR), 10708/13, 7. lipnja 2013.
- Integrirano osvješćivanje situacije i analiza (ISAA) – Standardni operativni postupci, DS 1570/15, 22. listopada 2015.
- Odredbe Komisije o općem sustavu za brzo uzbunjivanje „ARGUS”, COM(2005) 662 final, 23. prosinca 2005.
- Odluka Komisije 2006/25/EZ, Euratom od 23. prosinca 2005. o izmjeni njezinog Poslovnika (SL L 19, 24.1.2006., str. 20.).
- Način rada ARGUS-a, Europska komisija, 23. listopada 2013.
- Zaključci Vijeća o okviru za zajednički diplomatski odgovor EU-a na zlonamjerne kiberaktivnosti („Alati za kiberdiplomaciju”), dokument 9916/17.
- Operativni protokol EU-a za suzbijanje hibridnih prijetnji, „EU Playbook”, SWD(2016) 227
- Mehanizam Europske službe za vanjsko djelovanje za odgovor na krizu, 8. studenoga 2016. (Ares(2017)880661). Zajednički radni dokument službi Komisije, Operativni protokol EU-a za suzbijanje hibridnih prijetnji, „EU Playbook”, SWD(2016) 227 final, 5. srpnja 2016.
- Zajednička komunikacija Europskom parlamentu i Vijeću: Zajednički okvir za suzbijanje hibridnih prijetnji – odgovor Europske unije, JOIN/2016/018 final, 6. travnja 2016.
- EEAS(2016) 1674 – Radni dokument Europske službe za vanjsko djelovanje – Jedinica EU-a za otkrivanje hibridnih prijetnji – Pravilnik

6. KIBERSIGURNOSNI ELEMENTI U POSTUPKU IPCR-A

ISSN 1977-0847 (elektroničko izdanje)
ISSN 1977-0596 (tiskano izdanje)

Ured za publikacije Europske unije
2985 Luxembourg
LUKSEMBURG

HR